

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

12 Ocak 2012 Perşembe

ANAYASA KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

12 Ocak 2012 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı (Devam)	1:136

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:56
Genel Üzerinde Görüşmeler	1:56
Mahmut TANAL	(İstanbul) 1:2, 10:12
Bekir BOZDAĞ (Başbakan Yardımcısı)	(Yozgat) 2:3, 28:37, 53:56
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul) 3:4
S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta) 4:7
Uğur BAYRAKTUTAN	(Artvin) 8:10
Faruk BAL	(Konya) 12:17, 26, 49:50
Bedii Süheyl BATUM	(Eskişehir) 17:19, 25, 50:53
Ayşe TÜRK MENOĞLU	(Konya) 19:21
Rıza TÜRMEN	(İzmir) 21:23
Şuay ALPAY	(Elâzığ) 23:24
Atilla KART	(Konya) 26:27, 49
Mustafa ŞENTOP	(İstanbul) 37:48
İKİNCİ OTURUM	57:136

Madde 1		57
Faruk BAL	(Konya)	57:58
Rıza TÜRMEŒ	(İzmir)	58, 59:60
Bekir BOZDAĞ (Başbakan Yardımcısı)	(Yozgat)	59
Mustafa ŞENTOP	(İstanbul)	60
Madde 2		60
Faruk BAL	(Konya)	61:62
Madde 3		63
Faruk BAL	(Konya)	63:64
Madde 4		65
Rıza TÜRMEŒ	(İzmir)	65
Faruk BAL	(Konya)	65
Bedii Süheyl BATUM	(Eskişehir)	66
Madde 5		66
Önerge		66
Gerekçe		67
Madde 6		67
Madde 7		67:68
Faruk BAL	(Konya)	68
Madde 8		68
Faruk BAL	(Konya)	68
Madde 9		68:69
Madde 10, 11		69
Önerge		69:70
Gerekçe		70
Uğur BAYRAKTUTAN	(Artvin)	70:71
Faruk BAL	(Konya)	71:73, 81:82
Rıza TÜRMEŒ	(İzmir)	73, 79:80, 82
Bedii Süheyl BATUM	(Eskişehir)	73:75, 76:78, 80:81
S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta)	75,84
İdris ŞAHİN	(Çankırı)	76
Mustafa ŞENTOP	(İstanbul)	76
Bekir BOZDAĞ (Başbakan Yardımcısı)	(Yozgat)	78:79
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	80,81
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	83:84
Madde 12, 13		85
Faruk BAL	(Konya)	85:86
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	86:88
Bedii Süheyl BATUM	(Eskişehir)	88:89, 90
Bekir BOZDAĞ (Başbakan Yardımcısı)	(Yozgat)	89
Önerge		90
Gerekçe		90
Madde 14		90:92
Faruk BAL	(Konya)	92, 95, 96:97, 101:102
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	93, 103:104
Uğur BAYRAKTUTAN	(Artvin)	93:94
Rıza TÜRMEŒ	(İzmir)	94:95, 99:100
Bekir BOZDAĞ (Başbakan Yardımcısı)	(Yozgat)	95:96, 97, 100:101, 102:103
Bedii Süheyl BATUM	(Eskişehir)	98

S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta)	98:99
Mustafa ŞENTOP	(İstanbul)	99:101
Önerge		104
Gerekçe		104:105
Madde 15		105
Faruk BAL	(Konya)	105:106
Madde 16		106
Faruk BAL	(Konya)	106:107
Madde 17		107
Faruk BAL	(Konya)	107
Madde 18		108
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	108
Madde 19, 20		108
Madde 21		109
Uğur BAYRAKTUTAN	(Artvin)	109
Madde 22		109
Rıza TÜRMEŒ	(İzmir)	110
Geçici Madde 1-		110
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	110:111,
		126:128
Faruk BAL	(Konya)	112:113
Rıza TÜRMEŒ	(İzmir)	113:115,
		128:129
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	115:116
Mustafa ŞENTOP	(İstanbul)	116:120,
		121:122
S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta)	120:121
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	122:124
Fatih ÇİFTÇİ	(Van)	124:125
Ahmet İYİMAYA	(Ankara)	129:132
Önerge		132
Gerekçe		132:134
Bedii Süheyl BATUM	(Eskişehir)	134:135
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	135
Önerge		135
Gerekçe		135
Madde 23, 24		136

Açılma Saati: 10.32

Kapanma Saati: 18.35

12 Ocak 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.32

BAŞKAN : Burhan KUZU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

SÖZCÜ : İsmet SU (Bursa)

KÂTİP : Fatoş GÜRKAN (Adana)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Çok Değerli Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım ve değerli basın mensupları; hatırlarsanız geçen hafta 5 Ocak günü yapmış olduğumuz toplantıda Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısı'nı Hükûmet yenilemiş, biz de gündemimize almıştık.

Geçen yıl aynı şekilde alt komisyona bu tasarımı göndermiştik ve Komisyonumuzdan geçerek Genel Kurul aşamasına gelmişti. İç Tüzük'ün 77'nci maddesine göre raporu benimseyerek doğrudan Genel Kurula gönderme imkânımız var iken tasarıyla alakalı malum birtakım tartışmalar, işte süre konusu vesaire gibi bu meselede yeni sorunlar oluştuğu için bir kez daha alt komisyona gönderme ihtiyacı doğdu ve geçen hafta alt komisyonumuzu oluşturduk. Mustafa Şentop, Fatoş Gürkan, İdris Şahin, Uğur Bayraktutan ve Nevzat Korkmaz değerli üyelerimiz bir alt komisyon metni hazırladılar. Bugün, size dağıtılan o metin üzerinden çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Benim söyleyeceklerim bundan ibaret.

Sayın Bakanım, sizi bir kısa dinleyelim, sonra Alt Komisyon Başkanına söz vereceğim.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, usul hakkında bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Gerçi usul hakkında üyemiz olmayanların söz hakkı yok Komisyonunda, usulle alakalı yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çok teknik bir konu.

BAŞKAN –Yani, sadece dinlemiş olalım nezaketen.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi Sayın Bakana söz verdiniz, çok özür dilerim, siz anayasa hukuku hocasısınız, Değerli Mustafa Bey öyle, Sayın Hocamız öyle, diğer arkadaşlarımız hukukçu. Anayasa'mızın 109'uncu

maddesine göre Bakanlar Kurulunun, bakanın nasıl oluşacağı 113 ve 109'da belli. Sayın Bakanımızın kuruluş yasası 3046 sayılı Yasa. 643 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle düzeltilen 4'üncü maddesine göre bakan olarak atanması için, ilk önce bakan olarak atanması lazım, Sayın Bozdağ bakan olarak hâlen atanmış değil başbakan yardımcısı olarak görev yapabilsin. Bu anlamda, teknik anlamda vereceğiniz söz hatalı çünkü ilk önce Sayın Bozdağ'ın bakan olarak atanması gerekir ki 3046 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesi uyarınca ondan sonra ancak başbakan yardımcısı olarak atanabilsin.

Şu anlamda, gerek Anayasa'nın 109 gerek 113 gerek 3046 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesi uyarınca Sayın Bozdağ hâlen bakan olarak atanmadığı için başbakan yardımcısı olamaz ve o şekilde söz vermeniz de hem yasaya hem Anayasa'ya aykırıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Kayıtlara geçmiştir, yani bizim Komisyonumuzun bu konuda yapacağı bir şeyi yoktur.

Buyurun Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Değerli Komisyonun üyeleri; ben de sözlerimin başında hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasa Komisyonumuz, bugün, ülkemiz açısından son derece önemli olan bir kanun tasarısının üzerinde, daha önce yaptığı görüşme çerçevesinde oluşturduğu alt komisyonun hazırladığı raporu müzakere ediyor. Ben bu vesileyle bu konuyla alakalı birkaç hususu sizlerle paylaşmak isterim.

Anayasa'da yapılan değişiklikler sonucu Cumhurbaşkanı seçim usulü hakkında yeni bir sistem benimsendi. Daha önce Anayasa'mıza göre kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenimini yapmış, milletvekili veya milletvekili seçilme yeterliliğine sahip kişiler Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yedi yıllık süre için, ikinci kez seçilmemek kaydıyla Cumhurbaşkanı seçilebiliyordu ve bu çerçevede de bugüne kadar Cumhurbaşkanlığı seçimleri yapıldı. Cumhurbaşkanlarımız seçildi, görevlerini ifa ettiler ama hepimiz de çok yakın bir şekilde yaşadık ve biliyoruz ki Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı seçimleri her dönem sıkıntılara neden olmuş, değişik tartışmalara zemin hazırlamış, zaman zaman demokrasi dışı müdahalelere kadar gidecek sonuçlar ortaya çıkmış, âdeta Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı seçimleri neredeyse olmasın, bu sıkıntıları da Türkiye yaşamasın denecek noktalar yaşanmış.

Tabii, en son Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşanan krizden sonra da Parlamento duruma vaziyet etmiş ve Türkiye'nin Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bir daha böyle sıkıntılar yaşamaması için seçimle ilgili konuda yeni bir düzenleme yaptı ve Anayasa'nın 101 ve 102'nci maddeleri Parlamentomuz tarafından değiştirildi. Yeni düzenleme çerçevesinde Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi kabul edildi. Halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanının görev süresinin beş yıl

olması getirildi. İkinci olarak, halkın seçtiği Cumhurbaşkanına ikinci defa seçilebilme imkânı getirildi. Tabii böyle olunca sistem baştan sona değişti. Eski sistemde bir defa seçilebiliyordu, ikinci defa seçim yoktu. Meclis tarafından seçiliyordu, yeni bir yapıya geçildi.

Tabii bu bize göre tarihî bir adım çünkü Türk tarihinde halkın doğrudan doğruya Cumhurbaşkanı veya devlet başkanını seçtiği bir olay yok. Geçmişte hakanlar, sultanlar, padişahlar belli bir yapı içerisinde geliyordu, cumhuriyet döneminde de Parlamento tarafından seçim vardı ama doğrudan halk tarafından ilk defa seçim yapılması söz konusu bu değişikliklerden sonra.

Tabii, bunun, seçimin nasıl yapılacağına dair usulün de kanunla düzenleneceği yine Anayasa'nın ilgili hükmünde belirtilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu artık halk tarafından seçilecek Cumhurbaşkanının seçimine dair, Cumhurbaşkanı adaylarınca aranacak niteliklere, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken usul ve esaslara ilişkin düzenlemeleri kapsayan bu tasarı Hükûmetimiz tarafından geçen dönem hazırlandı, Meclise sevk edildi, Komisyonunuz tarafından benimsendi, Genel Kurul aşamasına geldi ama seçimlerin yenilenmesi münasebetiyle kanunlaşma imkânı bulamadı. 24'üncü Parlamento döneminde de Hükûmetimiz bu yasa tasarısını yeniledi, Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderdi. Şimdi, alt komisyonun görüşüp raporunu hazırladığı bu metin Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu kapsamında seçim usulünün nasıl olacağını ve bu konuda karşılaşılabilecek muhtemel sorunların nasıl çözümleneceğine ilişkin usul ve esasları kapsıyor.

Ben, kanun tasarısına Komisyon üyelerinin vereceği katkıyla tasarının olgunlaşacağına, Genel Kurul aşamasında sunulacak katkılarla da daha iyi bir hâle gelerek Meclisimizden yasalaşarak çıkacağına olan inancımı ifade ediyor, şimdiden bu tasarının hayırlı, uğurlu olmasını, Komisyon üyelerimize de verecekleri katkıdan dolayı teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ederim.

Ali Bey, sizin mi söz talebiniz vardı?

Buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, geçen haftaki toplantımızda dediğimiz gibi bu anayasa değişikliğiyle “Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır.” dendi, halka gidildi ve öyle oy istendi. Vatandaş da “Evet, artık ben Cumhurbaşkanımı seçeceğim.” dedi. “Meclis üyelerini, Parlamento üyelerini dört yılda bir, Cumhurbaşkanını beş yılda bir seçeceğim” diye oy istendi ve anayasa referandumunda geçti.

Anayasa'nın açık hükmüne rağmen alt komisyonda eklenen geçici maddeyle Cumhurbaşkanının görev süresinin yedi yıl olduğu şeklindeki düzenleme bana göre Anayasa'ya aykırı.

İkinci bir husus “11'inci Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır ve bu hüküm, bu kanunun üçüncü hükmü 11'inci Cumhurbaşkanına uygulanmaz.” diyorsunuz. Aynı zamanda şimdiki Sayın

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yeniden aday olmasının önünü kesiyorsunuz. Eğer eski hükme göre seçilmişse -ki siz öyle diyorsunuz- şimdi, beş, artı, beş tanınan yeni Anayasa hükmüne göre yeniden Sayın Cumhurbaşkanının aday olması, hatta 2 kez üst üste, beş, artı, beş aday olması mümkünken, siz kanunla Anayasa'dan kaynaklanan bir hakkı engellemiş oluyorsunuz. Dolayısıyla burada Anayasaya aykırılık vardır, bu iddiamızı tekrarlıyoruz.

Diğer bir husus, aday olacak kişilerin kamu görevlileri arasından seçilen, hâkimler, savcılar, yüksek yargı üyeleri hariç olmak üzere devlet memurları tekrar göreve dönebiliyor diyorsunuz. Bana göre, Cumhurbaşkanlığı biliyorsunuz siyasi bir makam değil, devletin başıdır, dolayısıyla, hâkimler, savcılar milletvekilliği için istifa edip aday oldukları zaman görevlerine dönemiyorlar -ve askerî personel- ancak Cumhurbaşkanlığı için ayrılırlar, sonuçta bağımsız bir göreve talip oldukları için yeniden göreve dönmelerinin önünü açmak lazım. Yani, diğer kamu görevlerine tanınan bu hak yüksek mahkeme üyeleri, hâkim, savcı ve askerî şahıslara da tanınmalıdır ki çünkü Cumhurbaşkanlığı siyasi bir makam değildir. Yani "Asker, hâkim, savcı görevden ayrıldı, siyasi görüşünü ortaya kondu." denilemez diye düşünüyorum.

Yine, tekrar söylüyorum: Şu anda arkadaşlar, bu Parlamentonun 8 milletvekili tutuklu, bu Anayasa'ya göre 20 milletvekili Cumhurbaşkanı adayı gösterebilir. Şimdi, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip herkes de Cumhurbaşkanı adayı olabilir. Bu sorun çözülmeden, yani tutuklu milletvekilleri sorunu çözülmeden -ki, size göre bu yasa acil değil çünkü 2014'te Cumhurbaşkanı seçilecektir- önce gelin, bu sorunu çözelim, tutuklu milletvekilleri sorununu çözelim, çünkü 20 milletvekili Cumhurbaşkanı adayı gösterebilir ya da bu kişilerden, tutuklu milletvekillerinden herhangi birisi aday gösterilebilir, dolayısıyla yeni bir kriz yaşar ülke. Gelin, önce bu milletvekillerinin, tutuklu milletvekillerini sorununu çözelim ki yarın herhangi birisi aday olduğu zaman ya da onların imzasıyla aday gösterildiği zaman yeni bir kriz doğmasın diyorum.

Teşekkür ediyorum şimdilik.

BAŞKAN – Ali Bey, çok teşekkür ederim.

Nevzat Bey'i de bir dinleyeyim, sonra Komisyon Başkanı'na söz vereceğim.

Buyurun Nevzat Bey.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Kıymetli Anayasa Komisyonu üyeleri; ben de sözlerime başlarken hepinize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum ve inşallah biraz sonra görüşmeye başlayacağımız bu tasarının da memlekete, millete hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Ben alt komisyon üyesi sıfatıyla çalışmalarda bulundum. Bu komisyonda da görev yapan, başta Başkan Mustafa Şentop Bey olmak üzere, diğer arkadaşlarıma da katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Efendim, bu sorun, yani Cumhurbaşkanının görev süresinin belirlenmesiyle birlikte yeniden su yüzüne çıkan bu sorun aslında klasik parlamenter sistemin sorgulanması sonucunu doğuruyor. Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi klasik parlamenter sistemde yetkisiz ve sorumsuz olan Cumhurbaşkanı kurumuyla birlikte düşünüldüğünde bu sistemin özüne ciddi bir aykırılık teşkil ediyor. Anayasa'nın 8'inci maddesinde yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak yürütüleceği söylendikten sonra 105'inci maddesinde de Cumhurbaşkanının resen yaptığı işlemler aleyhine Anayasa Mahkemesi ve yargı yoluna gidilemeyeceği, tek başına yaptığı işlemler dışındaki işlemlerin de Başbakan ve ilgili bakan tarafından imzalanacağı, dolayısıyla sorumluluğun da onlarda olacağı belirtiliyor.

Anayasal sistemimizde Cumhurbaşkanı gerçekten çok önemli görev ve yetkilere sahip. Bu, yakın tarihimizde de sıkça tartışma konusu yapılmış, hatta bugün, bugünkü Sayın Cumhurbaşkanının bile bu hususta Cumhurbaşkanının Türkiye'deki sistemde görev ve yetkilerinin fazla olduğu da bizzat kendisi tarafından da zaman zaman dillendirilmiştir.

Bugüne kadar Başbakan ile Cumhurbaşkanı arasında bir uyumsuzluk çıkmamışsa bunun sebebi Başbakanın seçimle iş başına gelmiş olmasıdır ve zaman zaman çıkan birtakım gerilimler, tartışmalarda da Sayın Başbakanın bir şekilde seçimle geldiğini hatırlatmasıyla bu kriz aşılabilmektedir.

Cumhurbaşkanının halkın oyuyla seçilmiş olması Hükümetin elindeki bu argümanı elinden alacaktır. Belki de bundan sonraki zamanlarda Cumhurbaşkanı mevcut Başbakandan çok daha fazla oy alarak gelecektir, seçilmiş olacaktır ve bu da sistemin iki başlı olmasına sebep olacaktır. Parlamenter sistemde iki başlılık öngörülmediği için bunun ortadan kaldırılmasıyla ilgili mekanizmalar da öngörülmemiştir. Bu iki başlılıktan kaynaklanan anayasal sistemimizdeki sapmalar yarın "Başbakancılar" ve "Cumhurbaşkanı taraftarları" şeklinde toplumda da siyasal kutuplaşmalara vesile olacaktır.

Bu değişiklik, yani bugün görüşmeye başladığımız bu değişikliğin esas sebebi 2007 öncesinde yaşanan Cumhurbaşkanlığı seçimi krizine karşı tepkisel bir harekettir. Mantıklı ve objektif temellerden yoksundur. Çok sağlıklı bir şekilde düşünülmenden, âdeta "Siz öyle mi yaptınız? Peki, biz de böyle yaparız." şeklindeki bir düşüncenin ürünüdür. Bu bakımdan, başından beri anayasal sapmaların önüne geçmek için Türkiye Büyük Millet Meclisimizde, Parlamentomuzun önünde iki seçenek vardır. Bu seçeneklerden birincisi Cumhurbaşkanını yine eski sistemde olduğu gibi Parlamentonun seçmesi sistemine rücu edilmesi, ikinci seçenek de halk tarafından seçilen ve Anayasa'daki görev ve yetkilerini

de azaltarak ancak bir formül bulunabilecektir. Yani, eğer halk tarafından seçilme yöntemi tercih edilecekse görev ve yetkilerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekecektir.

Getirilen tasarı bu ana sorunu ortadan kaldırmak ve sorunu çözmek üzerine tartışmalar gitmemektedir, âdeta ülkenin tek sorunu Cumhurbaşkanının görev süresiymiş gibi, böyle bir ön kabul ile Komisyonumuz önüne, Genel Kurulumuza, Türkiye gündemine getirilmiştir. Söylediğim gibi artık sorun klasik parlamenter sistemin sorgulanması ve rejim sorunudur, ancak AKP'ye göre maalesef Sayın Gül'ün Çankaya'da ne kadar oturacağına karar verilmesi hususuna indirgenerek basitleştirilmiştir.

Başından beri Milliyetçi Hareket Partisi olarak söylemimiz Sayın Cumhurbaşkanının görev süresi 2007'de halk tarafından kabul edilen Anayasa'daki yer aldığı şekliyle, yani beş yıldır. İki kez de aday olabilir ve bu düzenlemeye millet "evet" demiştir. Yani, bizler bugün milletten aldığımız vekâletle burada görev yapıyoruz, milletin aslı, kendisi 2007'de bu düzenlemeye evet demiştir. Halk da mevcut Cumhurbaşkanıyla ilgili özel bir düzenleme yapılmadığı için bu kararını sanki mevcut Cumhurbaşkanının da görev süresi beş yıl olacakmış şeklinde değerlendirerek vermiştir. Bugün Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır ve bir daha da seçilemez gibi bir düzenlemeyle âdeta millet bir sürprizle karşı karşıya bırakılmıştır. Söylemekte zorlanıyorum ama millet bu tercihi sonrasında aldatılmıştır.

Tasarının 5'inci maddesine baktığımız zaman seçimin geri bırakılmasını düzenlemektedir. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak alt komisyonda bugün görüşeceğimiz rapora çekincelerimizi ilettik, bu da orada yer alan çekincelerimizden birisidir. Anayasa'da Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin geri bırakılması hususu vardır. Kıyas yapılarak Cumhurbaşkanı seçiminin geri bırakılması da tasarıya eklenmiştir, bunun biz Anayasa'ya bir aykırılık teşkil ettiğini düşünüyoruz.

Yine, Milliyetçi Hareket Partisi olarak 11'inci maddede, şayet aday olacaklarsa Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanların diğer adaylar karşısında rekabet haksızlığı yaratmaması için - çünkü bu makamlar devletin, Hükûmetin imkânlarını kullanagelmektedirler- görevlerinden çekilmesinin daha demokratik olduğunu ve hakkaniyet prensibine uygun olduğunu düşünmekteyiz.

23'üncü Dönemden itibaren bu husus tartışılacak, en önemli tartışma konusu da 14'üncü madde, meşhur yardım ve bağışları düzenleyen 14'üncü madde olmaktadır. Ülkenin birliğini temsil eden Cumhurbaşkanının, seçim sonrasında mevcut Cumhurbaşkanıya destek olanlar ya da olmayanlar gibi bir kutuplaşmaya yol açacak hükümler içermektedir 14'üncü madde. Hatta bürokrasi bile iş ve işlemlerini tayin ederken bürokrasinin de patronluğunu yapan Cumhurbaşkanı ve bakanların düşüncelerine, duruşlarına, siyasi konumlarına göre karar vereceklerini ve bunun da haksız uygulamaların önünü açacağını düşünmekteyiz. Ayrıca, Cumhurbaşkanı sadece zenginlerin, kendisine

destek olanların Cumhurbaşkanı değildir, olmayacaktır, olmamalıdır. Aynı zamanda fakir fukaranın, hatta kendisine destek olmayan, muhalif olan insanların da Cumhurbaşkanı olacaktır. 14' üncü madde bu hususu çok ciddi bir biçimde yaralayacak hükümler içermektedir.

Yine, 21'inci maddede, mazbatanın, Anayasa'nın 79'uncu maddesi gereği, biliyorsunuz seçimlerin başından sonuna kadar yargı denetiminde olması prensibinden hareketle, Yüksek Seçim Kurulu tarafından verilmelidir. Bu hükmün, biraz sonra göreceğimiz tasarıya da işlenmesini talep ediyoruz.

Son anda, âdeta birtakım gözlerden kaçırırcasına geçici 1'inci madde önergesi verilmiştir. Bu maddenin aslı şudur: Tasarının 3' üncü maddesinin ilk paragrafını mevcut Cumhurbaşkanı için, hatta belki de kanun sistematiğimizde, düzenimizde görülmeyecek bir biçimde "11'inci Cumhurbaşkanı" diye belirterek uygulanamaz hâle getirmektedir. Bizim buradaki tespitimiz Sayın Cumhurbaşkanının şahsı hedef alınmıştır, Sayın Cumhurbaşkanının sadece ismi verilmeyerek onun dışında bütün tanımlamalar 11'inci Cumhurbaşkanı işaret ederek yapılmıştır, dolayısıyla şahsa özel bir düzenlemedir. Âdeta kanunumuzda görülen Telgrafçı Hamdi Bey'e aylık bağlanması şeklindeki bir kanuna benzer bir kanun tasarısı önümüze getirilmiştir. Bütün hukukçular çok iyi bilir ki böyle bir düzenleme kanunların genelliği ve objektifliği hususuna aykırıdır.

Ayrıca, ikinci cümlesi de, yani 3' üncü maddenin ilk paragrafının ikinci cümlesi de işlevsiz bırakılarak, uygulanamaz hâle getirilerek Anayasa'da olmayan bir sınırlama getirilmektedir. Anayasa'yı açıp baktığımız zaman bugün her Türk vatandaşı için -mevcut Cumhurbaşkanı da dâhil olmak üzere- ikinci kez seçilebilmesi önünde hiçbir engel yoktur. Buraya "ikinci kez seçilemez, yedi yıldır" gibi bir hüküm getirilerek mevcut Cumhurbaşkanı için âdeta bir hukuk daralması, hak daralması yapılmaktadır. Bunun da Anayasa'daki eşitlik ilkesine ve seçme ve seçilme hakkına ciddi bir ihlal getirdiğini düşünüyoruz ve Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiğini düşünüyoruz.

Biraz sonra belirteceğimiz diğer gerekçelerle birlikte Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu tasarıya, sözlerimin, konuşmamın başında belirttiğim o genel gerekçelerle birlikte muhalif olduğumuzu belirtiyor, maddelerde sırası geldiğinde de gerekli uyarılarımızı ve katkılarımızı vermek üzere saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Nevzat Bey.

Maddelerle alakalı şey geldiği zaman yine tabii söz hakkınız, talebiniz her zaman mümkündür.

Özellikle genel değerlendirmeler bölümü bu işin, yani parlamenter rejim konusu hakikaten sadece senin söylediğin değil, hepimizin söylediği şey de, parlamenter rejim cumhurbaşkanını halkın seçmesiyle bağdaşır mı bağdaşmaz mı? Sistem sorunu dünyada hep tartışılıyor. Vurguladığın şeylerin

çoğu doğrudur ama bugün yirmi beş ülkede parlamenter rejim var, halk seçiyor. Yani bağdaşır mı? Tartışılır. Bizim 82 Anayasası konusunda -Süheyl Bey yakından bilir- kitapları açıp baktığınızda zaman o kadar farklı şey var ki mesela neo parlamenter sistem, aklileşmiş parlamenter model, başkancı sistem, otoriter parlamenter model filan diye bir yığın farklı görüşler var hocalar arasında.

Yani, biz mesela hep şunu söylemişizdir: 82 Anayasası'nda bu yetkiler kalacaksa Cumhurbaşkanını halk seçmeli, eğer parlamenter rejimde kalacaksa bu yetkiler budanmalı diye hep böyle söylemişizdir ama bu, tabii şimdi halk seçince yetkiyi budamak doğru mu, yanlış mı gibi bunlar hep tartışılıyor, yani bu genel değerlendirmelerine elbette ki bir şey söyleyecek halimiz yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, o zaman adı konmamış başkanlık sistemi gibi bir şey olur.

BAŞKAN – Hayır, yani ben tespitte bulunuyorum, adı konmuş, konmamış, adını sen koyarsın.

Şimdi, alt komisyon üyelerimizden Uğur Bayraktutan.

Buyurun Uğur Bey.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi ben de tasarının tümüne ilişkin muhalefet gerekçelerimizi Cumhuriyet Halk Partisi adına oraya koyduk ama birkaç şeyi de burada söylemek istiyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Anayasa'nın 101'inci maddesinin ikinci fıkrasında Cumhurbaşkanının görev süresinin beş yıl olduğu, bir kimsenin en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebileceğine ilişkin bir amir hüküm var. 102'nci maddenin son fıkrasında ise "Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir." ibaresi yer almaktadır. Bize göre 101'inci maddenin ikinci fıkrasındaki hüküm amir hükümdür. Usul ve esaslar süreyi kapsamayacak şekildeki seçim, seçimin şekli mesela bunun gibi kavramları içerebilir ama süreyle alakalı bir kavramın usul ve esaslar kapsamı içerisine dâhil edilmemesi gerektiğini hukuken düşünüyoruz, öncelikle bunu ifade etmek istiyorum.

Yürürlükte olan bir 101'inci madde gerçeği varken ve Anayasa'nın da ilgili maddeleri 11'inci maddesinde "Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır." ibaresi varken, kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı 11'inci maddede hüküm altına alınmışken. Yine 6'ncı maddede "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisini kullanamaz." ibaresine de dikkatinizi çekmek istiyorum.

Şimdi bizim görüşümüz de demin Nevzat Bey'in açıklamış olduğu gibi beş artı beştir mevcut Cumhurbaşkanı açısından. Tabii yedi yılı savunanların kullanmış olduğu iki tane hukuki argüman

vardır, bize göre en önemli argüman, bunu alt komisyonda da iki kere anlattım, Nevzat Bey herhâlde beni bir daha dinliyor canı sıkılacak ama. O şu, şunu ifade etmek istiyorum: Bunlardan bir tanesi kazanılmış hak kavramıdır yani bunu ileri sürenler diyorlar ki: “Mevcut Cumhurbaşkanı 101’in eski maddesiyle seçilmiştir ve onun için bir kazanılmış hak söz konusudur.” Biz diyoruz ki: Cumhurbaşkanlığı göreviyle alakalı bu seçimde Sayın Abdullah Gül açısından bir kazanılmış hak yoktur, onursal bir anayasal görev vardır. Bu tanımlamayı birbirinden ayırmak gerekir. O nedenle “kazanılmış hak” kavramının, usulü müktesebat hakkın çok burada geçerli olduğunu sanmıyoruz.

Bir diğeri de hukuka güven ilkesidir. Bu da bir kişinin kendi göreviyle alakalı süreyi bilebilme ve onun sonuçlarını kestirebilmeyle alakalı durumu bilme durumu söz konusu olabilir. O da biz diyoruz ki: 31 Mayıs 2007 tarihinde yapılan halkoylamasında Anayasa değişikliği kabul edilmiş, üç ay sonra da Sayın Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Gerçi daha sonra halkoylamasına gidilmiştir ama Sayın Cumhurbaşkanı açısından bir defacto durum vardır yani Sayın Cumhurbaşkanı bunun hukuki sonuçlarının ne olabileceğini bilebilecek bir konumdadır. O nedenle bu Alman öğretisindeki sürpriz yasa yasağının burada geçerli olmadığını Sayın Cumhurbaşkanı açısından, bunu ifade etmek istiyorum.

Buradaki en önemli noktalardan bir tanesi de şudur bize göre: Şimdi daha önce yapılan Anayasa değişikliğinde -biz tabii geçen dönemde burada yoktuk- intikal maddelerinde Anayasa Mahkemesi üyeleri tarafından 18’inci maddede getirilen değişiklik ve onunla ilişkili koruyucu madde neden Cumhurbaşkanı için getirilmemiştir? Bakın, Anayasa 18’nci maddede diyor ki, çünkü biliyorsunuz Anayasa Mahkemesinin üyelerinin görev süreleri on iki yılla değiştirildi 2007’deki değişiklikle. “Anayasa Mahkemesinde hâlen belli görevlere seçilmiş olanların bu sıfatları seçilmiş oldukları sürenin sonuna kadar devam eder.” hükmü yer almaktadır yani bir intikal maddesinde onlara bir koruyucu hüküm getirilmiştir. Böyle bir hüküm geçici madde olarak Sayın Cumhurbaşkanı için de konulabilirdi. Tabii bunda bir kasıt yoktur ama geçen dönem bu ihmal edilmiştir, ihlal edilmiştir bu hüküm. Şimdi bazı arkadaşlarımız saygıyla karşılıyorum diyebiliyorlar ki: “İntikal maddesinin kanunla düzenlenmesi de mümkün olabilir.” ama biz diyoruz ki: “Anayasa’da mevcut yürürlükte olan bir madde varken Anayasa hükmünü kanunla düzeltmenin çok mümkün olmadığı kanaatindeyiz.”

Bu şeyle alakalı biraz sonra da tabii söz geldiğinde onları anlatacağım ama diğer bir iki şey de onlarla alakalı söyleyeceğim. Bize göre bu proje hukuki bir proje değildir. Bu proje siyasal bir projedir, Cumhurbaşkanının görev süresiyle alakalı proje çünkü dün biz aynı zamanda mevcut Cumhurbaşkanının bir daha aday olmamasıyla alakalı bir tahdit de koyduk. Bir siyasi proje olarak bunu saygıyla karşılıyoruz. Bir siyasal projeye bizim ne derecede karşı olduğumuzu yani orada kim beş yıl oturmuş kim yedi yıl oturmuş siyasal anlamda beni ilgilendirmiyor fazla. Mühim olan orada oturan kişinin cumhuriyetin değerlerine, cumhuriyetin kazanımlarına saygı duymasındır. Biri iki yıl fazla

oturmuş, biri üç yıl fazla oturmuş önemli değil. Üniter devlete, Türk Bayrağı'na, Türkiye'nin geleceğine saygı duyması, benim için önemli olan odur. O anlamda hukuksal anlamdaki tereddütlerimi dile getiriyorum. Siyasal proje olduğuna inanıyorum bunun, bu beş artı veya yedi yılın. Diğer konudaki maddelerde de demin Nevzat Bey'de bahsetti, ona da bazı konularda, bu konularda aynı düşündük. Örneğin, herhâlde madde madde gelince ortaya çıkacaktır.

Şimdi kamu görevlerinin adaylığıyla alakalı örneğin 11'inci maddede. Bütün kamu görevlileriyle alakalı bir tahdit var yani şöyle aday olursanız şöyle yaparsınız filan diye. Bana göre 11'inci madde Sayın Başbakanın nasıl Cumhurbaşkanı olabileceğine ilişkin bir düzenleme maddesi. Zımni bir madde, zımnen bir düzenleme yapıyor. Başbakan ve bakanlarla alakalı burada herhangi bir yasak yok. Kanun koyucu geçen dönemde seçim kanunlarındaki İçişleri, Adalet Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığıyla alakalı çekinceyi bile şeylerle alakalı koymamış burada. 11'inci maddenin geneliyle alakalı bazı sıkıntılarımız var. 14'üncü maddeyle alakalı kamu görevlilerine yardımlarla alakalı. Bu maddede de ekonomik anlamda -diğer maddede de- halkın Cumhurbaşkanının dışında herhâlde zenginlerin Cumhurbaşkanını seçeceğiz. Demin Nevzat Bey güzel açıkladı. O ayrım çok önemlidir çünkü yardım edenler, etmeyenler. Bu ayrımın çok iyi değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. bu madde başlı başına bir sorun içerir diye düşünüyorum. İnanıyorum ki önümüzdeki saatlerde veya dakikalarda da en çok tartışacağımız maddelerden bir tanesi, temel maddelerden bir tanesi budur. Örneğin propagandayla alakalı madde. TRT'ye biz olmayan bir görevi yüklemek düşüncesindeyiz TRT Kanunu'nda olmayan ve Anayasa'nın ilgili maddelerinde bir aykırılık düşüncesi içerisinde olduğumuzu düşünüyoruz. Maaşlarla alakalı kaygılarımı da dile getirdim. Bu nedenle biz yasanın Cumhuriyet Halk Partisi olarak tümüne muhalif olduğumuzu belirtmek istiyorum. Maddeler gelince de ayrıntılı söz alacağım.

Hepinize saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Uğur Bey katkılarından dolayı.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

Değerli komisyon üyeleri, son söyleyeceğim sözü baştan söylemek isterim hemen. Oy gücünü hukukun yerine koyan bir iktidarın hüküm sürdüğü bir ülkede demokrasi olamaz. Uğur Bey'in kaldığı yerden devam edeceğim. Bu konuya gelirken bu yedi yıllık süre nereden çıkıyor? Yedi yıllık süre Anayasa'nın 101'inci maddesinde bugün artık yürürlükte olmayan eski metinde yer almıştır ama bu kuralın yürürlükten kalkmış olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Peki yürürlükte olmayan bir kural nasıl oluyor da yürürlükte olanın yerini alıp on birinci Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıl belirleniyor? Anayasa devlet organlarını bağlıyor ve daha önemlisi bir devlet yetkisinin kullanılmasını sağlıyor. Bu

sorulara tutarlı ve mantıklı cevap vermek mümkün değil. Hukuk devletinin özünü oluşturan hukuka güven ve burada bağlı olarak hukuk kurallarının olası etkilerini önceden bilme ve kestirebilme ilkesi söz konusu. Peki biz Cumhurbaşkanı yedi yıl için seçildi, yedi yıl seçildiğinde Anayasa'nın 104'üncü maddesinde görev ve yetkileri çok geniş. Seçildikten sonra Anayasa'nın o 104'üncü maddesindeki görevleri biz kısaltmış olsaydık, kısmış olsaydık, almış olsaydık, yedi yıl seçilen ve 104'üncü maddede tüm yetkilerle donatılmış seçilen bir Cumhurbaşkanı o zaman şunu söyleyebilecek miydi? Ey Türkiye Büyük Millet Meclisi siz beni yedi yıla seçtiniz, 104'üncü maddedeki yetkilerle beni seçtiniz, ben bu yetkileri kabul ederek seçildim, talep aştım ama ben seçildikten sonra siz bu yetkileri elimden aldınız. Nasıl Cumhurbaşkanı eğer bunu söyleyemiyor ise bir hukuk devletinde biz bunu söyleyemiyorsak aynı şekilde "Ben yedi yıllığına seçildim, beş yıllık süre bana uygulanmaz." denilmemesi lazım, çünkü temel bir çelişki. Devam ediyorum burada, Anayasa'da yapılan değişiklik Cumhurbaşkanı'nı halk tarafından seçilmesi esas Anayasa 79'da benimsenmiş. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi beş yıla sınırlandırılmış ancak bir kimsenin birden fazla iki kez cumhurbaşkanı seçilebileceği hükmü getirilmiş 101'de. Türkiye Büyük Millet Meclisinin o toplantı, karar yeter sayısı, o dönemdeki tutanaklara ben girdim. Aslında halkoylamasına sunulurken 5678 sayılı Yasa'nın geçici 19'uncu maddesi burada aynen şu şekilde değerli arkadaşlar: "Cumhurbaşkanının seçilmesine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesine kadar 10 Haziran 1983 tarihli 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu, 26 Nisan 1961 tarihli 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 22 Nisan 1983 tarihli 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 23 Mayıs 1987 tarihli ve 3370 sayılı Anayasa Değişiklikleri Halkoyuna Sunulması Hakkındaki Kanun ile diğer kanunların bu maddeye aykırı olmayan hükümleri uygulanır." Deniliyor idi ancak halkoylamasına o dönem Anayasa sunulduktan sonra sınırlarda oylar kullanıldıktan sonra herhâlde o gün için yine herhâlde -bu işin mimarı değerli hocamı çok seviyorum ona sataşmıyorum ama- dediler ki: Ya elimizde böyle bir argüman kalsın ileride ne olur ne olmaz." Hemen onun akabinde 5697 sayılı Yasa'yla bu getirilen geçici 19'uncu maddeyi hemen geri aldılar, değiştirdiler.

BAŞKAN - Neyi aldık? Çünkü seçildi de ondan aldık, bir anlamı kalmadı ki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Seçilmemişti, özür dilerim. Buyurun ben tutanağı veriyorum size.

BAŞKAN - Hayır anlatamıyorum. O söylediğin tarihte Cumhurbaşkanı seçildikten sonra...

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Seçilmişti ama niçin aldınız?

BAŞKAN - Seçilmeden nasıl alacaksınız?

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Peki o zaman belki o iki hakkı kullanabilirdi, kişiye özgü o dönemde Anayasa ihlali yapıldı zaten.

BAŞKAN - Şimdi bak bu itirazlar ne zaman olmalıydı biliyor musun? 21 Ekim tarihinde referandum bitti ya, altmış gün içinde Cumhurbaşkanı'nı halk seçmeliydi eğer o zaman bunu demeniz lazımdı, mantık bu ise, doğru ise.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Siz milletvekiliydiniz, siz anayasa hukuku hocasıydınız. Ben o dönem bir hukukçuydum.

BAŞKAN - Ben o kanaatte değilim de.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - O dönemde yazıyordum ve söylüyordum yani tutanaklar da elimde yani ben hikâye kısmı nerden nereye geldiğimiz yine nerede hata yaptığımızı söylemeye çalışıyorum.

Şimdi bu Anayasa'nın -yani olaya oradan geliyoruz- 102'nci maddesinde değişiklik yapılarak Cumhurbaşkanı seçimiyle ilgili usul hükümleri aslında o dönem getirilmiş durumdaydı ama ne hikmetse kaos yaratıldı. Aslında kaos yok. Normalinde seçilebilmesi gerekir. Geliyoruz 28 Ağustos 2007 günü on birinci Cumhurbaşkanı olarak yedi yıl için seçilmiş ve aynı gün yemin ederek göreve başlamıştır. Burada tartışılacak husus seçim zamanında geçerli olan Anayasa hükmüne göre yedi yıl için seçilen on birinci Cumhurbaşkanı görev süresinin seçildiği tarihteki Anayasa hükmüne göre yedi yıl mı yoksa daha sonra Anayasa'da yapılan değişiklik esas alınarak beş yıl mı olacağı konusudur. Yani burada temel görüş şu: Seçim sonrası Anayasa'da yapılan değişiklik herkes için bağlayıcıdır. Kuruluş statünün Anayasa'ya göre ve değişikliğin Anayasa'ya uygun yapılması Anayasa'nın üstünlüğü ilkesinin gereğidir. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi hesaplanırken Anayasa'nın değişik yeni hükmüne bakılmalıdır. Anayasa karşısında kazanılmış haktan söz edilemez yani 104'üncü maddedeki yetkileri alırsak nasıl ben bunları geri istiyorum temel argümanın bir tanesi bu. İkinci argüman Anayasa herkesi bağlar. Üçüncü argüman anayasaların üstünlüğü ilkesi. Bu anlamda bu yeni düzenleme on birinci Cumhurbaşkanı'na özgü yedi yıl getirilmesi bugün 12 Ocak 2012 tarihi. Bu Anayasa değişikliği daha önceden yapılmış, üzerinden uzun bir süre geçmiş, bu anlamda şahsa özgüdür, Anayasa'ya aykırıdır, uluslararası sözleşmelere aykırıdır. Sırası da geldiğinde maddeler üzerinde görüşümü bildireceğim.

Teşekkür ederim, hepinize saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Mahmut Bey teşekkür ederim.

Sayın Bal, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle geciktiğim için özür diliyorum üye arkadaşlardan.

Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri; geçen hafta yaptığımız konuşmaları tekrar yapmayacağım, olabildiğince zaman tasarrufuna riayet göstererek yaptığımız işin ciddiyetine ve doğuracağı sonuçların vahametine ilişkin görüşlerimi anlatmaya çalışacağım.

Değerli arkadaşlar, birinci olarak bir Anayasa ile ilişkili kanundan söz ediyoruz. Burada birkaç cümleyle ifade etmem gerekir. Toplumun temel uzlaşma belgesi olan anayasaların tepki olarak ortaya konmasının ağır sonuçlarını biz geçmişte yaşadık. Yani 1961 Anayasası bir tepki Anayasası'ydı, ne kadar ağır sosyal ve siyasi sorunlar yaşadığını hep beraber gördük, yönetilemez bir Türkiye yarattı, yönetilemez Türkiye'nin ikinci bir darbeye neden olduğunu birlikte yaşadık. Onun için etkiye karşı tepki değil, ortak aklı bulmamız gerekir. Bu bol gelen Anayasa ikinci bir ihtilal ile bir tepki Anayasası olan 1982 Anayasası'na dönüştü. Bu da yarattığı denetlenemez, dizginlenemez kurum ve kuruluşlar ile millet iradesinin üstüne çıkan oligarşik yapıyla Türkiye'yi yine yönetilemez hâle getirdi, dar geldi, herkes bu Anayasa'yı değiştirmek istiyor. Şimdi etkiye karşı tepki bir fizik kuralıdır, bunu hatırlatmakta fayda görüyorum. Fizik kuralı siyasette ve sosyolojide uygulanmaz. Etkiye karşı tepki dediğiniz zaman ne kadar vurursanız o kadar sert bir güç alırsınız, bu fizik kuralıdır ama sosyal olayda, siyaset olayında ne kadar vurursanız o kadar cevap alacağım şeklindeki bir kural yanlıştır. Bu iki güç nasıl ortak bir noktada buluştururuz? İşte konumuz bu olmalıdır. Tam da bu kanunla ilgili noktaya gelmiş bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu etkiye karşı tepki dediğimiz olay 367 kararı olarak bilinen Anayasa Mahkemesinin hukuka, mantığa aykırı on birinci Cumhurbaşkanının seçimiyle ilgili 22'nci Dönemde almış olduğu bir karara tepki kanunudur Anayasa değişikliği. Bu tepki o kadar ortak akıldan uzak, o kadar alelacele, o kadar çarçabuk gösterildi ki sonuç itibarıyla Anayasa'ya on birinci Cumhurbaşkanının nasıl seçileceği yazıldı. Bu kadar garip bir düzenleme yapıldı. Diğer taraftan on birinci Cumhurbaşkanının seçiminin o Anayasa değişikliğine uygun bir yasal düzenleme yapılmadan yapılmasını düzenleyen bir hüküm getirildi ve bütün bunların daha vahimi ise Türkiye'de rejimin genetiğini bozabilecek sonuçlar doğurdu. Değerli arkadaşlarım, lütfen buraya dikkat çekiyorum. 12 Eylül Anayasası'nın Cumhurbaşkanına tanıdığı yetkiler 12 Eylül ihtilalinin mimarı Kenan Evren'in Cumhurbaşkanlığına göre ayarlanmış yetkililerdir. Bu yetkileri özetleyecek olursak:

- 1- Cumhurbaşkanı yargı üzerinde vesayet sahibidir, denetim sahibidir, yönlendiricidir.
- 2- Cumhurbaşkanı yükseköğrenim -şimdi yüzü aştı- üniversiteler üzerinde doğrudan etkilidir, bilim dünyası üzerinde doğrudan etkilidir.
- 3- Cumhurbaşkanı bürokratik atamalar nedeniyle devlet memurlarının üçlü kararnameye tabi olan üst düzeylerinin tamamı üzerinde etkilidir.
- 4- Cumhurbaşkanı siyaseten bir vesayet makamıdır.
- 5- Yargının vesayet kurumu olmak suretiyle tüm yürütme ve yasama organının da üzerindedir. Gerekliğinde "Başbakan kenara çekil, ben Bakanlar Kurulan başkanlık edeceğim." şeklinde yetkileri de kullanabilir durumdadır.

Şimdi bu kadar yetkili bir Cumhurbaşkanını icra organının başı olarak bana Cumhurbaşkanını parlamenter demokratik sistemler monarşik parlamenter sistemin devamı olarak kabul eder ki Cumhurbaşkanı devletin ve milletin temsilcisidir, devletin başıdır, milletin temsilcisidir. “Cumhurbaşkanı bu nedenle tarafsızdır.” der. Tarafsız olabilmesi için ona uygun bir zeminde seçilmesi gerekirken 367’ye tepki olarak böyle icrai yetkilerle ve güçlü konumdaki Cumhurbaşkanını halka seçtiriyor. Bu popülist bir yaklaşımdır. Halka “Ben sana seçme yetkisini veriyorum.” şeklindeki düşüncenin hukuken, ahlaken, siyaseten bir anlamı yoktur, popülisttir. Halk seçtiği zaman ne yaşayacağız, işte parlamenter demokrasinin genlerinin bozuldu dediğimiz olay budur. Önce Cumhurbaşkanı halka gitmek için ne diyecek? Beni seçin kardeşim diyecek. Ne söyleyecek? Yani ben size yol, su, elektrik vesaire mi getireceğim diyecek? Yoksa mevcut yetkilere göre istediğiniz yere hâkim tayin ederim, istediğiniz yere vali atarım, istediğiniz yere böyle yaparım, bunları mı söyleyecek? Milletin hangisini karşısına alacak? Milletin hangi kesimini yanına alacak? Yanına aldığı ve karşında bulunduğu kişilerin nasıl tarafsız bir Cumhurbaşkanı olarak bütünlüğünü temsil eden bir makamda olabilecek? Nasıl devlet organlarının başı olarak bulunabilecek? Dolayısıyla bu birinci sorundur. Tarafsız ve Cumhurbaşkanı sıfatıyla milletin ve devletin başı olan Cumhurbaşkanı bu seçimlerde kutuplaşma ve kutuplaşmış bir kitlenin temsilcisi olacaktır, tarafsızlığını yitirecektir ve milletin tamamını kapsayan bir temsil makamını kaybedecektir.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanı seçildi. Halka da birtakım vaatlerde bulundu. Arkasından da tabii ki icranın da başı bu Anayasa’ya göre halka hesap vermesi lazım değil mi? Parlamenter demokrasinin temeli budur. Hesap verebilirlik dediğimiz kavramın işletilmesi lazım. Oysa bu Cumhurbaşkanı bütün işlerinden dolayı sorumsuz yani hiçbir sorumluluğu olmayan bir kişiyi halka seçtirerek halkın nasıl bir denetimine tabi tutacaksınız? Bu kadar abesle iştigal olur mu? Hiçbir sorumluluğu yok, sadece vatana ihanetten sorumlu. E, halka vaat etti. Yani ben size şunu şunu yapacağım dedi yani vaat etmese olmaz çünkü bu bir seçimdir, bir şey söylemesi lazım halka. Dolayısıyla bu abesle iştigaldir yani sorumsuz olan bir kişinin halka karşı hesap verebilir noktada denetim mekanizmalarından yoksun olan Cumhurbaşkanlığının bu şekilde halk tarafından seçilmiş olması parlamenter demokratik sistemin genetiğini bozmuştur ve bir yere doğru bizi maazallah götürüyor. Nereye gideceğimizi de biraz sonra ifade edeceğim.

Üçüncü sorun: Cumhurbaşkanı halk tarafından seçildi. E, parlamenter demokrasinin icra makamı Başbakanıdır. Başbakanlık halka karşı sorumlu, onun partisi sorumlu, bakanları sorumlu fakat bunun da üstünde bir Cumhurbaşkanı var. Cumhurbaşkanıyla Başbakanın farklı partilerden olduğu takdirde ya da farklı düşüncelerden olduğu takdirde çatışacağı mukadderdir, bunu gördük. AKP Sayın Sezer döneminde çok ağır bedeller ödeyerek gördük veya daha önce de gördük ama aynı partiden

olmasına rağmen yaşayacağımız da kesin. Niçin kesin? Sayın Turgut Özal, Sayın Yıldırım Akbulut Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık makamlarına bakın. Tartışmaların olaylarına bakın. Bu son sporla ilgili Sayın Cumhurbaşkanının vetosu veya milletvekili emeklileriyle ilgili vetosunun AKP içerisinde yarattığı sıkıntıyı elbette ki görüyoruz yani bunu görmemek mümkün değil. Bu yarın daha da şiddetlenir ve Türkiye parlamenter demokrasinin genetiğinin bozulması nedeniyle istikrarı kaybeder. Anayasal bir istikrarsız üreten ülke hâline gelir. Bunu artırmak mümkündür ama ben artırmayacağım yani ilave etmek mümkündür var notlarımda, bu üçünü ifade etmekle yetiniyorum.

Şimdi böyle bir tepki Anayasası çıktı karşımıza. Bu tepki Anayasası ile Cumhurbaşkanı Sayın Sezer'in vetosundan sonra milletvekili seçimleriyle aynı günde sandık konulmak suretiyle Cumhurbaşkanı seçilmesi gerekirken veto nedeniyle seçilemedi, daha sonra seçimlerin neticesinde 24'üncü Dönem Parlamentosu oldu. Milliyetçi Hareket Partisi olarak o zaman biz demokrasinin millî değerlerin ortaya konulmasındaki ferasetini dikkat almak suretiyle milletin iradesinin demokratik değere dönüştürebilmesi kaydıyla bu 367 kararının siyaseten ortadan kaldırılması için Türkiye Büyük Millet Meclisine girdik ve on birinci Cumhurbaşkanı seçildi. Seçildikten sonra tepki Anayasası'nda bulunan geçici maddelerdeki on birinci Cumhurbaşkanının nasıl seçilmesi gerektiğine ilişkin hükümleri de anlamsız kaldı çünkü o hüküm zaten abesle iştigaldi. Bunun da değiştirilmesi gerektiğini önerdik, o da değişti. Sonuç itibarıyla Anayasa'nın değişmiş şekliyle Cumhurbaşkanının görev süresi beş artı beş olarak referanduma gitti ve halkın iradesiyle referandumdan çıkarak değişti. Şimdi Sayın Cumhurbaşkanının yani on birinci Cumhurbaşkanının yani Sayın Gül'ün görev süresi beş yıl mı, yedi yıl mı asıl konuştuğumuz konu bu. Konuşmamız gereken konu da bu. Burada bir konu farklılığı yaratarak dikkatinizi başka bir yöne sevk etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu kanun 24 maddeden mürekkep. Bu 24 maddenin yaklaşık beşte 4'ü eskiden seçim mevzuatımıza girmiş olan maddelerin tekrarından ibarettin ya da Anayasa'nın tekrarından ibarettir.

Değerli arkadaşlarım, Meclis abesle iştigal eder mi? Meclis hiç anlamsız iş yapar mı? Şimdi burada yazıyoruz. Seçim genel. E, buraya yazmasak genel seçim olmayacak mı? Özel seçim mi yapacağız? Seçimde eşit oyla seçim yapılır. E peki, buraya yazmasak eşit olmayacak mı vatandaşın oyu? Gizli oyla yapılır. Buraya yazmasak açık oyla mı yapılacak? Aynı günde yapılır ya da herkes canının istediği tarihte mi yapacak denilecektir? Serbestçe kendisi kullanır seçmen. Birinin velayetiyle, vesayetiyle mi kullanacak? Bunu devam ettirebiliriz. Devam ettirdiğimiz zaman bunarı bir kenara atarsak elde bir iskelet kalıyor. İskelet işte Cumhurbaşkanının süresi yedi yıl mı beş yıl mı? Asıl konuşmamız gereken konu bu. İşte bu asıl konuşmamız gereken konuda sözlerimin başında ifade ettiğim hususlarda geçmişte yaptığımız hataları yapmayalım. 61 Anayasası'yla yapılmış hatayı tarihi

tekerrür ettirmemek için tekrarlamayalım. 82 Anayasası'nda yapılmış hatayı, etkiye karşı tepki hatasını tarihî tekerrür ettirmemek için tekrarlamayalım. Cumhurbaşkanlığı süresinin yedi yıldan beş yıla indirilmesine ilişkin yapılmış etkiye karşı tepki hatasını tarihi tekerrür ettirmemek için tekrar etmeyelim.

Bu görüşleri ortak akla dönüştürebilmek için biz geniş bir çalışma yaptık. Bu çalışma içerisinde bilim adamlarının düşüncelerini irdledik.

Değerli arkadaşlarım, bilim adamları bu düşüncelerini ortaya koyarken tabi hem akademik geçmişlerini, bilgilerini vesairelerini de ortaya koyuyorlar ve ikiye ayrılıyorlar. Birinci görüş diyor ki: Cumhurbaşkanının görevi yedi yıldır çünkü müktesep haktır bu. Bunu söyleyen kim? Bunu söyleyen Sayın Teziç. Sayın Teziç'e göre ""Bu müktesep hak yedi yıl için seçildiğine göre, müktesep hak olduğuna göre bunun beş yıla indirilmesi Cumhurbaşkanının azli hükmündedir." diyor. Buna karşı diğer görüşler de mevcut. Bu görüşleri de sizlerle isimlerini de zikrederek paylaşmak istiyorum. Bunlardan Sayın Hikmet Sami Türk diyor ki: "Cumhurbaşkanlığının görev süresi müktesep hak değildir çünkü bu bir anayasal statüdür. Anayasal statü özel hukuk ilişkilerini düzenleyen müktesep hak olarak tanımlanamaz." Bu Anayasanın diğer maddeleri de örnek verilebilir. Cumhurbaşkanının görevlerini düzenleyen maddede örneğin Meclis bir değişiklik yapsa ve görevlerini sınırlandırsa, o Cumhurbaşkanı "Bu Anayasa düzenlemesi benim müktesep hakkımı ihlal ediyor, ben yedi yıl için seçildim, yedi yıl boyunca sizin yasakladığınız ya da Anayasa'dan çıkardığınız görevleri yapmaya devam edeceğim diyebilir mi?" sorusuna karşı, diyemeyeceğine göre Cumhurbaşkanının görev süresinde yapılan değişiklik statüde yapılan değişikliktir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı beş yıl süreyle görevinde bulunur ve ikinci defa seçilme hakkı vardır. Sayın Ergun Özbudun'da bunu kamusal statü olarak değerlendiriyor. "Kamusal statüde müktesep hak olmaz." diyor. Devam ediyoruz. Sayın Prof. Kemal Gözler biraz daha genişleterek Cumhurbaşkanının görev süresinin akdi bir durum olmadığını, aksine kanuni ve nizami bir durum olduğunu ifade etmekte. Bu kanuni ve nizami durumun ise beş yıl olarak belirlendiğini ve Cumhurbaşkanının görev süresinin beş yıl olması gerektiğini, Anayasa'da yapılan değişikliklerin derhâl uygulanması gerektiği ilkesine uygun olarak uygulanması gerektiğini düşünmektedir.

Sayın Yılmaz Aliefendioğlu'na göre, Anayasa'da yapılan değişiklikler herkesi bağlar, anayasanın üstünlüğü ilkesi gereği bu beş yıldır diyor.

Sayın Şeref İba'ya göre, Cumhurbaşkanının görev süresi esas itibarıyla anayasal bir meseledir, eğer bir sorun varsa bu anayasadan kaynaklanan anayasayla çözümlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Devam etmektedir Sayın İba, Cumhurbaşkanının görev süresini beş yıla indiren Anayasa değişikliğinde eğer Sayın Gül'ün yedi yıl şeklinde görev yapacağını öngörmüş olsaydı o takdirde

referandum süreci içerisinde görevde bulunan Cumhurbaşkanının durumuyla ilgili geçici bir madde düzenlerdi. Referandum sürecinde görevde bulunan Cumhurbaşkanıyla ilgili geçici bir madde ortaya koymadığına göre Meclis bunu bilerek ve isteyerek koymamıştır çünkü unutmuş denilemez, Meclisin iradesi tam olduğuna göre ya da Meclisin iradesi farklı şekilde yorumlanamayacağına göre, Cumhurbaşkanlığıyla ilgili geçici bir madde olmadığı için halkın iradesinden geçen Anayasa değişikliğini Cumhurbaşkanının görev süresini bağlar diyor.

Sayın Sami Selçuk’a göre, o da görev süresini usuli bir konu olarak değerlendiriyor ve kamu hukukunda müstesna hak olmaz dedikten sonra sürenin beş yıl olduğunu ifade ediyor ve bize de bir mesaj gönderiyor, diyor ki: “Halkın iradesi ile belirlenmiş beş yıllık Cumhurbaşkanlığı süresini Meclisin tartışması dahi yetkisini aşması demektir. Bu bir yetki aşımıdır. Bir kanunla bırakın anayasa değiştirmeyi, bir kanunla halkın iradesini değiştirmeye teşebbüs etmek, yetki aşımının yanı sıra etik değildir, ahlaki değildir, hukuki değildir.” diye ciddi söylemlerde bulunmaktadır. Bir adım daha ileri gitmekte “Eğer etik olmayan, ahlaki olmayan, hukuki olmayan bu durum Sayın Gül’e bir fırsat olarak sunulsa bile onun bu değerler gereği bu fırsatı reddetmesi gerekir.” şeklinde görüşünü açıklamaktadır.

Değerli arkadaşlar, bilimsel görüşler bunlar. Şimdi, bu bilimsel görüşler ışığında ben Milliyetçi Hareket Partisinin son noktaya geldiğimiz yerde düşüncelerini ifade etmek istiyorum.

Bu tepki anayasası yerine, gelin ortak akıl ile soruna bir çözüm bulalım. Çözüm: Sorun Anayasa’dan kaynaklanmaktadır, o zaman eğer Sayın Gül’ün Cumhurbaşkanlığı süresini AKP İktidarı kanun ile değiştirmeye teşebbüs ederse bu, yetkinin aşılması demektir. Bu ancak halk iradesinden geçecek bir önceki Anayasa değişikliğinin geçtiği prosedürü tam tersine işletmek suretiyle bir anayasa değişikliğiyle mümkün olabilir. Bu ilmen, hukuken ve ahlaken böyle olması gerekir. Bunu tercih eder, etmez, bilemiyoruz ama önümüzdeki yasaya geldiğimiz takdirde, bu yasa abesle iştigal eden bir yasadır, abesle iştigali iki ayrı bölümdedir. Birincisi, eski maddelerin tekrarından ibarettir ağırlığı, ikincisi ise Anayasa’nın halkın iradesiyle referandumdan geçmiş şekline göre o halkın iradesini kanun ile değiştirmeye yönelik bir abesle iştigal içerisinde. Dolayısıyla, bu abesle iştigali biz Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Anayasa Komisyonunun mehabetine uygun bulmuyoruz. Tasarının tümüne bu nedenlerle muhalif olduğumuzu ifade ediyorum. Maddelerle ilgili görüşlerimizi de sırası geldikçe arz edeceğiz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bal.

Süheyl Bey, buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Değerli Başkan, Değerli Bakan, sevgili Komisyon üyesi arkadaşlar; şimdi, şu ana kadar söz alan bütün arkadaşların söylediklerini katılıyorum. Sadece ek

olarak bir şey söylemek istiyorum yani parlamenter rejim kaygısından tarafsızlık kaygısına kadar, sorumluluk eksikliğinden çatışmanın, ileride doğacak bir çatışmanın, muhtemel değil kesin olmasına kadar her şeye katılıyorum ancak özellikle şu hususu vurgulamak istiyorum: Bu tasarinın 13, 14 ve 21'inci maddeleri burada tartışılacaktır. Bence de alt komisyonun CHP ve MHP'li üyelerinin vermiş oldukları rapordaki karşı oylarına kesinlikle katılıyorum, 13, 14 ve 21 tartışılmalıdır ama bu tasarinın Değerli Başkan, 5'inci maddesinin Anayasa'nın 78 ve 102'nci maddelerine kesinlikle aykırı olduğuna yani geriye bırakılabilir bir savaş hâlinde aykırı olduğuna kesinlikle, 11'inci maddesinin yani adaylıktan geri dönme, tekrar göreve geri dönme maddesinin ve adaylıktan şu şu adayların görevlerinden çekileceği yönündeki maddesinin Anayasa'nın 76 ve 10'uncu maddelerine kesinlikle aykırı olduğunu ve geçici maddenin de hem Anayasa'nın 6 hem 101'inci maddesine kesinlikle aykırı olduğunu düşünüyorum. Öbür maddeler üzerinde tartışabiliriz, 13, 14, 21'i düzeltebiliriz ama 5, 11 ve geçici maddesinin kesinlikle aykırı olduğunu düşünüyorum. Böyle bir aykırılığı, bu Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Anayasa Komisyonundan çıkartmayacağımızı düşünüyorum. Geçici maddenin aykırılığı, bütün arkadaşlarımızın söyledikleri ama demin Sayın Bal'ın okuduğundan Şeref İba'nın ve Sami Selçuk'un söylediklerinin şu anda bizim için çok önemli olduğunu düşünüyorum kesin aykırılık derken.

Sayın Başkan, hepiniz bilirsiniz, Sayın Bakan da bilir ama bundan dört yıl önce, 2007 yılında, siz Cumhurbaşkanının görev süresini düzenlerken statüsünü, bir şey daha yaptınız, Meclisin görev süresini beşten dörde düşürdünüz. Doğru mu? Doğru. Fakat biraz ilerideki 94'üncü maddedeki Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının görev süresini unuttunuz. Hatta, Sayın Başkan, sizinle bile defalarca, bir bölümü televizyonda bir bölümü üniversitede olmak üzere karşı karşıya geldik ve ben bunu söyledim, dedim ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev süresini beşten dörde düşürdünüz, Başkanın görev süresini beş olarak unuttunuz, hatırlayacaksınız. Siz akademisyensiniz, hadi diğerleri bu şeyi yaptı, siz nasıl yaptınız dedim, konuştuk. Siz de bana açık açık dediniz ki “Ya boş ver Süheyl, o beşten dörde düştüğünden bu da düşer.” dediniz. Sonra, 2010 yılında tutup bunu bir kanunla filan değil, görev süresi Anayasa'da yazdığı için anayasa değişikliğiyle getirdiniz. Hiç şöyle demediniz: “Canım, Meclisin görev süresi beşten dörde düşünce doğal olarak Başkanın görev süresi de düşer. Aman bu da içinde mündemiçtir, o yüzden bunu bir kanunla yapalım ya da boş ver yapmayalım.” demediniz. 2010 yılında bir anayasa değişikliğiyle getirdiniz.

Şimdi yaptığınız ise beş yıl, yedi yıl, hep söylüyorum, sizin takdiriniz, ister beş yıl koyarsınız, ister yedi yıl koyarsınız ama bunu bir anayasayla yapacaksınız, bir geçici maddeyle yapacaksınız, bir anayasa değişikliğiyle yapacaksınız. Şimdi ise ne yapıyorsunuz? Bütün söylediklerinizin, daha önce Meclis Başkanlığı için yaptığınızın tamamıyla dışında bir işlem yapıyorsunuz “Biz bunu kanunla

yaparız.” diyorsunuz. Anayasa’da yer alan bir süreyi, bakın, bir sürü kişi tartışmalı haklı olarak “Beş, yedi.” diyor, doğaldır, siz iradenizi neyle ortaya koyacaksınız? Anayasa’yla. Peki, Cumhurbaşkanlığı görevi Meclis Başkanlığı görevinden daha mı az değerinde bir az önemde bir makam ki öbürünü Anayasa’yla değiştirip “Aman boş ver, o dört olunca da öbürü de dört yıl olur.” demiyorsunuz da Anayasa’yla yapıyorsunuz da bunu yasa değişikliğiyle yapıyorsunuz. Bu, Anayasa’ya açıkça, net olarak aykırıdır.

Sayın Başkan, Sevgili Başkan ve değerli arkadaşlar; bence bu Anayasa Komisyonundan bu kadar açık bir aykırılık geçmemelidir.

Şimdi, son olarak da şunu söyleyeyim: Geçmeyeceğine inanarak bunu söyleyeyim mi söylemeyeim mi diye düşündüm ama, geçerse de o zaman Sayın Faruk Bal’a bir konuda katılmıyorum “367 olayından sonra bir tepki yaptınız.” dedi. Eğer bu değişikliği önümüze getirdiyse Sevgili Başkan, o zaman şunu söylemek isterim: Bu, kesinlikle bir tepkiden falan kaynaklanmıyordu, tutanaklara geçsin diye söylüyorum, bu çoğunluk partisinin en ufak bir kaygı duymadan hukuka aykırı davranabilmesinin, hukuku açıkça ihlal edebilmesinin bir sonucu olarak ortaya gelmiştir. Eğer bugün burada doğru, biz hukuka aykırı iş yapıyoruz, bunu Anayasa değişikliğiyle getirmeyelim dersek ben bu söylediğimi geri alırım ama eğer hayır biz buna direniyoruz, Meclis Başkanının süresini Anayasa’yla yaptık, unutmuştuk ama Cumhurbaşkanını yapamayız çünkü başımızdaki güç öyle istemiyor derlerse bu 367 tepki falan değil, tepki mepki değil, bunun açık açık bir hukuka aykırılık olduğuna inanmak zorunda kalırız.

Bir de son, onu maddelerde de konuşacağız ama bir tek şey söyleyeyim, burada tutanaklara geçsin diye de söylüyorum, çok haklısınız, şimdi bunu konuşacağız, Cumhurbaşkanı nasıl propaganda yapar? Biz de bunu çok düşündük, hepimiz düşünüyorduk, hukukçular, hukukçu olmayanlar, bu nasıl propaganda yapar diye. Sonunda Sayın Abdullah Gül bunu gösterdi, Türkiye Cumhuriyeti’nin yetmiş milyonda en tescilli Atatürk düşmanını Atatürk Kurumunun başına getirerek çok net gösterdi. “Bazı yerlere, bazı cemaatlere ben bak böyle gösteririm, milletvekili bile yapmadıklarını oraya seçtim.” diyerek propagandanın nasıl yapılacağını gösterdi ama bu propaganda çok kötü olacağı için ben bu maddenin de tartışılması gerektiğini tekrar düşünüyorum ama özellikle bu üç maddenin buradan değişerek geçeceğini umuyorum.

Hepinize saygılar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım ve saygıdeğer Komisyon arkadaşlarım; inşallah, Komisyonumuzun çalışmaları hayırlara vesile olur. Ben öncelikle

şunu söylemek istiyorum: Konuşmaları çok dikkatle dinlemeye çalıştım, biraz da aslında dağıldı dikkatim de çünkü aynı şeyler tekrarlandı gibi oldu. Ben inşallah ona girmeden kısaca ne istediğimi net bir şekilde cümlelerle ifade etmeye çalışacağım.

31/5/2007 tarihinde kabul edilen ve 16/6/2007 tarih ve 26554 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Cumhurbaşkanının seçimi ve görev süresi konularında önemli yenilikler getirmiştir, hepimiz bunu biliyoruz. 2007 yılında yapılan bu değişikliklerdeki önemli yeniliklerden birincisi, Cumhurbaşkanının doğrudan halk tarafından seçilmesi esasıdır. İkincisi ise Cumhurbaşkanının yedi yıl olan görev süresinin beş yıl olarak yeniden belirlenmesi ve bir kişinin en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebileceği esas getirilmiştir. O tarihten bugüne değin siyasal gündemi meşgul eden tartışmalardan birincisi ise 11’inci Cumhurbaşkanının görev süresinin ne olduğu hususu. Burada özellikle şu belirtildi: Bu tepki olarak mı yapıldı bu değişiklik yoksa siyasal iradenin farklı amaçları mı var şeklinde sorular vardı, itirazlar vardı. Ben şunu söylemek istiyorum: 2007 yılında genel seçimlerden önce Cumhurbaşkanlığı seçimi süreci vardı. Maalesef, Parlamento Cumhurbaşkanını seçemedi çünkü Cumhurbaşkanı seçimiyle ilgili Anayasa Mahkemesinin bir 367 garabeti vardı. 367 garabetiyle amaç şuydu: Meclisi kilitlemek, Meclisin Cumhurbaşkanlığı seçimini engellemek, belki Türkiye’de bir kriz ortamı yaratmak. Biliyorsunuz, 12 Eylül döneminde de öncesinde de Cumhurbaşkanı seçilememişti Meclis tarafından. Yine eskiye duyulan bir özlemdi herhâlde bu. Başka siyasal yollarla iktidara gelemeyen güçlerin diye düşünüyorum, bu şekilde bir manevrası vardı ve bizler, Türkiye’nin geleceği için, Parlamantonun geleceği için düzgün kararlar alabilmeliydik, Cumhurbaşkanlığı seçimi kriz olarak yaşanmamalıydı Türkiye’de. Türkiye’nin bu tip krizlerle kaybedecek zamanı yoktu. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanının seçilmesiyle ilgili değişiklik yapıldı ve usulü belirlendi.

Bizler şu anda maalesef, görüyorum ki arkadaşlar, dört buçuk yıl önce yapılan referandumun tartışmalarını yapıyorlar. Bunun çok anlamlı olduğunu düşünmüyorum çünkü itirazlarınızı o dönemde halka anlatacaktınız, halkı ikna edecektiniz. Bu, referandumla ortaya çıkmış bir sonuç. Bizim yaptığımız da bu referanduma, Anayasa değişikliğine uygun olarak uyum yasasının geçirilmesi. Şu anda yaptığımız çalışma bu Sayın Başkanım.

Görev süresinin ısrarla tartışılması bence tamamen siyasi içerikli. Burada hepimiz hukukçuyuz, belki birkaç kişi hukukçu değil ama Cumhurbaşkanının görev süresi şu anda yedi yıl, bunu açıklayacağım. Sayın Başkanım, şu anki Cumhurbaşkanımız 82 Anayasası’nın bu konudaki özgün hükmünün yürürlükte olduğu dönemde ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmiştir. Ancak seçilip göreve başladıktan sonra referandum kabul edilip yürürlüğe girmiş ve Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıla düşürülmüştür. Türkiye Büyük Millet Meclisi

tarafından seçilmesi usulü terk edilmiş ve halk tarafından seçimi esası benimsenmiştir. Bu nedenle de bu tartışmalar ortaya çıkmıştır. Ben şunu söylemek istiyorum, bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum: Burada değişiklik önceki hükümlerin yürürlükte olduğu dönemde yapılan bir seçim ve bu kurallara görev seçilen bir Cumhurbaşkanı var. Ayrıca belirtmek gerekir ki seçimin tamamlanmasının ardından göreve başlayan Cumhurbaşkanının görevini sürdürürken yürürlüğe giren bir Anayasa değişikliği ile görev süresinin kısaltılması, hukuk güvenliği açısından da sorun doğurabilir. Cumhurbaşkanının görev süresinin, seçilmesinden sonra yeni kuralla değişmesine hukuken imkân sağlanması durumunda Anayasa değişikliğini yapabilecek Parlamento çoğunlukları siyasal gerekçelerle görevde kalmasını istemedikleri cumhurbaşkanlarının görev sürelerini düzenleyen Anayasa kuralları ile ölçüsüz biçimde oynayabilirler. Böyle bir tehlike de söz konusu. Dolayısıyla, bu biçimdeki müdahalelerin doğuracağı sakıncaları bir hukuk devletinde telafi etmek ise oldukça zor olacak. Böyle bir durumda ortaya âdeta görev süresini tamamlamamış olmasına rağmen görevinden uzaklaştırılmaya çalışılan bir Cumhurbaşkanı portresi ortaya çıkabilir. Bunun da çok iyi irdelenmesi ve konuşulması gerekir diye düşünüyorum. Şu anda 11'inci Cumhurbaşkanının görev süresi, 82 Anayasası'yla seçildiği için yedi yıldır. Burada müktesep hak mı, kazanılmış hak mı konuşmaları, tartışmaları söz konusu, ben bunun bu şekilde olduğunu düşünmüyorum, 82 Anayasası'na göre seçildi, sonradan Anayasa değişikliği yapıldı. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Türmen, buyurun efendim.

RIZA TÜRME (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; Süheyl Hoca gayet güzel anlattı. Burada birkaç tane mesele var. Birinci mesele, olan şey nedir? Bu daha önce bu Komisyona bir Hükûmet kanun tasarısı getirildi, bu kanun tasarısına bir baktık, Anayasa'daki maddelerin tekrarıyla dolu aslında kanun tasarısı. Peki, niye geldi diye merak ederken alt komisyonda bu merakımız giderildi. Bir geçici madde getirildi ve Cumhurbaşkanlığıyla ilgili düzenlemelerin 11'inci Cumhurbaşkanı ile ilişkili olmadığı öngörüldü yani anlaşıldı ki bu kanunun amacı, 11'inci Cumhurbaşkanının görev süresiyle ilgili, o ortaya çıktı. O zaman tabii, onun üstünde belki biraz durmak lazım. Süheyl Hoca'nın gayet iyi anlattığı gibi, bir kere bir düzenleme yapacaksak Anayasa'yla ilgili, Cumhurbaşkanının yetkileri Anayasa'yla saptanmış, bir düzenleme yapacaksak, bunu değiştireceksek, yine Anayasa'yla ilgili bir düzenleme yapmamız lazım yani kanunla bunu değiştirmemiz mümkün olmayacak. Alt komisyondan gelen tasarının gerekçelerine baktığınız zaman, geçici maddeyle ilgili gerekçelerine, şu söyleniyor: Bir belirsizlik var diyor ortada yani Anayasa'dan kaynaklanan bir belirsizlik var diyor. Bu kanunun

amacı da diyor, bu Anayasa'dan kaynaklanan belirsizliği düzeltmektir. Şimdi, Sayın Başkan, yani belirsizliğin Anayasa'dan kaynaklandığını kabul ediyorsak ki kabul ediliyor gerekçesinde, o zaman bu belirsizliği kanunla nasıl düzelteceğiz? Yani o zaman belirsizliği yine Anayasa'yla düzeltmemiz, doğru yol bu değil midir, doğru olan yöntem bu değil midir? Yani, bu yapılmıyor. Tabii, bunun yapılmamasının ortaya çıkardığı çok büyük bir sakınca olacak korkarım ki. Önümüzdeki iki yıl, Sayın Cumhurbaşkanı, bu Anayasa'da olmayan, kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkiyi kullanmak zorunda kalacak. Beş yıllık yetkisini Anayasa'dan alarak kullandığı hâlde geri kalan iki yıllık yetkisinin kaynağı Anayasa olmayacak bir kanun olacak. Bu, Cumhurbaşkanlığı makamı bakımından büyük sakıncalar yaratacak, Cumhurbaşkanlığı makamının saygınlığını zedeleyecek korkarım ki ve bu irade giderilmesi güç birtakım, telafisi güç birtakım aksaklıklara yol açacak Cumhurbaşkanlığı makamı bakımından.

Ortada bir hukuki durum var. Hukuki durum nedir? Bence son derece açıktır, Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, beş yıl için seçilmiştir, bir kere daha seçilme hakkına sahiptir. Bu nereden çıkıyor? Bu, birçok yerden çıkıyor. Bir kere, 5678 sayılı Kanun'a Anayasa'yla eklenen geçici 19'uncu maddede, Anayasa değişikliğinin 11'inci Cumhurbaşkanı ile ilişkili olduğu açıkça belirtilmişti yani o zamanki yasama organı, siyasi iktidar, siyasi bir irade ortaya koydu. Bu irade bugün de geçerli olan bir irade, bu irade hiç konmadı, hiç yoktu diyemeyiz tabii. Bu irade beyan edildi, bu irade açıklandı. Yani Cumhurbaşkanı Meclis tarafından değil de o tarihte halk tarafından seçilseydi ne olacaktı? Bu geçerli olacaktı.

BAŞKAN – O zaman hiç bu toplantıya gerek kalmıyor, ben de rahat edecektim aslında ama nerede o günler, olmadı işte.

RIZA TÜRMEK (İzmir) – Evet ama yani o irade beyanı tabii ki ortada.

İkincisi, anayasa değişiklikleri tabii ki yapıldığı anda geçerli olan değişikliklerdir. Anayasa Mahkemesinin 31/5/1978 tarihli bir kararı var. Orada diyor ki ister özel hukuk ister kamu hukuku dalında olsun, kanunlar –tabii Anayasa da buna dâhil- kural olarak derhâl etki gösterirler yani yapıldıkları anda etki gösterirler, yapıldığı anda etkisi vardır. Buna karşı müstesna hak, kazanılmış hak ileri sürmek mümkün değildir yani kazanılmış hak hangi kazanılmış haktır yani Cumhurbaşkanının hangi hakkından söz ediyoruz, Cumhurbaşkanı olmak gibi bir hak mı var? Yoksa çalışma hakkı mı var Cumhurbaşkanının “Benim çalışma hakkımı elimden alıyorsunuz” mu diyecek Cumhurbaşkanı? Cumhurbaşkanının yetkileriyle ilgili 104'üncü madde ne diyor? Cumhurbaşkanı devletin başıdır diyor. Burada bir hak filan yok, bir hukuki statü var tabii, Cumhurbaşkanının hukuki statüsünü saptıyor 104'üncü madde. Devletin başıdır. “Benim devletin başı olmak gibi bir hakkım vardır.” demek tabii, kazanılmış hak kavramıyla bağdaşmayan bir şey.

Bir de tabii yani yasa koyucu bu Anayasa değişikliğinin 11'inci Cumhurbaşkanına uygulanmaması gerektiğini düşünseydi özel bir madde koyardı, bunu da yapmamıştır. Hem bir irade beyan etmiştir, 11'inci Cumhurbaşkanı için geçerlidir demiştir, hem de bunu değiştirecek hiçbir özel bir tertip, özel bir düzenleme, özel bir madde koymamıştır. O zaman bu iradeye, açıklanan iradeye niye saygı göstermiyoruz şimdi?

Tabii, bir şey daha var. Parlamento seçimi bakımından da bu Anayasa değişikliği geçerliydi. Beş yıl için seçilen milletvekilleri dört yıl sonra seçime gittiler. Milletvekilleri de kalkıp demediler ki “Benim kazanılmış hakkım vardır, ben bir yıl daha yapacağım.” Böyle bir şey söylemediler. Şimdi, Cumhurbaşkanı seçimini bundan ayırmak için bir hukuki neden olması lazım yani milletvekilleri için geçerli olan kural niçin Cumhurbaşkanı için geçerli değildir, bunun bir hukuki açıklaması olması lazım, böyle bir hukuki açıklama yok ortada.

Bunları söylemek istemiştim bu aşamada. Maddeler geldiğinde söyleyecek başka şeyler var. Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Sayın Türmen.

Şuay Bey, buyurun.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bütün bu tartışmaları izlerken ve dinlerken parlamenter sistemin özünün tartışılmaya açıldığı ve süreç içerisinde Başbakanlıklar, Cumhurbaşkanlıklar şeklinde ayrışmanın olacağına dair iddialar ve yorumlar aslında temel olarak Cumhurbaşkanının seçiminin şekli ve niteliğiyle ilgili ve buradaki amiyane tabirle hani zurnanın zorlandığı yer de bu meseleyle ilgili olarak halkın kararına müracaat edilmiş ve halk bu konuda da referandumla kararını vermiştir. Buna rağmen, bütün bu tartışmaların geldiği zeminde ısrarla, satır aralarında bu çok net olarak görülüyor ve istikrarla halkın kararının sorgulanıyor olması, halkın kararının, referandumun tartışılıyor olması çok manidardır ve burada bu yaklaşımı ben halkın kararını yok saymak, en hafif tabirle küçümsemek şeklinde ve Jakobin anlayışla hâlen bütün bu meselelere devletçi ve vesayetçi bakışla bakıldığının tespiti olarak görüyorum; bu çok açık.

Şimdi tartışmalar çok açık, hep bu noktaya geliyor. Halk niye buna karar verdi? Evet, halka müracaat ettik ve halk burada ciddi manada, belki cumhuriyet tarihinde ilk defa halkın iktidarını tescil etmiş oldu, tereddüt buradadır. Herkesin zorlandığı, büyük oranda AK PARTİ'nin genel yaklaşımı dışında zorlanılan nokta burasıdır. Evet, halk gerçek manada iktidarını ortaya koymuştur ve tereddütlerin de bu noktada yoğunlaşmasını da biz anlıyoruz ama bunu doğru da bulmuyoruz, sağlıklı bulmuyoruz. Türkiye'de demokrasi çitasının yükselmesi açısından ve gerçek anlamda sivil iktidarın ve

demokrasinin içselleşmesi açısından bunun artık kabullenilmesi ve gönlüne oturmasının sadra şifa bir yol olduğunu düşünüyorum, şahsi kanaatim.

Şimdi, niye bu noktada bir faaliyet var? Anayasa Komisyonu niye çalışıyor? İki sebeple çalışıyor çok kabaca tarif edersek. Birincisi, Anayasa'nın 102'nci maddesinin son fıkrası, malum, tekrara düşmeyeyim ama söyleyeyim. Cumhurbaşkanı seçmeye ilişkin usul ve esaslar kanun düzenlenir diyor, bununla ilgili bir faaliyet yapılması gerekiyor. İki: 5678 sayılı Kanun yürürlüğe girmezden önce 11'inci Cumhurbaşkanı seçildi fakat Cumhurbaşkanı seçildikten sonra, Meclis tarafından seçildikten sonra 5678 sayılı Kanun'da Cumhurbaşkanı'nın görev süresini beş yıl olarak belirledi. Şimdi burada bir tereddüt oluştu. Demin Sayın Türmen de ifade etti yani ortada bir şey var, tereddüt var. Sayın Cumhurbaşkanı'nın görev süresiyle ilgili olarak tereddütler oluşmaya başladı, tartışılmaya başladı. Bunun iki mahzuru var. Birincisi, cumhurbaşkanlarının devletin başı, milletin ve devletin başı olduğu da göz önüne alınırsa bu makamı yıpratacak, yoracak şekilde bu tür ihtilafların önüne geçmek, hukukçular olarak da herkesin görevi ve en başta Meclisin görevidir ve Meclis bu konudaki bu tereddütleri süratle izale etmek durumundadır ve yine hatırlayınız, hepimiz biliyoruz zaten, bu konuda Sayın Türmen geçen Komisyon toplantısında hukukun toplantısında hukukun zorlandığından bahsetmişti ama inanılmaz bir şeyi atlادılar, biz 11'inci Cumhurbaşkanımızın seçimi sırasında Anayasa'da olmadığı hâlde 376 gibi bir garabetin, Anayasa'yı taşıyır anlamında nasıl zorlandığını ve nasıl bu ülkenin gündemine gibi düşürüldüğünü de hâlen hatırd tutuyoruz yani bunu hukuk bu kadar zorlanmışken, üstelik Cumhurbaşkanımızın görev süresiyle ilgili bu tereddütler ve tartışmalar başlamışken buna süratle müdahil olmak gerekir ve bu, Meclisin görevidir. Üstelik diğer gerekçemiz de belli, bu konuda zaten usul ve esaslarla ilgili olarak düzenleme yapılması gerekir ve usul ve esaslara dair bu yasal değişiklik içerisinde bunlar pekâlâ yapılabilir.

Bir başka ifade, yine geçen Komisyon toplantısından beri çok enteresan, abesle iştilalle ilgili bir kavram gündeme getiriliyor. Bunu da çok doğru ve sağlıklı bulmuyorum. Yine hatırlanırsa geçen Komisyon toplantısında izah edildi, şimdi Cumhurbaşkanı'nın seçimi usul ve esaslarıyla ilgili kanun yapılacak ve elbette Anayasa'nın gönderme yaptığı bu konuda "kanun düzenleme yapar." dediği bu hususlarda Türk mevzuatının yapısıyla ilgili olarak da geçen yine doktrinle ilgili atıflarda da bulunulmuştu, burada bu göndermelerle birlikte mevzuat yapılırken Anayasa'daki hükümlerin de burada tekrarında hiçbir beis yoktur, mevzuat yapısı da buna müsaittir. O sebeple bu meseleyi sürekli olarak abesle iştilal olarak görmek doğru bir yaklaşım değildir. Bu süreç içerisinde, tabii maddeler tartışılırken görüşlerimizi yeniden ifade edeceğiz, bu çalışmalarını da milletin selameti açısından ve demokrasinin çitasının yükselmesi açısından bir adım olarak görüyorum. Temennilerimi bu sözlerle bitirmiş olayım.

BAŞKAN – Şuay Bey, teşekkür ederim.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Usul açısından bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi, Şuay kardeşimin söylediklerini de dinledim. Burada bu şekilde tartıştığımız takdirde bence biz hukukçulardan kurulan burada bir Anayasa Komisyonuyuz. Biz bunu gider seçmene anlatırız. Doğrudur, seçmene anlatmakta siz daha etkin olabilirsiniz. Geçen gün, nitekim, Sayın Bekir Bozdağ'ın da Odunpazarı'nda benzer şeyleri söylediğini televizyonlardan, gazetelerden izledim. Bunlar bir tür oy almak için söylenebilecek şeyler sevgili kardeşim ve biz beraber, aynı dönemde -sen öğrenci de olmuş- beraber top da oynamış insanlarız. Burada bu tür tartışarak... Yani şunu: “Efendim, bunlar halktan korkan insanların uydurmalarıdır.” Ne alakası var?

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Uydurma falan demedim.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bak sevgili kardeşim... Dur, dur, dur, söyleyeyim.

BAŞKAN – Süheyl, bu işin neresinde usul?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Usul, usul, usul...

BAŞKAN – Vallahi çok zorlama geldi, usulle ilgisi yok.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi böyle tartışılmaz.

BAŞKAN – Ben böyle bir usul duymadım ama.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika... Bir dakika...

BAŞKAN – Peki.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Ama söyleyeceğimize siz mi karar vereceksiniz?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, Sevgili Ayşe Hanım, beraber burada tartışacaksa “Zaten siz bunları yapamazsınız, zaten bir Meclis Başkanının görevi süresini bile belirleyemediniz, sizle bunu tartışacak mıyız?” deyip tartışmanın bir anlamı yoktur. Sizler “Halk dalkavukluğu yapıyorsunuz, aldığınız oy da onun sonucu da.” demek değil. Burada bir hukuku tartışıyoruz. Bana şunu söyleyeceksin: Neden Meclis Başkanını beş yıl yaptın, başkan süresini unuttun da sonra Anayasa ile değiştirdin? Neden Anayasa Mahkemesini değiştirirken bir madde koydun, “Bunlar altmış beş yaşını doldurana kadar görev yapar.” dedin de, neden bu iş Cumhurbaşkanı olunca “Canım işin tabiatı böyledir, biz bunu bir kanunla yapabiliriz.” diyorsun? Neden orada yaptığını burada...

BAŞKAN – Süheyl anlaşıldı mesele.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bu usul, Anayasa beş yıl demiş, bunu yazacaksın Sevgili Dostum.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Biz demiyoruz, Anayasa diyor.

BAŞKAN – Tamam, bu anlaşılmıştır.

Faruk Bey’in de kısa bir...

FARUK BAL (Konya) – Biraz önce konuşan Sayın Hatip Şuay Bey ile Ayşe Hanım sanıyorum benim konuşmamı iyi dinlemediler. Benim konuşmamda halkın iradesiyle ortaya çıkan durumda halkın iradesini tartışmak değil, benim ortaya koyduğum fotoğraf Türkiye’nin demokratik parlamenter sisteminin ne hâle geldiğidir. Eğer polemige girecekse arkadaşlarıma hatırlatmak isterim, bugün herkesin her vesileyle eleştirdiği 1982 Anayasası cumhurbaşkanlığının halk tarafından seçilmesine ilişkin Anayasa’dan çok daha yüksek bir halk oyuyla benimsenmiştir. Yüzde 96 sanıyorum.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yüzde 91 küsur, 92 küsur...

FARUK BAL (Konya) – 93 mü? Her neyse.

Bu cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili Anayasa oylaması ise yüzde 78 oranında bir halk oyuyla seçilmiştir. Eğer arkadaşlarım tereddüt ederlerse zabıtlarda vardır, benim konuşmamı oradan takip edebilirler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Atilla Bey, buyurun.

ATİLLA KART (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Anayasa Komisyonunun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, 5678 sayılı Yasa ile yaratılan yani 22’nci Yasama Dönemi’ndeki yasayla yaratılan ucubenin kaçınılmaz sonuçlarını yaşıyoruz, yaşamaya da devam edeceğiz, öyle anlaşılıyor. Yaşadığımız süreçte, 22’nci Yasama Dönemi’yle birlikte politik anlamda yaşadığımız süreçte Makyavelist yöntemin yine egemen olduğunu görüyoruz, bunun sonuçlarını yine yaşıyoruz, yaşamaya devam edeceğiz.

Hiçbir öngörüye sahip olmadan, hiçbir tutarlılık kaygısı taşımadan yasal düzenlemeler yapmanın sonuçlarını yaşıyoruz. Kanun yapma tekniğinin alfabesini yok ediyoruz, ayaklar altına alıyoruz, ondan sonra kalkıyoruz hamasetle, demagojiyle, karartmayla, bilgi kirliliğiyle burayı bir seçim meydanına döndürme gayreti içine giriyoruz.

Bakın, süre hususu 1924’te düzenlenmiş. Anayasa’da düzenlenmiş Cumhurbaşkanının süre hususu. 1961’de düzenlenmiş, 1982’de düzenlenmiş. Benzeri yaklaşımı 22’nci Yasama Dönemi’nde 5678 sayılı Yasa’yla bizler de ortaya koymuşuz. Hâl böyle olmasına göre süre konusunda anayasal bir düzenleme yapmak yerine neden yasal düzenlemede ısrar ediyoruz? Birinci temel konu budur.

Burada Değerli Süheyl Hoca'nın söylediklerine atıfla ifade ediyorum, bunlara kalkın lütfen bizi ikna edin, somut bir cevap verin ki "Biz de nerede yanlış yapıyoruz ya, bizim hukukçu olarak bilmediğimiz, öğrenmediğimiz birtakım kavramlar mı var, birtakım kurumlar mı var?" Bizi bilgilendirin değerli arkadaşlarım, sizler çok daha bilgilisiniz, öyle anlaşılıyor. Bizim öngöremediğimiz şeyleri öngörüyorsunuz, bu kadar yetkinsiniz, lütfen bizi aydınlatın, bizi bilgilendirin, bizler öğrenmek istiyoruz. Ama ne yapıyoruz? Bunlara açıklama getirmek yerine hamasetle, karartmayla, demagojiyle gündemi saptırıyoruz, saptırmaya çalışıyoruz.

Tabii, anayasal düzenleme yapmak yerine yasal düzenleme yapılması, bu, başlı başına bir ihlaldir, başlı başına bir ihlaldir, başlı başına bir Anayasa'ya aykırılıktır.

Tabii, burada şu anlayışın hâkim olduğunu hep biliyoruz, deniyor ki: "Ya bütün bunlar hiç önemli değil, bu tartışmalar hiç önemli değil, Anayasa değişikliği beraberinde olabilir ki birtakım riskler getirir. Onun için ben bu işi kendi yöntemlerimle, kendi Makyavelist yöntemlerimle hallederim." anlayışıyla getirilen bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Tekrar ifade ediyorum arkadaşlarıma, siyasi kavramlar adına, etik adına, ciddiyet adına, sorumluluk adına bu yaptığımız değerlendirmeye cevap vermeleri gereğini bir kez daha ifade ediyorum.

Bakın değerli arkadaşlarım, bu yaptığımız düzenlemenin sonuçları ne olacaktır? Türkiye iktidar eliyle yeni bir kaosa sürükleniyor. Bu kaotik ortam kutuplaşma ve ayrışma sürecini, mevcut olan kutuplaşma ve ayrışma sürecini daha da tırmandıracaktır iktidar eliyle. Anayasa çalışmalarında, Uzlaşma Komisyonu çalışmalarında yaşadığımız bir gözlemi sizlerle paylaşmak istiyorum yeri gelmişken: Türkiye'de bakıyorsunuz nefret söyleminin, ayrışma söyleminin toplumun tamamına egemen hâle geldiğini görüyoruz. Bu gerçekten beni kaygılandırıyor, beni endişelendiriyor. Şu yaptığımız düzenlemeyle aslında bu nefret söylemine, ayrışma söylemine, dayatmacı söyleme, kutuplaştırma söylemine yeni bir malzemeyi yaratmış oluyoruz, yeni bir mesafeyi almış oluyoruz.

Şimdi, en üst düzeyde devlet yönetiminde, kamu yönetiminde bir fetret yapılanmasının temelini atıyoruz, atıyorsunuz. Seçilerek gelen en üst düzey iki makam arasındaki yetki kavgalarıyla dolu bir Türkiye'nin temellerini atıyoruz, kifayetsiz ve muhteris yönetim anlayışlarının yarattığı bir tabloyu yaşıyoruz, lafı çok uzatmaya gerek yok.

Bakın, Anayasa Komisyonu olarak Türkiye'nin kamu yönetimine bir saatli bombayı koyuyoruz, koyuyorsunuz. Parlamento olarak, Anayasa Komisyonu olarak çözüm üretmemiz gerekirken abesle iştigal ederek sorun üretilmesinden duyduğum, bir milletvekili olarak, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olarak duyduğum üzüntü ve kaygıyı ifade etmeyi, bunu kayıtlara geçirmeyi bir

görev ve sorumluluk biliyorum. Bunun ötesinde de bir değerlendirmenin hiçbir kıymeti harbiyesinin olmadığına inanıyorum.

Bütüne yönelik olarak bu değerlendirmelerin dışında Cumhuriyet Halk Partisine mensup arkadaşlarımın ifade ettiği gibi tümündeki sakatlıklar, aykırılıklar bir tarafa 5'inci madde, 11, 13, 14 ve geçici maddelerde Anayasa'ya bariz aykırılığın olduğunu ifade ediyorum. Türkiye gündemini bu şekildeki aykırılıklarla, anayasal aykırılıklarla meşgul etmeye hakkımızın olmadığı kanısında olduğumu ifade ediyorum. Bunun bizlerin görev, sorumluluk ve ciddiyet anlayışımızla bağdaşmadığını ifade ediyorum. Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Atilla Bey.

Sayın Bakanım, söz talebiniz mi var?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de geçici maddeyle ilgili yapılan değerlendirmeler vesilesiyle bu konuda görüşümüzü Komisyonun değerli üyeleriyle paylaşmak ve eleştirilere dönük birtakım değerlendirmelerde bulunmak istiyorum.

Bir defa Anayasa'nın 101 ve 102'nci maddesinde yapılan değişiklikler son derece önemli değişikliklerdir. Uygun görürseniz ben 101'inci maddenin eski hâlini bir okumak istiyorum: “Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisince kırk yaşını doldurmuş ve yükseköğrenim yapmış kendi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından yedi yıllık bir süre için seçilir.” Arada bir fıkra var, atlıyorum orasını. Son fıkrası da: “ Bir kimse, iki defa Cumhurbaşkanı seçilemez.” hükmünü amir.

Buradan baktığınız zaman Sayın Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanı seçildiği dönemde yürürlükte olan hüküm bu.

Benim bu hükmün lafzi yorumu açısından bir değerlendirmede bulunduğumda, Türkiye Büyük Millet Meclisi cumhurbaşkanı adayları arasından birisini Cumhurbaşkanı seçtiğinde iki şeye karar veriyor esasında. Bir tanesinde kimin Cumhurbaşkanı seçildiğine karar veriyor, bir diğerinde ise, bu kararın içinde yine var, sürenin ne olduğuna da karar veriyor. Çünkü “Yedi yıllık süre için seçilir.” ifadesiyle “Görev süresi beş yıldır, dört yıldır.” ifadesi birbirinin aynısı değildir, aynı sonucu doğurmaz. Dolayısıyla hem seçildiği dönemin hukuku görev süresi için yedi yılı öngörüyor hem de Parlamentonun iradesi Cumhurbaşkanının seçimiyle alakalı Sayın Gül'ün Cumhurbaşkanı olduğu yönünde ve görev süresinin de yedi yıl olduğu yönünde tecelli etmiştir, bir defa birincisi bu.

İkincisi, bizim anayasal sistemimiz içerisinde, burada çok değerli hukukçular var, Cumhurbaşkanını görevden alacak bir mekanizma öngörülmemiştir. Hem 1924'te böyle bu hem 1961'de böyle bu hem de 1982'de böyle bu, hatta Cumhurbaşkanının vatana ihanetle suçlandırılması hâlinde dahi Meclis böyle bir karar alıp Yüce Divanda yargılama süreci açıldığında Cumhurbaşkanı görevine devam edecek mi, etmeyecek mi? “Bu hâlde devam etmesi lazımdır, yok edemez.” diyenler var. Bu bile teoride çok tartışmalı bir konu. Yani bizim sistemimizde Cumhurbaşkanını görevden alacak veya görev süresini kısaltarak görevine son verecek bir mekanizma yok. Eğer Anayasa'da yapılan bir değişiklikle önceki hukuka göre seçilmiş ve görev süresi belli olan bir Cumhurbaşkanının görev süresinin beş yıla ya da daha aşağı bir yıla indiğini kabul edersek, böyle bir yolun açılması öngörülür ve Meclis bu yönde bir irade ortaya koyarsa o zaman yarın veya bir başka zaman Parlamentoda Anayasa'yı değiştirme çoğunluğuna sahip bir grup veya siyasi parti grupları bir araya geldiğinde Cumhurbaşkanının görev süresini kısaltmak suretiyle görevine son verebilir ve bu da fiilen ve hukuken Cumhurbaşkanının azli sonucunu doğurur. Şimdi, hâlbuki bizim sistemimizde böyle bir şey yok. Bu durumda ayrı bir sıkıntı daha olur, o da şu: Çünkü Cumhurbaşkanı sürekli Parlamantonun görevden alma tehdidi ve tehlikesi altında kalabilir ve o zaman da görevlerini sağlıklı bir biçimde yerine getirme imkânı olmayabilir. Bu hususu da gözden ırakta tutmamak lazım çünkü eğer biz bu yolu açarsak o zaman “Cumhurbaşkanlarını ben beğenmiyorum...” Zamanında Rahmetli Özal Cumhurbaşkanı olduğunda hatırlarsanız oradan, Çankaya'dan indirme tartışmaları yaşandı. Bir siyasi partimizin genel başkanı görevi gelirse indireceğini söyledi. O dönemde de yoğun tartışmalar yaşandı. Onun için o makam Türkiye Cumhuriyeti devletinin birliğini, bütünlüğünü temsil eden bir makam ve seçildiği zaman Cumhurbaşkanı görev süresi dolana kadar hiç kimsenin bu süreyi öne alarak görevine son verme gibi bir yöntemle kısaltması doğru değildir. Bu hukuki güvenlik açısından da tehlikeli bir durumdur ve demokrasinin sağlıklı işleyişi açısından da tehlikeli bir durum ortaya çıkar.

Bir başka konu, biz, Anayasa değişikliğiyle, doğrudur, Cumhurbaşkanının görev süresiyle alakalı yeni bir anlayış ortaya koyduk. Bundan sonra Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır, kişi isterse ikinci defa aday olabilir. Millet seçtiğinde de Cumhurbaşkanlığı görevini yapabilir. Şimdi, bu ayrı ve yeni bir sistem. Bu sistem halkın seçeceği Cumhurbaşkanı için öngörülmüş bir sistem. O paragrafa baktığınızda ayrı bir paragrafta ikisi beraber zikrediliyor hem görev süresi hem de ikinci defa seçilme konusu birbirini bütünleyen şekilde ifade ediliyor ve Anayasa'daki bu değişiklikleri öngören kanunun geçici 18 ve 19'uncu maddeleri de, o dönemde yaşanan tartışmaları buradaki değerli arkadaşlarım çok yakinen biliyorlar, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini öngörüyor. Bu, değişikliğin geçici maddesiydi, intikal hükmüydü çünkü intikal hükmünün unutulması diye bir şey söz konusu değil. O zamanın şartlarında Cumhurbaşkanını Parlamento seçemedi, seçemeyeceği de

görüldüğü, o gün seçim kararı da alınmamıştı, Cumhurbaşkanımız halkoylamasına sunulan kanunu veto etmemişti ve Anayasa değişikliğini de halkoyuna sunma yönünde bir irade de ortaya koymamıştı. Bütün bunlar yokken Parlamento 11'inci Cumhurbaşkanı'nı halkın seçmesi ve bu seçimin nasıl olacağına ilişkin geçici hüküm de koydu. Eğer o zaman bu seçim uygulanmış olsaydı, Cumhurbaşkanı seçilmiş olsaydı zaten bugün yaşadığımız bu tartışmayı yaşamayacaktık. Ancak halkoylaması çıktı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi yeniden oluştu, Cumhurbaşkanı mevcut hükme göre seçildi ve o zaman tekrar bir başka tartışma başladı.

Şimdi Sayın Türmen de ifade ettiler, “Derhâl etki kuralı hemen uygulanması lazım.” dendi. Eğer o “derhâl etki” kuralına o çerçevede baktığınızda, uyguladığınızda geçici 18, 19'u yürürlükten kaldırmış olmamıza rağmen o dönemde derhâl Cumhurbaşkanı seçiminin yenilenmesi lazımdı ki bu tartışmalar olmasın. Ama dikkat ederseniz -o günkü tartışmalarda- hem bütün siyasiler, bütün hukukçular arasında “Geçici 18 ve 19 olursa ‘11'inci Cumhurbaşkanı’ ifadesi açıkça zikredildiği için acaba seçimin yeniden yapılması riski olup Türkiye yeniden bir seçim ortamına girer mi?” tartışmaları oldu. MHP'nin pozitif yaklaşımı ve teklifi çerçevesinde o zaman bir değerlendirme yapıldı ve halkoylamasına giderken bu maddeler halkoyuna sunulan metnin içerisinden çıkarıldı. Dolayısıyla burada geçici maddenin konulmaması, unutulması diye bir şey yok. Belki bir öngörü yani o manada belki denilebilir çünkü “Orada halk tarafından seçimin yapılmaması hâlinde ne olacak?” sorusunun cevabında belki bir eksiklik söz konusu olabilir. Yani o geçici maddenin unutulması diye bir şey kesinlikle söz konusu değildir.

Öte yandan, tabii, yedi yıl, beş yıl tartışmasında siyasiler ikiye bölündüğü gibi hukuk dünyası da ikiye bölündü. Çok değerli hukukçular, fikirlerine itibar ettiğimiz çok değerli insanlar bunu çok açık, net bir şekilde ifade ediyorlar. Örneğin Prof. Dr. Yusuf Şevki Hakyemez diyor ki: “TBMM'nin oyuyla oluşturulan statünün halkın oyuyla oluşacak başka bir statüyle değiştirilmesi statü bütünlüğü bozulmuş olduğundan mümkün olmaz. Buna göre beş yılın sonunda yeni bir Cumhurbaşkanı seçimi yapmak hâlen görevde bulunan Cumhurbaşkanının statüsünün gerektirdiği süre henüz dolmadığı için hukuka aykırı olacaktır. Yedi yıllık bir süre için ve TBMM tarafından seçilen bir Cumhurbaşkanının görev süresinin farklı yorumlarla beş yılın dolmasıyla biteceğinin kabulü Cumhurbaşkanını fiilen azletme anlamına gelecektir. Bu yolun açılması hâlinde Mecliste Anayasa'yı değiştirecek çoğunluğu elde eden siyasi partilere Cumhurbaşkanının görev sürelerini değiştirerek fiilen azletme imkânı verilmiş olacaktır.”

Bur Fransız hukukçu Jean Marco'ya göre -okuyuşum yanlış olabilir- “11'inci Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün görev süresi yedi yıldır çünkü kamu hukukunda -gerekçesi- reformlar geleceğe

etki edecek sonuçlar doğurur, geçmişe dönük olmaz. ‘Yasaların geriye yürümezliği’ ilkesinin gereği olarak görev süresinin yedi yıl olduğu kabul edilmelidir.” ifadesi var.

Prof. Dr. Sayın Mustafa Erdoğan “ ‘Statüden usulüne uygun olarak ayırma veya ayrılma’ esasının gerçekleştirilebilmesi için ise, Cumhurbaşkanının seçildiği sırada öngörülmüş olan yedi yıllık sürenin doldurulması gerekir. Aksi bir uygulama, Cumhurbaşkanının fiilen görevden alınması anlamına gelir ve bu hukuka aykırıdır.”

Prof. Dr. İlyas Doğan’ın görüşü: “Mevcut Cumhurbaşkanımız Meclis tarafından seçilmiştir. Seçilme esnasındaki Anayasa hükümlerine göre görev süresi yedi yıldır. Meclis tarafından bir düzenlemeye dahi gerek yoktur.”

Prof. Dr. Sayın Erdoğan Teziç’in ifadesi: “Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır çünkü ayrı bir sistemle yedi yıl için seçilmiştir. Meclis beş yıllı sınırlarsa Cumhurbaşkanını azletme anlamı çıkar ki bu yakışsız olur.”

Yine bu konuyla alakalı başka pek çok hocanın görüşü var. Sayın Erdoğan Teziç’in görüşünü okudum. Süheyl Batum Hoca’nın bir görüşü var, 13 Şubat 2010, “Habertürk.com”da yayınlanmış. Orada da ben... “Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün görev süresi yedi yıldır çünkü Abdullah Gül seçildiğinde Cumhurbaşkanlığının statüsü 1982 Anayasası’nın ilk şeklindeki statüydü. Yani yedi yıl için seçildi. Bir daha seçilemeyecek olan, tarafsız olması gereken ve Meclisten seçilen bir Cumhurbaşkanıydı. Aday gösterme prosedürü de seçim süreci de tamamıyla 101. ve 102. maddelere göre düzenlenmiştir.” Bu uzun, detaylı yani hepsini okumak istemiyorum ama başka da pek çok görüşler var.

Sayın Bal’ın söylediği gibi, Türkiye’nin değer verdiği pek çok değerli hukukçu beş yılı savunuyor, onu ifade edenler de var. Şu anda milletvekilimiz olan Oktay Ekşi’nin de bu konuda yazıları var, 1 Ekim 2009’da Hürriyet Gazetesi’nde. Yine 4 Ekim 2007’de Hürriyet Gazetesi’nde “Sayın Abdullah Gül bazılarının sandığı gibi beş değil, yedi sene Çankaya’da kalır. Sayın Erdoğan da beş değil, yedi sene daha beklemeye mecbur olur.” 2007.

2009’da bu konuyla alakalı yine bir yazısı var, diyor ki: “Prof. Dr. Erdoğan Teziç’e o zaman da sorduk ve görüşünü bu sütunda aktardık. Teziç’le dün de konuştuk. Çok açık olarak -özetle- şunları söyledi: ‘Seçimle gelinen görevlerde o sırada uygulanan hükümler etkinliğini korur. Çünkü seçimle örneğin yedi yıllık bir süre için göreve gelen Cumhurbaşkanını yeni kurula tabi tutunca onu oraya getiren iradeyi yok saydığınız gibi sistemi de altı kaval üstü şaşane dedikleri bir hâle dönüştürürsünüz...’ “

FARUK BAL (Konya) – Şişhane...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yazan öyle olduğu için okuyorum.

“ ‘Dahası, süre kısaltma yoluyla o kişiyi görevden azletmiş olursunuz. Bu yolun hukuka aykırılığı bilindiği için anımsanacaktır yedi yıllık bir dönem için seçilen bir önceki Fransız Cumhurbaşkanı Jacques Chirac henüz görevde iken Cumhurbaşkanlığı görev süresi orada da beş yıla indirildi. Ancak Chirac yedi yılını tamamladı. Şimdiki Cumhurbaşkanı Sarkozy ondan sonra ve beş yıl için seçildi.’ Teziç aynı mantıkla, ‘Milletvekillerinin görev süresi de 22 Temmuz 2007 tarihli seçimle gelenler için 2012’ye kadardır.’ görüşünü savunuyor.” Burada daha detayları var. Bu noktada farklı görüşler olduğunu ifade ettim.

Mahkemelerden de bu noktada kararlar var baktığınız zaman yani Cumhurbaşkanına ilişkin değil de seçimle gelinen görevlere ilişkin. Ben Danıştayın 13/10/2010 tarihli 2010/4103 esas ve 2010/9317 karar sayılı ilamı üzerinde orada bir değerlendirme yapılıyor, bunu da paylaşmak istiyorum. Şimdi, burada davacı bir dava açıyor orada, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 55’inci maddesinde 5835 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik sebebiyle İstanbul 4 numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Başkanı olarak görev yapan davacının Koruma Kurulu üyeliğinin sona erdirilmesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanlığı işleminin iptali istemiyle dava açılmıştı.

İstanbul 4. İdare Mahkemesince daha önce beş yıl olan Kurul üyeliği görev süresinin 5835 sayılı Kanun değişikliğiyle üç yıla indirildiği, anılan Kanun değişikliğinde hâlen görevde olanın beş yıl süreyle görev yapacaklarına dair bir hüküm bulunmadığı, davacının görevlendirildiği tarihteki üyelik süresinin beş yıl olmasının davacı açısından kazanılmış hak oluşturmayacağı, bu durumda 5835 sayılı Kanun’la 2863 sayılı Kanun’da yapılan değişiklik ile Koruma Kurulu üyeliği görev süresinin üç yıla indirilmesinden sonra üç yıllık görev süresi dolmuş bulunan davacının görevinin sona erdirilmesi yolunda tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar veriyor idare mahkemesi. Bu tesis...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani bizim söylediğimiz Sayın Bakan!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çok güzel!

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, müsaade ederseniz, kanaatimi, sabrederseniz, okuyacağım bunu...

BAŞKAN – Sayın Bakanın objektifliği bunu okumayı gerektiriyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bunu okuyayım ben, tutanaklara geçmesi açısından da önemsiyorum. Danıştaya geliyor ve Danıştay...

BAŞKAN – Şimdi, bundan sonrasını iyi dinle, nereye gelecek laf, iyi dinle.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Biz bunu okuduk, güzel, tutanaklara geçsin.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Danıştay diyor ki: “Aksi yönde bir hüküm bulunmadığı sürece kanunların geriye yürümeyeceği, diğer bir ifadeyle kanunların ancak yürürlüğe girmelerinden sonraki olay ve durumlar hakkında uygulanacağı açıktır. Aksi durum hukuk devleti ilkesinin ön koşulundan biri olan ve kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanmasını amaçlayan ‘hukuk güvenliği’ ilkesine de aykırılık oluşturacaktır. Zira ‘hukuk güvenliği’ ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde ve idari tasarruflarında bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılmaktadır. Bu durumda davacının Koruma Bölge Kurulu üyeliğine seçildiği tarihte yürürlükte olan yasa hükümlerine göre Kurul üyeliği görev süresinin beş yıl olması ve 5835 sayılı Kanun’da ‘Bu Kanun’un yürürlüğe girmesinden önce seçilen üyeler hakkında da uygulanacağına’ ilişkin bir hüküm bulunmaması karşısında ancak yürürlüğe girdiği tarihten sonra seçilen üyelerin görev süreleri bakımından uygulanabilecek olan 5835 sayılı Kanun uyarınca davanın görev süresini, görevinin sona erdirilmesinde hukuka uyarlılık görülmemiştir.” diyor ve iptal kararı veriyor.

Şimdi, tabii, bu yine çok tartışılacak, herkes de bu konuda görüşlerini ifade edecek ama bizim görüşümüz bu noktada hem yargı kararlarıyla hem de hukukun gerekleri çerçevesinde doğru olan Sayın Cumhurbaşkanının görev süresinin yedi yıl olduğudur.

Burada tabii yasayla Anayasa’daki Cumhurbaşkanının görev süresinin değiştirildiği değerli arkadaşlarımız tarafından dile getirildi. Yani böyle bir durum söz konusu değil çünkü Anayasa’nın 101’inci maddesi Cumhurbaşkanının, halk tarafından seçilecek yeni Cumhurbaşkanının görev süresini öngörüyor ve görevde olan Cumhurbaşkanının tabi olduğu hukuk seçildiği zamanki hukuktur. Eğer bu düzenlemede geçiş hükmü konulurken “11’inci Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır.” denilmiş olsaydı bana göre o zaman kanunla konulan geçiş hükmüyle Anayasa’daki görev süresini değiştirmiş olurdu çünkü oradaki seçildiği dönemin hukukunda öngörülen süreye dair eğer Meclisin bir tasarrufu olacaksa o süre nerede yazıyorsa, hangi metinde yazıyorsa onun içinde bunun yapılması lazımdır. Ama o süreye ilişkin burada bir tasarrufta bulunulmuyor çünkü o süre zaten Meclisçe Anayasa değişikliğinde var. Sayın Cumhurbaşkanı seçildiği dönemin hukukuna tabi. Burada yapılmak istenen şey görev süresini değiştirmek değil, görev süresine ilişkin geçiş hükmü Anayasa’nın ilgili maddesinde konulmadığı için, işte anayasa hukukçuları ve sizin gibi çok değerli siyasetçi arkadaşlarımızın ihtilafa düştüğü, “Şöyle midir, böyle midir?” diye tartıştığı bir konuda Meclis iradesini ortaya koyarak bir geçiş hükmü ortaya koyuyor, bir takdir hakkında bulunuyor.

Şimdi, bu geçiş hükmünü Anayasa’da koyabilir mi Parlamento? Anayasa’ya bir geçici madde koyarak koyabilir.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bitti.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Koyduğu zaman herhangi bir tartışma olur mu? Yine olur ama bu kadar bir tartışma elbette olmaz Anayasa’ya geçici madde konuldu diye. Ama bunu kanunda koyabilir mi Parlamento? Kanunda da bunu koyabilir...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – ...ve bunun kanunda konulamayacağına dair Anayasa’nın hiçbir yerinde, sizin yorumlarınızda olabilir, sizin yorumlarınız öyle olabilir ama Anayasa’da hiçbir yerde “Anayasa’da yapılan değişikliğin geçiş hükmü sadece Anayasa’da konulur, eğer konulmazsa, bu, Anayasa’ya aykırılık teşkil eder. Kanunda buna dair bir düzenleme Parlamento yapamaz.” diyen bir hüküm, bir ifade, bakın bir şey yoktur.

ATILLA KART (Konya) – “Normlar hiyerarşisi” diye bir kavram var değil mi Sayın Bakan?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onlar yorumlar. Ben pozitif hukuk açısından söylüyorum.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hiç kimse kaynağını Anayasa’dan almayan yetkiyi kullanamaz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, bu kaynağını Anayasa’dan alıyor.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yasama organı Anayasa...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Parlamantonun görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa’nın 87’nci maddesi çok açık ve Parlamento zaten bütün yetkilerini Anayasa’dan aldığı yetkiyle görevlerini ve yetkilerini Anayasa’dan alıyor ve ona göre kullanıyor. Burada Anayasa’ya aykırı bir durum kesinlikle söz konusu olmaz. Parlamento bunu Anayasa’yla da yapabilir. Yasaya geçici hüküm koyarak da bunu yapabilir. Bu açıdan bir Anayasa’ya aykırılık...

ATILLA KART (Konya) – O zaman tüzükle de yapalım Sayın Bakan!

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Tüzükle, yönetmelikle yapalım!

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, Parlamento bu konuda takdir yetkisine ve tekel yetkisine sahiptir.

ATILLA KART (Konya) – Kanun hükmünde kararnameyle yapalım!

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkasıyla da bunu paylaşmaz, Parlamento bunu yapabilir.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Anayasa’yı istediğiniz gibi değiştirme...

BAŞKAN – Süheyl Bey, burada bir Başkanlık Divanı var, bu tarafa bakın.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – “Anayasa’ da yazmayan konularda Parlamento düzenleme yapamaz.” demek yanlış olur. Anayasa’ da sınırlama getirilmemişse Parlamento açısından orada bir hürriyet vardır, orada bir serbest alan vardır.

ATILLA KART (Konya) – Yeni bir kavram yarattınız Sayın Bakan, kutluyorum.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, ben söylediklerimi gayet net olarak söylüyorum.

ATILLA KART (Konya) – Anayasa’ yı değiştirme usulünü istediğiniz gibi takdir edeceksiniz, öyle mi?

BAŞKAN – Atilla Bey...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, bir başka hususu da...

BAŞKAN - Hangi görüş?

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi söyleyeceğim...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, bir hususu da ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Senin görüşünü Bakan okudu, geçen hafta ben de okudum, çok net. Senin görüşün “Yedi” diyor. Net, çok net yani.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, şimdi burada bir hususa da açıklık getirmek lazım. Halk tarafından seçilecek cumhurbaşkanı ile başbakan arasında veya hükûmet arasında yetki kavgası tartışması çıkacağı, bunun da ülkeye zarar vereceği şeklinde bir eleştiri yapıldı. Parlamento seçerse sanki böyle bir şey olmayacakmış gibi. Tabii, mefhumu muhalifinden söylüyorum, bir anlam da çıkıyor ama biz...

FARUK BAL (Konya) - Anayasa’daki yetkilerini dikkate alın Sayın Bakan bana cevap verirken.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, tabii. Sayın Bal, aynı şeyi söylüyorum. Yetkiler açısından değerlendireceğim bunu da. Baktığınız zaman bizim Parlamento tarihimize ve cumhurbaşkanı hükûmet ilişkilerine baktığınızda bundan önceki dönemde hükûmetlerle cumhurbaşkanları arasında Parlamento seçmiş olmasına rağmen tartışmaların birtakım konularda aykırı davranışların olduğu çok açık. Bizim dönemimizde de oldu. İşte, Sayın Gül de bazı kanunları veto etti, gönderdi; Sayın Sezer de çoğunlukla veto etti, gönderdi. Daha önce Sayın Demirel’le o dönemdeki hükûmetler arasındaki ihtilafları hepimiz yakinen biliyoruz. Sayın Özal’ın Cumhurbaşkanı olduğu dönemde özellikle ihtilafları biliyoruz. Yani bu Parlamento seçtiği zaman da hükûmetlerle

cumhurbaşkanları arasında ihtilaflar olmuştur, zaman zaman tartışmalar olmuştur. Onun için “Parlamento seçerse bu olmaz.” demek yanlış. Ama bana göre –katılır heyet, katılmaz- halk seçerse bu tartışmalar aza iner. Neden aza iner? Çünkü halkın seçeceği cumhurbaşkanının göreve gelebilmesi için 50,01’in oyunu alması lazım. Bu ne demek? Toplumun, ister cumhurbaşkanı adayı gösterenler, sağdaki partiler olsun ister soldaki partiler olsun veya görüşü ne olursa olsun tek başına, kendi oyuyla birini cumhurbaşkanı seçtirme imkânı yok. O nedenle, nasıl bir cumhurbaşkanı adayı toplumun huzuruna çıkaracak, o zaman toplumun solundan, sağından, hangi fikirden olursa olsun her fikirden insanların teveccühünü kazanabilecek, onlardan kolay oy alabilecek, onlarla kolay diyalog kurabilecek birilerini, her destek veren partiler veya aday gösterenler aday gösterecektir ve cumhurbaşkanının ikinci defa seçilebilme imkânının olması da görev süresi içerisinde halkla, hükûmetle, Parlamentoyla, kurumlar arası ilişkilerde daha dikkatli olmasını zorlayacak ve çatışmaya değil aksine bir uyuma, aksine ahenge, aksine başarılı bir görev yapmaya zorlayacaktır. Eğer bu yapılmadığı takdirde ikinci dönem aday olma hakkı var. Partiler onu aday göstermeyecektir. Diyecektir ki: “Sen, halk seçti, biz de sana destek olduk, oy vermesini sağladık ama görev süresi içerisinde yaptığınız hizmetler biz seni aday gösterdiğimizde bizim adayımız kazanmayacak demektir. Kazanmayacak adayı biz aday göstermeyiz.” diyecek. Partiler orada ne yapacaktır? Böyle bir durumda olan cumhurbaşkanını ikinci kez aday göstermeyecektir veya parti bu değerlendirmeyi yapmadı, her hâlükârda “Ben aday gösteriyorum.” dedi. O zaman milletimiz sandıkta diyecektir ki “Kusura bakma, sen aday gösterdin ama ben icraatları bakımından beğenmedim sayın cumhurbaşkanını, ona değil de diğer adaya oy veriyorum.” diyecektir. Böylelikle, bana göre, kavgaya değil, daha ziyade demokraside uzlaşma kültürünü geliştirmeye, partilerin ortak aday göstererek, ortak adaylar etrafında birleşerek belli noktalarda birleştirici ve uzlaşma kültürünü geliştirici adımlar atmaya zorlayacaktır. Kavgayı değil, bana göre, uzlaşmayı, dayanışmayı, bir araya gelmeyi sağlayacaktır. Bunun da önemli olduğunu düşünüyorum.

Ben, tabii, çok değerli görüşlerinden dolayı bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum ama bir soru kaldı, onun unuttum, cevabını. Kusura bakmazsanız...

Bu tasarının 5’inci maddesiyle alakalı arkadaşlarımız çok değerli görüşler ileri sürdüler. Doğru, Anayasa’da bu konuda bir hüküm yok. Bunun buraya konulmuş olması Anayasa’ya aykırıdır değerlendirmeleri yapılıyor. Tabii, bu bir ihtiyaçtan, bir zaruretten buraya esasında konuluyor. Ama kimse temenni etmez Türkiye bir savaşa girsin, böyle bir şey olsun, arzu etmeyiz ama eğer böylesi olağanüstü bir durum olduğu zaman dünyanın pek çok ülkesinde örneği var. Amerika’da da benim hatırladığım en son Roosevelt İkinci Dünya Savaşı çıktığı zaman onun da hakeza görevde kalma şeyi uzadı. Zannedersen 45’e kadar o görevde kaldı.

Şimdi, ihtiyaç olmaz inşallah, hiç de olmasın dileğimiz, temennimiz ama eğer öyle bir olağanüstü durum, bir zaruret olursa bir yandan seçim ortamına girip seçim mi yapacağız, öte yandan veya bir araya gelip Anayasa'yı değiştirip bu konuda başka bir şey mi yapacağız? Yani böyle bir şeyi şimdiden öngörüp buna tedbir almak hepimizin vazifesidir, görevidir. İşte, TBMM seçimleriyle ilgili, doğru, Anayasa'da bir hüküm var ama mahallî idarelerle ilgili Anayasa'da bir hüküm yok bu konuda. Fakat yasayla bu konuda bir hüküm konulmuş. 1997 yılında bu konuda Anayasa'da hüküm olmamasına rağmen mahallî idarelerle ilgili arkadaşarımdan aldığım bilgi o şekilde. 8 inci maddesi nedir? Mahallî idare seçimlerine ilişkin Anayasa'daki hükümlerde mahallî idare seçimlerinin savaş sebebiyle geri bırakılmasına ilişkin herhangi bir düzenleme olmamasına karşılık 2972 sayılı Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanunu'nda kanunun 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasında bu yönde hükmü konulmuştur. Bu hüküm 1997 yılında görüşülüyor. Sayın Baykal'ın da bu değişik teklifler birleştiriliyor. Birleştirilen tekliflerden birinde Sayın Baykal'ın da imzası var. Buradan geçiyor. Bir ihtiyaç, bir zarurete binaen konan bir durumdur.

Ben, bu hususu arz etmek istiyorum. Anayasa'da olmamış olması bu yönde bir düzenleme yapılmasına engel değildir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Mustafa Şentop Alt Komisyon Başkanı, buyurun.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, Değerli Başbakan Yardımcımız, değerli arkadaşlar; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle, tabii, alt komisyon raporuyla ilgili belki benim konuşmam gerekecekti. Ama onu da burada kısaca geçmek istiyorum. Komisyona katılan arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Fatoş Hanım'a, İdris Bey'e, Uğur Bey'e, Nevzat Bey'e çalışmalara yaptıkları katkılardan dolayı müteşekkirim.

Şimdi, rapor hepimizin elinde var. Onun için rapor üzerinde durmak istemiyorum. Burada ben -bir müzakere yapıyoruz- konuşulanlarla ilgili görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Önce, değerli arkadaşlar, burada gündem maddemiz belli. Cumhurbaşkanı seçimi hakkında kanunu konuşuyoruz. Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi veya Parlamento tarafından seçilmesi meselesi daha önce bir anayasa değişikliğiyle halledilmiş bir meseledir. Elbette bu konuda da görüşlerimizi belirtebiliriz. Fakat şu anda aslında Anayasa'nın 102'nci maddesinin son fıkrasında "Seçim usulü ve esasları kanunla belirlenir." şeklindeki bir hükmün yani Anayasa'nın Parlamente'ye vermiş olduğu bir görevin gereğini yerine getiriyoruz. Dolayısıyla konuştuğumuz konu cumhurbaşkanı seçimi hakkında kanun. Bu bir tekrar mıdır, vesaire, onlar olabilir. Zaten Anayasa temel esasları

belirtir. Bu esasların bir kısmı uygulamaya yönelik kanunda yer alır. İlave olarak tabii detaylar kanunlarda açıklanır, belirtilir.

Şimdi, burada bazı arkadaşlarımız dediler ki: “Bu bir hukuki mesele değildir, bir siyasi projedir.” denildi. Bu doğru değil. Aslında arkadaşlarımızın yaptığı açıklamalar da kendi genel beyanlarını tekzip ediyor. Çünkü sadece siyasetçilerin tartıştığı bir husus olsaydı bu husus o zaman bir siyasi proje diyelim ama Faruk Bey de bahsetti, Sayın Bakanımız da bahsetti. Burada anayasa hukukçuları dâhil, genel olarak, hukukçular, hocalar, akademisyenler dâhil bu konuda iki görüş var “beş yıl” ve “yedi yıl” diyenlerin görüşü var. Dolayısıyla bu sürenin belirlenmesi konusunda eklenen geçici madde bir siyasi proje olarak düşünülmesi, ifade edilmesi yanlış. Bu konuda gerçekten akademik tartışmalar da var. Kimler var? İşte, beş yıl diyenler arasında...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, yasayla yapıldı Sevgili Şentop.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Geleceğim Hocam. İstersen sen çiz bir plan, ona göre konuşayım. O zaman müsaade buyur.

Şimdi, beşçilerden bahsedelim. Kim var? Kemal Gözler, Yılmaz Aliefendioğlu, Mustafa Koçak, Hikmet Sami Türk ve Süheyl Batum. Tabii, bu “beş yıl” diyenler de bu mezhebi cedidi Süheyl Bey’in yani yeni görüş “Beş yıl” diyenler...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Koçak “Yedi yıl” diyor.

BAŞKAN – Siyasete girince söyledi Süheyl, eskiden... O kadar olur yani.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – “Yedi yıl” diyenler ise, bazı isimler var tabii, Erdoğan Teziç, Mustafa Erdoğan, Yusuf Şevki Hakyemez, Metin Günday’ın bu yönde bir görüşü var. Süheyl Batum’un da mezhebi kadimi yani eski görüşü de “Yedi yıl.”

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yalnız bir şey söyleyeyim. Yalnız Sayın Başkan...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anayasacı değil...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yalnız anayasacılığa bakacak olursak o zaman sizin de burada olmamanız lazım. Sadece anayasacıları çağıralım, konuşalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anayasacılardan bahsediyorsunuz...

BAŞKAN – Neyse yani...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Metin Günday idare hukukçusu, kamu hukukçusu. “Sadece anayasacılar konuşacak.” diyorsak buradan çoğumuzun gitmesi lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle bir lafı sarf eden kimse olmadı.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – O zaman tamam.

Metin Günday bu konularda çalışan, görüş bildiren bir profesör, bir idare hukukçusu, kamu hukukçusu.

Şimdi değerli arkadaşlar, bu bir tepkisel bir hareket mi değil mi, bu konuda da pek çok şey söylendi. Ben o bakımdan detaya girmeyeceğim ama kısaca kronolojiyi unutuyoruz hepimiz. Bugünden itibaren sadece fotoğraf üzerinde konuşuyoruz. Bir film şeridinde bakamıyoruz. Cumhurbaşkanını niye halk seçsin, böyle bir düzenleme niye yapıldı? İşte, Anayasa Mahkemesinin bir kararı üzerine bu yapıldı. Çünkü Anayasa Mahkemesinin 367 kararı Parlamentonun cumhurbaşkanını seçmesinin imkânsıza yakın bir hâl aldığını gösterdi. 367 toplantı yetersayısı öngörüyor Anayasa Mahkemesi. Ancak bir parti bunu sağlarsa veya daha sonra MHP'nin doğru tutumuyla başka partiler Meclise girebilirse bu oluyor. Partiler Meclise girmediği takdirde toplantı yetersayısı sağlanamadığından cumhurbaşkanını Parlamento seçemiyor. Bu imkânsıza yakın bir hâle getirdi. Bunun üzerine cumhurbaşkanının seçimini mümkün kılabilmek için bu Anayasa değişikliği yapıldı ve yine Parlamentonun seçemeyeceği varsayımından hareket edildiği için Cumhurbaşkanının da, 11'inci Cumhurbaşkanının da halk tarafından seçilmesine dair maddeler düzenlendi, geçici 18 ve 19'uncu maddeler. Fakat 22 Temmuz 2007 seçimleriyle millet siyasete doğrudan el koydu, vaziyet etti ve öyle bir Parlamento oluşturdu ki cumhurbaşkanını seçebilecek bir tablo karşımıza çıktı. MHP'nin burada yine doğru tutumunu tekrar zikrederek söylüyorum. Cumhurbaşkanı Parlamento tarafından seçildi. Hâlbuki Anayasa değişikliği yapılırken bu durum öngörülmemiştir, görülemediği ve o günün şartlarında da bunun öngörülemediği olması da gayet tabiidir. Bunun üzerine geçici 18 ve 19'uncu maddeler yani 11'inci Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini düzenleyen maddeler referanduma giden metinden çıkarıldı.

Burada, tabii, Parlamento iradesinden bahsedildi. Süheyl Bey de bahsediyor, Rıza Bey de bundan bahsetti. Şimdi, Parlamentonun iradesini bir kere ortaya koymasından sonra bu iradenin hiç değişmeyeceğini mi varsaymamız gerekiyor? Bu Parlamento cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini düzenlerken 11'inci Cumhurbaşkanının da halk tarafından seçilmesi gerektiğini düzenlerken 11'inci Cumhurbaşkanının da halk tarafından seçilmesi gerektiğini düzenlerken bunu mayıs ayında yaptığı düzenlemeyle bir irade ortaya koyuyor. Fakat daha sonra bu geçici 18 ve geçici 19'uncu maddeleri metinden çıkartarak bu sefer başka bir irade ortaya koyuyor. Dolayısıyla Parlamentonun iradesini bir kere ortaya koymuştur, bu irade değişmemiştir dememiz ve sadece bu ilk iradeden hareketle yorum yapmamız çok yanlış bir durum.

BAŞKAN – Hayır, müsaade buyurun. 18, 19 zaten kadük kaldı. Orada bomboş, ölü. Ölü bir hüküm. Kaldırırsan ne olur, kaldırmasan ne olur?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Onunla ilgili de bir ilginç duruma değineceğim. Tabii.

BAŞKAN - Ama tabii tartışma çıkar diye kaldırıldı yani.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili Başkan, bir dakika...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir dakika... Siz bir dakika Süheyl Bey, olur mu? Ben konuşuyorum. Bir dakika yahu.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkanlık Divanı, Sevgili Başkan, sen rahatlıkla araya girebiliyorsun.

BAŞKAN – Başkan söz sırasına tabi değil. Başkanla yarışma. Bak der ki İç Tüzük: “Başkan söz sırasına tabi değil.”

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bak, araya girerek, araya girerek... Kadük değil o madde... Kadük değil o madde...

BAŞKAN – Süheyl Bey, bir şey söyleyeyim sana...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kadük değil o madde...

BAŞKAN – Sen yeni geldin, bir şey söyleyeceğim... Plak gibi söyleyip durma onu.

Şimdi, bak, o ayrı bir mesele.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kadük değil o madde...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Tamam Hoca, istersen sadece onu söyle.

BAŞKAN – Kadük değil. Ne olacak peki? Ne yapacaksın 11'i? Seçmişsin, ne yapacaksın? Hiçbir anlamı yok. Ne yapacaksın 11'i orada? Duruyor orada.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Komisyonun Başkanı hukuka tamamıyla aykırı bir şey söylüyor, “kadük” diyor.

BAŞKAN – Yani iki ay sonra bir daha seçime... O zaman niye söylemediniz bunu?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Olay bu. Kadük değil... Pardon, sözünüzü kestim...

BAŞKAN – 21 Ekimden sonra seçim yapmamız lazımdı o kalsaydı.

Evet, devam ediyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şimdi, Mahmut Bey'e gelelim, Mahmut Tanal. Arkadaşlar, Mahmut Bey dedi ki... Tabii, bunlar, konunun her açıdan tartışılabilir yönleri var ama belirtilen hususlarla ilgili görüşlerimi söyleyeyim. Yani sadece bir yerden, bir görüşten hareketle nihai kanaatimizi ortaya koymayalım. Diyor ki: “Cumhurbaşkanının mesela yetkileri azaltılsaydı.”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 104'üncü maddeye...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Buna Süheyl Bey de temas etti. 104'üncü madde, “Acaba, eski yetkileri kullanabilir miyim?” diyebilir miydi?

Şimdi, yetkilerin azaltılmasıyla veya artırılmasıyla ilgili durum farklı, süreyle ilgili durum farklı. Şimdi, size sorularla ben de söyleyeyim, gerisi, sonra kanaatimi söyleyeceğim. Diyelim ki süre yedi yıldır, dokuz yıla çıkartıldı. O zaman ne olacaktı? Ne diyecektiniz?

BAŞKAN – Ona “Olmaz.” diyorlar.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – “Olmaz.” diyorlar.

Peki, bir şey daha...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Nasıl olmaz yahu?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey, bir dakika...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kendiniz söylüyorsunuz, kendiniz...

BAŞKAN – Bir şey söyleyeyim bak. Başkanın söz sırasına tabi olmadığına dair açık hüküm var. Ara sıra ben çeşit olsun diye giriyorum yani.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Biliyorum Sayın Başkan. Ama araya girme. Araya girersen tutanak yanlış...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama adımıza vekâleten konuşuyorsun Başkan, o olmuyor.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – İkinci husus: Arkadaşlar, kayıramazsın çünkü şunu söylüyorum. Bir şeyi konuşalım, siz bir şey söyleyin. Mantıkta bir tartışmanın bir usulü var. Bir şey söylersiniz, karşı görüşümüzü söyleriz, onun üzerine ona karşı cevap verirsiniz. Biz söyledikten sonra siz yine eski görüşünüzü ısrarla tekrar ederseniz o zaman biz müzakere yapmıyoruz demektir. Müzakere bir yerden başlayıp bir yere geliriz. Bir şey söylersiniz cevap verimiz, siz cevap verirsiniz, biz cevap verimiz ama bir yere varırız. Ama herkes kendi görüşünde bulunduğu yerde ısrarla söylerse o zaman müzakere yapmıyoruz demektir.

Şimdi, birincisi o. Süre artırılsaydı, o zaman ne olacaktı?

İki: Şimdi, biz bu tartışmayı niye yapıyoruz? Cumhurbaşkanını 28 Ağustos 2007’de seçmişiz. Anayasa değişikliği de 30 Ekim 2007 itibarıyla yürürlüğe girmiş. Varsayalım ki cumhurbaşkanını seçtik ve biz geldik bu tartışmayı cumhurbaşkanının süresinin 6’ncı yılında bu Anayasa değişikliğini yaptık ve süreyi beşe indirdik. O zaman ne olacaktı? Yani şimdi hukukta sadece yaşadığımız bir sorun üzerinden hareket edemeyiz. Bunu umumileştirerek, genelleştirerek bakabilecek bir perspektife sahip olmamız lazım. Sadece o sorunun o günün şartları içerisindeki hallediliş şekline bakarak bir umumi prensibe varamayız. O açıdan, söylediğimiz şeyler süreyle ilgili söylediklerimizin hem mesela süre artırıldığına da bir tutarlılığı var mı, oluyor mu veya cumhurbaşkanının süresi sizin belirlediğiniz, değişiklikle belirlediğiniz ikinci süreyi aştığı takdirde durumu ne olacak, bunlara da cevap verebiliyor musunuz, veremiyor musunuz? Buna bakarak genel hüküm üzerinde konuşmamız lazım.

Geçici maddenin neden olmadığı konusunda da süreçle ilgili bilgileri birçok arkadaşımız verdi.

Süheyl Bey'in burada üzerinde ısrarla durmuş olduğu bir önemli nokta var, bir gerekçe, diyor ki: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının, 94' üncü maddenin üçüncü fıkrası, süreleriyle ilgili değişiklik yapıldı 12 Eylül 2010 referandumuyla kabul edilen metinde." Hâlbuki Meclisin görev süresi 2007' de, yine o bahsettiğimiz 30 Ekim 2007 tarihli Anayasa değişikliğiyle beraber. 2007' de beş yıldan dört yıla indirildi. Hâlbuki Başkanlık Divanını düzenleyen 94' üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki hükümde iki artı üç vardı esas. O değiştirilmedi. Bu zühulen olan bir şey, unutulmuş bir şey. 2010' da bu düzeltildi. Ama bakın, kıyasta birbirine benzeyen şeylerin kıyaslanması söz konusu olur, farklı şeylerin kıyaslanması söz konusu olamaz. Biz neyi tartışıyoruz? Anayasa değişikliği yapılmadan önce seçilen bir cumhurbaşkanının süresinin sonradan yapılan Anayasa değişikliğiyle değişip değişmeyeceğini tartışıyoruz. Siz buna neyi kıyaslayabilirsiniz? Anayasa değişikliği yapılmadan önce seçilen bir Meclis başkanının süresinin değişiklik yapıldıktan sonra ne olacağını tartışabilirsiniz. Hâlbuki burada 94/3' te bir geçici maddeden bahsetmiyoruz. 94/3 bir genel düzenlemedir. Bu 77/1' deki o genel süreden, beşten dörde indirilmesi durumunda unutulmuş bir düzenlemenin, 94/3' teki genel düzenlemenin düzeltilmesidir bu. Yoksa biz bir geçiş hükmü, intikal hükmü getirmiş değiliz 94/3' le, öyle değil mi? Yani burada sizin dediğiniz ancak bir Meclis başkanı seçilmiş olsa, sonra süresi üç değil de ikiye indirilmiştir diye bir geçiş hükmü düzenlesek onu ancak bu cumhurbaşkanının bu durumuyla karşılaştırabilirsiniz. Buna "kıyası maal fârik" derler mantıkta. O bakımdan, bu yanlıştır. İki farklı şeyi birbiriyle kıyaslıyorsunuz.

Şimdi, gelelim konunun özüyle ilgili söyleyeceğim birkaç hususa, fazla uzatmayacağım. Birincisi, tabii birkaç sorumuz var burada temel. Bir kere mevcut Cumhurbaşkanının süresi Anayasa' da belli mi değil mi? "Belli" diyorsunuz. Niye diyorsunuz? Çünkü diyorsunuz ki: "Kanunla Anayasa' yı değiştiriyorsunuz." Bunu diyebilmeniz için sizin Anayasa' da sürenin belli olduğunu varsaymanız lazım. "Belli" diyorsunuz. Niye tartışıyoruz o zaman? Niye "Cumhurbaşkanı bile süresini bilmiyor." diyorsunuz? Belliyse niye bilmiyor, niye tartışıyoruz? Sadece biz değil, hukukçular da tartışıyor bunu. Niye tartışıyorlar? Demek ki belli değil bir kere, çelişiyorsunuz. Fakat şurada şu nokta önemli. Anayasa' daki hüküm halk tarafından seçilmiş cumhurbaşkanının süresini beş yıl olarak belirtiyor. Burada Anayasa' daki hüküm yürürlüğe girdiği tarihten önceki cumhurbaşkanının süresiyle ilgili aslında meskûttur. Yani bir şey ifade etmiyor. O sadece yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak seçimle ilgili bir şey söylüyor. Kendisinden önce seçilmiş cumhurbaşkanının süresiyle ilgili eski tabirle meskût, hüküm meskût, bir şey demiyor orada. Orada bir sözü yok bu hükmün. Sonra önceki için açık bir hüküm var mı Anayasa' da ayrıca? Yok, yani bir geçiş hükmü Anayasa' da

düzenlenmemiş. Parlamento iradesinden az önce bahsettik. Parlamentonun, evet, bir iradesi, halk tarafından seçilmesine yönelik iradesi var ama onun bir şarta bağlı irade olduğunu görüyoruz çünkü cumhurbaşkanı Parlamento tarafından seçilince halk tarafından seçilmemiş cumhurbaşkanıyla ilgili bir irade yok. Onun için, Parlamento iradesinden hareketle yapacağınız yorum da yanlış. Siz mayıstaki iradeden bahsediyorsunuz. Ekimde başka bir irade var, onu görmüyorsunuz. O bakımdan, Anayasa’da cumhurbaşkanının süresiyle ilgili, şu anki mevcut 11’inci Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili Anayasa’da açık bir hüküm yok, bir.

İkincisi, peki açık bir hüküm yoksa buradaki hükmü kim belirleyecek, kim karar verecek? Herhâlde bu konuda mutabıkız hepimiz, bütün partilerden arkadaşlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi verecek. Yani bunu YSK’ya bırakamayız. YSK seçimlerin yönetimiinden ve denetimiinden sorumludur, başlama tarihine seçimin karar veremez. Dolayısıyla buradaki bir sıkıntı YSK burada Meclise ait bir yetkiyi gasp edebilir mi edemez mi? Türkiye zaman zaman bu tür şeyler yaşadı. En azından bu mahallî idareler seçimi öncesinde de biliyorsunuz kapatılan beldelerle ilgili Anayasa Mahkemesinin bir kararı var, Danıştayın bir kararı var. YSK kendine göre Anayasa Mahkemesinin kararını değil, Danıştayın kararına paralel bir yol seçti. Türkiye’de mahkemelerin bazen zaman zaman kendi alanları dışına da çıkıp kararlar verebildiğini görüyoruz. Burada Parlamentonun kendi yetkisine sahip çıkarak bu konuyla ilgili, madem bir tartışma var, normatif kesinliği sağlayacak nihai sözü söylemesi lazım.

Peki, burada değerli arkadaşlar, bir hüküm aslında yok. Bunu, nasıl koyabiliriz bu hükmü? Parlamento yetkilileri... Parlamento bunu bir anayasa değişikliğiyle de koyabilir, bir kanun değişikliğiyle de koyabilir, belirleyebilir. Yani bu belirsizliği veya tartışmalı durumu giderecek normatif kesinliği Anayasa değişikliğiyle de sağlayabilir, kanun değişikliği de sağlayabilir. Anayasa’yla mı olmalıdır? Bunu diyen arkadaşlar var ama bu konuda bizim hem uygulamamızda hem de mevzuatımızda bir mecburiyet yok. Burada Anayasa’daki bir hükmün değişmesinden söz etmiyoruz. Burada Anayasa’da aslında biraz sonra söyleyeceğim, bize göre belirli olan bir durumun, bir sürenin tartışmalar dolayısıyla bu tartışmaları giderecek, uygulamada sorun yaşanmamasını sağlayacak bir kesinliğe kavuşturulmasını sağlıyoruz. Yani burada biz minareyi düzeltmiyoruz. Bilirsiniz Mimar Sinan’ın hikâyesini. Minare var, yapılmış. Yanında da bir vatandaş diyor ki: “Minare eğri.” Minare eğri değil. “Peki.” diyor. Çünkü onu düzeltme söylenecek, dedikodu yayılacak, şayia. Urgan bağılatıyor, çekiyor, ona da soruyor “Düzeltilmi?” diye. “Düzeltilmi.” diyene kadar çekiyor. Tabii, urganla düzeltilmesi mümkün değil. Burada da yaptığımız şey aslında bir yanlışlığı, bir eksikliği gidermek değil; zihinlerdeki, bazı zihinlerdeki yanlışlığı düzeltmek. Onun için, burada bir normatif bir düzenleme yapıyoruz.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Şentop, bu güzel benzetmeyi yanındaki Sayın Başkana yapacaksınız. Sayın Başkan geçen gün Sky’da “Minareyi düzeltiyoruz.” dedi.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir dakika... Bir dakika... Geliyoruz değerli arkadaşlar...

BAŞKAN – Süheyl, sen bunu anlamıyorsun yahu. Hakikaten minare düzeltmeyi sen bilmiyorsun, bunun tarihini bilmiyorsun. Bilsen böyle konuşmazsın. Hakikaten bilmiyorsun.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sky’da aynen demedin mi?

BAŞKAN – Aynen dedim tabii ki, doğru söylüyorsun. Minare eğri değil ki...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Tamam, o yeter bana.

BAŞKAN – Hayır, ama sen o kıssayı bilmiyorsun. Mimar Sinan’ın o yönünü bilmiyorsun. Bilsen böyle demeysin zaten.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkanım, tutanaklara geçsin. Tutanaklara geçsin diye söyledim.

BAŞKAN – Çünkü “Çıktın, televizyonda böyle söylüyor.” diyorsun. Bilsen bunu söylersin. Bilmiyorsun ki ne demek minare düzeltmek yahu?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, son birkaç cümleyle tabloyu netleştirerek sözlerimi bitireceğim. Peki, süre nedir? Aslında, onunla ilgili.

Birincisi, arkadaşlar, anayasa değişikliği değişiklikten önceki cumhurbaşkanını bağlar mı bağlamaz mı? Burada birçok esas dile getirildi. Aslında, hepsini bunların tek bir noktaya bağlıyoruz, bağlayabiliriz özetlersek. Kanunlar makale şamil midir? Geriye yürür mü yürümez mi? Yani burada bu özelimizde bizim. Ekimdeki Anayasa değişikliği, yürürlüğe giren Anayasa değişikliği kendisinden bir buçuk ay önce seçilmiş olan bir cumhurbaşkanıyla ilgili de bir değişiklik meydana getirebilir mi getiremez mi? Geriye yürür mü yürümez mi? Bu konuda bizim temel şeyimiz tabii hukukta, ceza hukuku ve usul hukuku dışındaki alanlarda temel esas kanunların geriye yürümezliği ilkesidir. Dolayısıyla burada da temel şey kanunların geriye yürümezliğidir. Bu müktesep hak, kazanılmış hak meselesi de kanunların geriye yürümezliği esasına dayanan bir ilke aslında. En temeldeki ilkemiz bu. Bazı arkadaşlar diyorlar ki: “Burada derhâl uygulama vardır.” İşte, onunla ilgili Sayın Bakanımız temas etti, ben de tekrar edeceğim onu. “Derhâl uygulama var burada.” diyorsunuz. Pekâlâ, derhâl uygulamayı o zaman niye yapılan değişikliğin bir hükmüne...

RIZA TÜRMEK (İzmir) – Anayasa Mahkemesi diyor.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir dakika, başka bir şey söyleyeceğim, sürpriz olacak o zaman.

Şimdi, bu yapılan değişikliğin bir cümlesi için derhâl uygulamayı öngörüyorsunuz da başka cümleler için derhâl uygulamayı niye öngörmüyorsunuz? Diyorsunuz ki: “Süre derhâl uygulansın beş

yıl.” Yani yedi yıl değil beş yıl derhâl uygulansın. Peki, “Halk tarafından seçilir.” diyor. Niye “Anayasa değişti, derhâl uygulansın, hemen halk tarafından altmış gün içerisinde seçelim cumhurbaşkanını.” demiyorsunuz?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Siz kaldırdınız. Siz demiştiniz, biz söyledik...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır, hayır... Süheyl Bey...

ATILLA KART (Konya) – Siz engellediniz.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Siz kaldırdınız.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Atilla Bey, ben anlatamadım. Ben anlatamadım. Kendimde kusur buluyorum, bir daha söyleyeyim o zaman.

ATILLA KART (Konya) – Çelişkilerinizi...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Atilla Bey, bir dakika, söyleyeyim ben. “Anlamadınız.” demiyorum, anlatamadım diyorum nezaketen. Bakın...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Biz de nezaketen “Anlamadık.” diyoruz, “Yanlış söyledin.” demiyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Anlatacağım, bakın, açık. O zaman kimin haklı olduğu çıkacak. Halep oradaysa arşın burada.

BAŞKAN – Hatibe müdahale etmeyin.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Siz geçici maddelerden bahsediyorsunuz. Mevzuumuz geçici maddeler değil. 101’inci maddede yapılan değişiklikten bahsediyoruz. Evet, siz diyorsunuz ki: “Bu değişikliğin beş yılla ilgili kısmı derhâl uygulanmalı.” Ben de diyorum ki: “Değişiklikte Parlamantonun seçmesi de kaldırıldı, halkın seçmesi getirildi.” “30 Ekimden sonra altmış gün içerisinde seçilir.” diyor ya, yürürlüğe girdi ya kanun, onun için beş yılla beraber niye halkın seçmesi esasını da derhâl uygulamıyorsunuz? Var mı bunu dile getiren?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O süregelen işlemler için değerli milletvekili.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Efendim? Nasıl? Ne zaman?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Onu, beş yıllık süreyi gelecek...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır, yürürlüğe girmiş ya madde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım, Anayasa hükmü öyle diyor ama.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – O zaman “yedi” diyordunuz. Yürürlüğe girmiş ya madde.

Bakın, derhâl uygulamada aynı maddenin bir cümlesini derhâl uygulansın diye ısrar ediyorsunuz, diğer cümleleri için susuyorsunuz, bir şey demiyorsunuz. “Halk seçsin.” demiyorsunuz cumhurbaşkanına.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hangisi?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – İşte, onu diyorum. Dediniz mi? “30 Ekimden sonra altmış gün içinde bu 11’inci Cumhurbaşkanı bir daha seçilmelidir çünkü Parlamento seçti. Anayasa halk seçmesi esasını getiriyor, derhâl uygulanmalıdır.” dediniz mi? Demediniz.

Dolayısıyla, bakın, burada sadece siyasi bir proje ne? Siyasi proje sizin anlattıklarınız. Hukuki olursa işte meselenin hakikati böyle ortaya çıkıyor. Birisi bu.

İkincisi lafzi yorum. Yine, Bekir Bey bahsetti. Bakın, 101’inci maddenin değişmeden önceki hâliyle şu anki hâli arasında ifade bakımından çok önemli bir farklılık var. Şimdi, ne diyor? “Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır.” diyor. Bu bir genel düzenlemedir. Hâlbuki 101’in eski şeklinde diyordu ki: “Cumhurbaşkanı yedi yıllık bir süre için seçilir.” Burada eski Anayasa hükmü genel bir süreyle ilgili genel bir ifade kullanmamış. Seçilen Cumhurbaşkanının şahsında süreyi özelleştirmiş yani seçildiği tarih itibarıyla 7 yıllık bir süre için seçilmiş oluyor Cumhurbaşkanı, o Cumhurbaşkanı, o sırada. Hâlbuki “Süre 7 yıldır.” demiş olsaydı, bir genel ifade kullanmış olsaydı, bu 7 yılı 5 yıla düşürürsen, 6 yıla çıkarırsan bunun etkilemesi tartışılabilirdi, bugünkü tartışmayı yapabiliydik ama bu ifade farklılığı. Cumhurbaşkanının seçildiği tarih itibarıyla bu 7 yıllık sürenin, onun şahsıyla, seçilme anında özelleştiğini yani 7 yıllık süreyi iktisap ettiğini gösteriyor. Bu lafzi yorum önemli, yoksa bu Anayasa’yı koyan iradenin abesle iştiğal ettiğini düşünemeyiz, bir farklılık var, bu ifade iki cümle arasında bir farklılık var.

Şimdi, bir başka şeye geliyoruz, burada değişen -bunu özellikle milletvekili seçimleriyle ilgili mukayese yaparken söylüyorsunuz- Parlamentonun milletvekili seçim dönemi 5’ten 4’e indirildi. Orada değişen sadece süredir. Hâlbuki Cumhurbaşkanının seçimiyle ilgili sadece süre değişikliği yapılmadı, çok temel -işte, burada Faruk Bey’in, Nevzat Bey’in de söylediği gibi- bir sistem değişikliği yapıldı. Bir paket var ortada, nedir? Parlamento seçiyordu, halk seçecek; 1 kere seçilebilirdi 2 defa seçilebilecek; süre 7 yıldır, 5 yıl olacak. Dolayısıyla, ortada iki ayrı paket var. “Normun bütünlüğü” ilkesi çerçevesinde bu paketin bir bütün olarak uygulanması gerekir. Önceki anayasal hükümlere göre seçilen Cumhurbaşkanı, Parlamento tarafından seçilmiştir, 1 seferliğine seçilmiştir ve 7 yıllık süreyle seçilmiştir. Şimdi başka bir paket var ortada, iki paketi birbirine karıştırmayalım “Normun bütünlüğü” ilkesine aykırı.

Şimdi, bir de tabii ki yine Bekir Bey’in bahsettiği, son olarak onu ifade ediyorum, eğer Cumhurbaşkanının süresini... Varsayalım ki dediğiniz her şey haklı, doğru, Cumhurbaşkanının süresi, seçilmiş, ardından 7’den 5’e indiriliyor. Burada, Cumhurbaşkanının süresinin biz bununla değişebileceğini, önce seçilmiş Cumhurbaşkanının süresinin değişebileceğini eğer kabul edecek olursak, o zaman Cumhurbaşkanlığına dolaylı olarak azletmenin yolunu açarız Parlamento çoğunluğuna göre. İşte nasıl? Mesela, Parlamentoda çoğunluğu sağlayan bir iktidar Anayasa

değişikliği yaparak, mevcut Cumhurbaşkanlığı süresini, 5 yıl mı şimdi “Rahatsız Cumhurbaşkanı, 3 yıla indirelim bunun süresi bitsin...” Kalmış iki ay mesela, 3 yıla...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Anayasa Mahkemesi üyeleri için yaptınız.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir dakika...

3 yıla indirdik, ondan sonra yeni Cumhurbaşkanı seçtik, bununla da uyuyor Parlamento çoğunluğumuz, 3 yılı tekrar değiştirelim, yapalım sekiz yıl, ondan sonra uymayan Cumhurbaşkanı gelirse bir daha indiririz. O zaman Parlamento çoğunluğuna veya Anayasa’yı değiştirebilecek Parlamento çoğunluğuna diyelim, biz Cumhurbaşkanının süresi belirlemek suretiyle Cumhurbaşkanını azletme imkânını veririz. Bu yolu açmamız lazım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani kazanılmış hakkı vardır.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Kazanılmış hak değil.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 7’den düşüremezsin, neticede kazanılmış hak.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Kazanılmış hakkın daha temelinde... Hayır, geriye makale şümulden bahsettim.

BAŞKAN – Statünün korunması.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Makale şümul, kazanılmış hakkın dayandığı temel, geriye yürümez.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Meclisi yapabiliyorsun ama 5’ten 4’e düşürebiliyorsunuz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ona da geleceğim, bir dakika, geleceğim. Bir dakika...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ama Cumhurbaşkanı olunca uzuyor.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şimdi, Meclisle ilgili bu tartışma mevzubahis değil. Bakın, Meclisle ilgili... Bir dakika Süheyl Bey, Meclisle ilgili böyle bir tartışma mevzubahis olamaz çünkü Parlamento her zaman seçim dönemini belirlemeye yetkilidir, Parlamento kararıyla erken seçim kararı her zaman alabilir.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Erken seçim ayrı.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Erken seçim yaptık biz, dört yıl oldu mu? Olmadı. 22 Temmuz 2007, dört ekle, 22 Temmuz 2011 eder.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Normal seçime bir ay kalmıştı.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Gidelim bunları seçmene anlatalım, kahvede konuşalım “Erken seçim yaptık...”

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir ay erken işte, evet.

BAŞKAN – Müdahale etmeyin arkadaşlar. Süheyl... Sen konuşurken kimse karışmıyor Süheyl.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey'in âdetidir bu. Bak, kaç müdahale oldu, beş oldu.

BAŞKAN – Yani karambole getirme.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili kardeşim, olmamış şeyleri burada ciddi ciddi oturuyoruz, konuşuyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey, bakın, seçime Parlamento kararıyla girildi.

BAŞKAN – Süheyl Bey, söz almadan konuşma.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Onun için, Parlamento her zaman kendi seçim tarihini belirleyebileceği için böyle bir tartışma yaşanmadı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tutanaklarda erken seçim...

BAŞKAN – Mahmut Bey...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır, bu tartışma... Parlamentonun kendi seçim tarihini belirleme yetkisi elinde bulunduğu için her zaman yapabileceğiz. Böyle bir tartışma yaşamadık.

BAŞKAN – Tabii her zaman yaparız, altı ay içinde de gideriz, on ayda da gideriz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yine, birbirine benzemeyen iki şeyi kıyaslıyorsunuz.

BAŞKAN – Alakası yok.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Dolayısıyla, burada Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili biz Parlamenta -en temel husus da budur- oynama yetkisi verirsek, Anayasa değişikliği suretiyle de olsun, Cumhurbaşkanının göreviyle, makamıyla ilgili bir teminat ortadan kalkar, azil yetkisi gelir. Bu bakımdan, maddelerle ilgili görüşlerimi daha sonra arz edeceğim.

Hepinizi hürmetle tekrar selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım bir hususa cevap verebilir miyim?

BAŞKAN – Cevabın sonu gelmez. Bence şöyle yapalım, geneli...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Üye olanlar konuşmuyor ki “Zaman şey oluyor.” diye.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Allah Allah... Sizden mi izin alacağız? Başkan orada ya!

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Biz konuşmuyoruz.

BAŞKAN – Bir dakika Fatoş Hanım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan ne iş yapar orada?

BAŞKAN – Mahmut Bey, bak bir şey söyleyeyim. Mahmut Bey, burada milletvekilleri, birçok, üç tane dört tane partimizin temsilcileri var, çoğunluk da AK PARTİ’de. On yıldır ben bu arkadaşları her zaman en az konuşturdum, çoğunu hiç konuşturmadık. Bir de tabii onlar zaman zaman da dertli yani “Hocam, bize söz vermiyorsun.” diyorlar. Yani ben burada muhalefeti daha çok konuşturduğumu prensip olarak doğru bulduğum için söylüyorum. Sana, diyelim, bakın şu anda yedi-sekiz tane iktidar partisinden söz talebi var burada, ne yapacağız şimdi? Ama bir taraftan bakıyorsun muhalefetten arkadaşlarımız, Süheyl Bey zaten hiç şeye gerek olmadan konuşuyor. Atilla Bey’in söz talebi bir daha var, Faruk Bey’in bir daha var. Ne yapacağız şimdi? Ben diyorum ki geçen gün geneli hakkında konuştuk, şimdi geneli hakkında gene konuştuk. Gelin, maddelere geçelim, yemeğimizi yiyelim, devam edelim kaldığımız yerden beni dinlerseniz. Yani öyle daha iyi olur gibi geliyor bana.

ATILLA KART (Konya) – Çok kısa bir açıklama yapacağım. Maddelere katılamayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Öyle mi? O zaman size...

Buyurun Atilla Bey.

Atilla Bey gelemeyecekmiş.

ATILLA KART (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, yaptığımız bu çalışmanın özü ve esası şudur diye değerlendiriyoruz: Anayasa’da fiilî bir değişiklik sonucunu yaratan düzenleme yasayla yapılmış olmaktadır, bunun anlamı budur. Burada, Sayın Bakanın bir tespitini, kayıtlara geçmesi bakımından özellikle ifade etmek istiyorum. Sayın Bakan, Anayasa’yı değiştirme usulü konusunda Parlamento’nun takdir yetkisi olduğunu ifade etti. Yani yanlış anladıysam tutanaklardan bakalım, o şekilde not aldım. Parlamentonun takdir yetkisi var Anayasa’yı değiştirme usulü konusunda. Parlamento, takdir yetkisini Anayasa’nın 175’inci maddesindeki usul çerçevesinde kullanır, onun dışına çıkabilir mi? Bir takdir yetkisi söz konusu olabilir mi? Aksine bir anlayış ve uygulama, Anayasa’ya aykırılığın ötesinde, anayasal bir ihlaldir. Machiavellist ve dayatmacı bir anlayışın tezahürüdür. Sayın Bakan, aslında bu yönetim anlayışını bu ifadelerle itiraf etti. Bunu, kayda geçmesi bakımından özellikle ifade ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Evet, böylece geneli hakkında tartışmaları tamamladık.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, ben de iki cümleyle ifade edeceğim. Benim de katılmama ihtimalim var.

BAŞKAN – Buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Birinci olarak, Sayın Bakanın görüşünü açıklarken, daha doğrusu benim açıklamalarıma cevap verirken, sanıyorum sebeple sonuç arasındaki irtibatı koparttı ve

Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi hâlinde daha demokratik olduğunu söyledi. Mutlaka daha demokratik olur, biz aksini iddiada değiliz ama bizim itirazımız şuna: Bu seçtiğimiz Cumhurbaşkanının yetkileri 12 Eylül darbe Anayasası'nın Kenan Evren'e göre düzenlenmiş yetkileridir. Bu yetkiyle siz bir Cumhurbaşkanı seçmiyorsunuz, bu yetkiyle yargının üzerine vesayet makamını halk tarafından seçtiyorsunuz, siyasetin üzerine vesayet makamını halk tarafından seçtiyorsunuz, bilim dünyasının üzerine -YÖK ve üniversiteler anlamında- halk tarafından seçtiyorsunuz vesayet makamını ve icranın başındaki bu Cumhurbaşkanı sorumsuz kişi, yetkili ama sorumsuz kişi. Yetkili ama sorumsuz kişinin siyasetteki ve Anayasa hukukundaki anlamı diktatörlüktür. Bunu eleştiriyoruz biz ve devam ediyoruz ki bu Anayasa değişikliği ile bir parlamenter sistemden çıkıldığı kesin yani böyle bir parlamenter sistem olmaz. Bir başkanlık sistemine mi girdik? Belli değil çünkü yan unsurlar oluşturulmadı, anayasal organlar oluşturulmadı. Yeni başkanlık sistemi mi oldu? Hayır, o da değil. Ucube bir şey oldu. Ucube Cumhurbaşkanlığı sistemi diye dünya literatürüne yepyeni bir kavram girdi, bunu açıklamak istedim. Sayın Bakan bunu eğer değerlendirirse memnun olurum.

Diğer taraftan, Mustafa Bey, yine bana cevap verirken “Meclis de yapabilir kanunu ile, Anayasa ile de yapılabilir.” dedi bunun süresini, arada boşluk olduğunu ifade ediyor Cumhurbaşkanının süresinin 7 yıl mı 5 yıl mı olmasına ilişkin ve “Hukukumuzda da böyle bir şey yok.” dedi, ben öyle anladım. Yani nasıl doldurursa Meclis öyle doldurur. Hukukumuzda var Sayın Hocam.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Kanun veya Anayasa...

FARUK BAL (Konya) – Kanun veya Anayasa değil, hukukumuzda var, o da her işlem nasıl tekemmül ettirilmiş ise tersine uygulama ile aynı yolu geri geriye yürüme metodudur bunun adı daha Türkçe daha...

Şimdi, bu Cumhurbaşkanlığının görev süresini belirleyen süreç Mecliste bir Anayasa değişikliğiyle kabul edilmiştir. Anayasa değişikliği, netice itibarıyla Anayasa değiştirme usulüne uygun olarak gerçekleştirilmiştir, kanun yapma usulüne uygun olarak değil, artı, halk oylamasından geçirilmiştir. Şimdi, eğer bir değişiklik yapılacaksa, bu işlemi tersine uygulamanız gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Süheyl Bey, bir şey mi var?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, sadece, Sayın Bakan gider öğleden sonraki toplantılara kalmaz diye ben de tutanaklara geçmesi için söylüyorum.

BAŞKAN – Kalır, kalır. Sayın Bakan kalmaz olur mu?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Aynen şöyle söylediniz: “Anayasa’da hüküm yoksa.” Ben, şimdi 7’yi, 5’i filan tartışacaktık, notlar almıştım ama bunları tartışmaya bile gerek yok çünkü iki şey söylediniz çok önemli. Sorumluluk ne var? 5 yılın sonunda halka gidiyor. Aynen Faruk Bal da, Sayın Korkmaz da, arkadaşlarımız da dediler ki: “Bu yetkileri kullanan biri halk tarafından da seçilip aynı zamanda sorumsuz olursa ne olur?” Zatıaliniz de dediniz ki: “Ne var, beş yıl sonra halka gidecek, orada sorumluluğu çıkar.” Siz, Anayasa hukukunun bütün Meclis soruşturması, gensoru, dokunulmazlığın kaldırılması gibi müesseselerinin tamamıyla anlamsız olduğunu, Cumhurbaşkanı için bunlara hiç gerek olmadığını, nasıl olsa yanlış da yapsa, doğru da yapsa beş yıl sonra seçilmezse yeterli sorumluluğun olduğunu söylediniz; net, sistemi filan yok.

İki: Çok net... Tutanağa geçsin diye söylüyorum. İki: Çok net... Atilla Bey de söyledi, “Anayasa’da hüküm yoksa ya da tereddüt varsa, yasa koyucu işlem yapabilir.” dedi. Oysa, Anayasa’nın 6 ve 7’nci maddeleri çok açık olarak “Anayasa’dan almayan yetkiyi kullanamaz.” der. “Kanunlar Anayasa çerçevesinde yapılır.” der. Sayın Bakanımız, bizim...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Hiç Parlamento Anayasa’dan almadığı yetkisini...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika, sevgili dostum yok böyle bir şey. Sevgili kardeşim nettir...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – İsteddiğiniz kurala “Anayasa’ya uygun.” diyorsunuz, diğer kurala “İhlal.” Böyle bir şey olur mu?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – İsteddiği kadar Sayın Bakan söylesin, ben tutanağa geçsin diye söylüyorum, Türkiye Cumhuriyeti’nde sevgili dostumuz bu anlayışıyla bakanlık yapıyor, çok net söylüyorum “Anayasa’da kanun düzenleme yoksa aynen ya da bir tereddüt varsa, yasa koyucu takdir yetkisini kullanır.” dedi. Bu, Anayasa’nın, Parlamento hukukunun, demokrasinin temel, en temel ilkesine aykırıdır. Olur mu? Bir Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi kendine yetki yaratıp “Bunu yapan bunu da yapar.” deyip de koyarsa, yürütme de yaparsa, buna Anayasa cevaz verir mi? Vermez. Açıktır ama biz bunu burada tartışıyoruz, üstelik de diyoruz ki: “Bu yapacağımız yasa şimdi Anayasa’ya uygun olacak.” Paralel işlem teorisi, hiç tartışması yoktur. Neden istediniz söyleyin onar on beşer dakika, sevgili Şentop sen de. “Efendim, öyle yapmıştık da... 367... Geçen gün... Ahmet Necdet Sezer...” de, ne dersin de, olay gerçektir. Meclis Başkanının görev süresi aynı şeydir, Meclisin düşürdün, Başkanın unuttun. Deseydin ki “İşlem Anayasa’da yoksa yasama kendi kendine işlem yapar.”

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yaptı zaten.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Neden demedin de Anayasa değişikliği yaptın? Biz de diyoruz ki neden Anayasa değişikliği yaptın?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey, 2007 değişikliğinden sonra...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi de Anayasa değişikliği yapacaksın “Bizim kararımız görüşümüz budur...” Ha, siz farklı, Bakan gibi düşünüyorsunuz. Öyle oy verirsiniz biter iş.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey... Süheyl Bey...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili dostum söyle.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Süheyl Bey, 2007 değişikliğinden sonra 94’e 3 ne zaman değişti? 2010. Üç sene nasıl yaptılar Anayasa’yı değiştirmeden? Başkanlık Divanı nasıl oluştu?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Uygulamadınız.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Nasıldı o?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 5 yıl değil, 5 yıl seçilme zamanı gelince değiştirdiniz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ne oldu o?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 5 yıl... Sevgili Sayın Burhan Kuzu’ya hepimiz herkes defalarca “Yav nasıl bu Anayasa’yı yaptınız, insan Meclisi yapar da Başkanı unuttur mu?” dedik. Sayın Başkan da bize dedi ki -ben onu bilirim- “Ne var yav Süheylciğim, aman unutuldu.” dedi.

BAŞKAN – Düzelttik zaten.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ve geçen gün de “Minareyi düzelttik.” dedi. Şimdi, sen de minareyi düzeltmediğinizi, tam tersini söyledin.

BAŞKAN – “Minareyi düzelttik.” lafı doğrudur.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Artık, bunu size bırakalım da aramayalım isterseniz.

BAŞKAN – Müsaade buyurun, Mustafa da yanlış bilebilir.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan ne söylerse...

BAŞKAN – “Minareyi düzeltme.” lafı doğrudur.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Doğrudur... Doğrudur...

BAŞKAN – Laf öyle geçer zaten. “Minareyi düzelttik.”tir, öyledir laf. Bilmediğin için konuyu...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Siz dinî şeyleri daha iyi bilirsiniz.

BAŞKAN – Yav, dinî mesele değil bu, herkesin bildiği... Yani Kamer Genç bile bunu bilir ya, yapma bunu.

Evet, Sayın Bakanım, bir şey söyleyecek misiniz?

Oylama yapayım isterseniz.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Bakanım, dini filan bilme, sen hukuku bil önce.

BAŞKAN – Bırak bunları ya. Bunun dinle ne alakası var Süheyl? Şov yapıyorsun, bunun dinle ne alakası var? Minareyi kıvırmayla ne alakası var?

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Ne alaka?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, isterseniz...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, önemli...

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Onu da söyleyeceğim, onu da anlatacağım, 7 mi, 5 mi; onu da anlatacağım.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – 367 garabetini getirip...

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – “Garabet” senin fikrin.

BAŞKAN – Süheyl Bey...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanı dinliyoruz. Bir dakika... Bir dakika arkadaşlar.

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Garabet senin...

BAŞKAN – Süheyl Bey, lütfen.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – “Garabet” senin düşüncen.

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – O saçma düzeninizi kurmak için 367 garabetini...

Yoksa garabet falan yok ortada.

BAŞKAN – Süheyl Bey, Sayın Bakan konuşuyor, bak kural dinlemiyorsun Süheyl. Sarı kartı gösteririm, sonra bu kırmızıya çevrilir açık söylüyorum bak.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – 367’yi savunmuyor musun?

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yüzde 100... Yüzde 100...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Sen de boşuna okumuşsun hocam eğer buna hâlâ “İnanıyorum.” diyorsan.

BAŞKAN – Cevap vermeyin ya.

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ben de seni boşuna okutmuşum.

BAŞKAN – Oylamaya geçeyim.

Konuşacak mısınız?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Evet, bir cevap vereceğim.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz kendinizi ne zannediyorsunuz ya? ... Nasıl söyleyebilir bunu ya? Burada “Kalk git” diyor size bu beyefendi.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Mahmut Bey... Mahmut Bey...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kim söylüyor?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Beyefendi...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Mahmut Bey... Mahmut Bey, bir dakika, bak konuştun, var mı sözünü kesen? Yok. Ben konuşurken 5 defa sözüme girdi araya, bir insicamı var. Lütfen...

BAŞKAN – Süheyl Bey'in kural filan dinlediği yok, öyle bir derdi yok.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Söz alacaksın, konuşacaksın.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanım, buyurun.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Söz alacaksın konuşacaksın, nerden aldın hani?

BAŞKAN – Söz filan aldığı yok canım, ne sözü ya!

Yani, 10 konuşuyor 1'i için söz alıyor, 9'u öyle gidiyor işte.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hepimiz böyle yaparsak...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, konuşmalarınız burada ... sataşıyorsunuz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Tamam, bitsin konuş.

BAŞKAN – Mustafa Bey... Mahmut Bey... Tamam.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizin o görüşlerinizi eğer -fakültede Anayasa Hocasısınız- inanın Anayasa dersinde ... sınıfta kalırdınız.

BAŞKAN – Mahmut Bey, rica ediyorum. Lütfen...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ben hocayım, notları ben veririm Mahmut Bey, sen değil. Sen değil, notları ben veriyorum.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Lütfen ama arkadaşlar, lütfen ya!

BAŞKAN – Mahmut Bey... Mahmut Bey, herkes bir kanaatini belirtiyor burada.

Mustafa, bırak muhatap olma arkadaş ya, Allah aşkına yapma ya!

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Evet, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben, son söylenen sözlere ilişkin bir iki değerlendirmemi paylaşmak istiyorum. Benim söylediklerimin üzerinden de...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, kısa olursa sevinirim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kısa söyleyeceğim.

Anayasa'nın 87'nci maddesini bir kez daha okumak istiyorum: "Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek, bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir."

Çok açık. Süheyl Hocam Anayasa hukuku konusunda uzman, ben değerlendirmesini dinledim, siz de dinlediniz. Kamuoyu, zaten bu değerlendirmenin ne olduğunu, ne kadar isabetli olduğunu değerlendirecektir. Bir defa, şu anda bizim yaptığımız şey, bir kanun üzerinde müzakere yapıyoruz. Kanun koyma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait midir? Anayasa'da bir değişiklik yapmak istendiğinde buna dair Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisi var mıdır? Vardır. Bunlar tartışma konusu dahi olmayacak hususlar. Anayasa'da her konu yazacak. Diyelim ki Mecliste siz hava yollarıyla ilgili bir kanun çıkarıyorsunuz, hava yollarıyla ilgili kanunda şunlar şunlar olur veya demir yollarıyla ilgili bir şey çıkaracaksınız, demir yollarıyla ilgili şunlar şunlar olur veyahut da işte başka işlerle bir şey...

ATILLA KART (Konya) – Cumhurbaşkanlığından söz ediyor.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, Cumhurbaşkanı...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hayır, onu da söyleyeceğim.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – "Süresi" lafı yok.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, müsaade buyurun, ben bir şeyimi söyleyeyim, bir şey söyleyeceğim.

Bunlarla ilgili bütün bunlar Anayasa'da yazarsa siz bunu "Kanun çıkarırsınız." demek fevkalade yanıltır çünkü bu konuda genel bir yetki var. Bu yetki çerçevesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkilerini bu komisyondan, Anayasa'dan alarak kullanıyor ve bunu yapıyor ve bu son düzenlemede de aynı şeyi yapıyor. Burada Anayasa'ya bir aykırılık yok, sadece bunu çarpıtıyorsunuz.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili Bakan, Anayasa'da hüküm var.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Anayasa'daki o hükümleri ben de okuyorum, bütün herkes okuyor. O hükümleri siz öyle değerlendiriyorsunuz, ben böyle değerlendiriyorum.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Siz "Hüküm yok." diyorsunuz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hayır... Hayır... "Hüküm yok." demiyorum.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ya da “Çelişki var, ben çözerim.” diyorsunuz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hayır... Hayır...

Bakın, değerli arkadaşlarım, ben “Anayasa’da hüküm yok.” demedim. Bir defa, bu konunun altını özellikle çiziyorum. Anayasa’da hüküm var. Cumhurbaşkanının görev süresinin, şu anda görevde olan Cumhurbaşkanımızın görev süresinin 7 yıl olduğuna ilişkin, bana göre kesin hüküm var ve ben daha önceki konuşmamda, Komisyonun değerli üyelerine gerekçeleriyle beraber bunu anlattım ve bu yapılan değişikliğin Anayasa’da bir değişiklik olmadığını ve Anayasa’da olmayan bir süreyi koymak anlamına gelmediğini de açıkça ifade ettim. Sadece, Anayasa’nın 102’nci maddesinde de çok açık; Cumhurbaşkanı kanuna ilişkin usul ve esasların seçim kanununa ilişkin kanunla düzenleneceğini de çok açıkça ifade ediyor; bu da çok net bir yetki ve bunu da söylüyoruz. Bu geçiş hükmünü kanunla da koyabilir Parlamento, Anayasa’yla da koyabilir. Anayasa’da sadece konulmasına dair bir hüküm olsaydı, o zaman geçiş hükmünü biz bu kanuna koyamazdık ama eğer Anayasa’da “Konulması şarttır, konulur.” veya başka bir ifadeyle bunu ortaya koyuyorsa o zaman siz bunu kanunla koyamazdınız.

Elimizdeki 82 Anayasası’nın hangi maddesinde “Anayasa’da yapılmış bir değişikliğe ilişkin geçiş hükmü Anayasa’da sadece konulur, kanunda konulmaz.” diye bir hüküm var? Ben onu sordum. Böyle bir yasak alan yok, yasak alan olsaydı biz bunu yapamazdık.

BAŞKAN – Evet, maksat hasıl oldu Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onun için Meclisin takdirinde olan bir konudur. Meclis takdirini yapar ve bu konudaki kararını verir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlar, komisyon, alt komisyonun metni üzerindeki genel tartışmaları tamamladık.

Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Saat 14.30’da toplanmak üzere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.22

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Burhan KUZU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

SÖZCÜ: İsmet SU (Bursa)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; sabahki oturumumuzdan bildiğiniz gibi geneli hakkında alt komisyon raporunu inceledik, maddelere geçilmesini de oyladık. Zaten geneli hakkında epeyce konuştuğumuz için maddeler konusunda sanırım oylar, oylar geçeriz. Öyle ümit ediyorum yani çünkü geçen dönem iki üç saat, bu sefer de iki üç saat, altı saat genelini tartışmış olduk. Zaten her şeyi de bitirdik bence.

Şimdi 1’inci maddeyi okutuyorum:

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Cumhurbaşkanı seçimine, Cumhurbaşkanı adaylarında aranacak niteliklere, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken işlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

BAŞKAN – Evet, 1’inci madde amaç ve kapsam maddesi. Bu konuda herhangi bir söz talebi var mı?

Buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Neticede bir kanun maddesidir, kanuna gösterdiğimiz değeri ifade etmek üzere ben görüşlerimi sizlerle paylaşmaya çalışayım.

Sayın Başkan, tabii sabahki görüşmelerde ifade ettiğimiz gibi bu kanunun Anayasa’yı ve hatta halk iradesiyle ortaya çıkmış olan anayasal bir normu değiştiren bir kanun olduğunu ifade ettik. Bu ifademizin de amaç ve kapsam kısmıyla örtüşmesi lazım. Bilahare sırayla gelecek olan maddelere baktığımız zaman, o maddelerin beşte 4’lük bir kısmı yani 24 madde içerisinde beşte 4’lük bir kısmı ya da beşte 3’lük bir kısmı Anayasa hükümlerinin ve bilinen kanunların tekrarı anlamındadır. Oysa anayasa koyucu bu tekrardan kaçınılması amacıyla Anayasa değişikliğini yaparken Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili bu kanunun bu seçimlerde, 298 sayılı Kanun’un, Milletvekili Seçimi Kanunu’nun, Mahallî İdareler Seçimi Kanunu’nun hükümlerinin uygulanabileceğini ifade etmiştir. O zaman biz bu amaç ve kapsam kısmını kanunun asıl sevk niyetine göre düzeltelim, 11’inci Cumhurbaşkanının görev süresinin belirlenmesi şeklinde amacını açıkça ortaya koyalım, kapsamını da buna göre belirleyelim.

Diğerleri tekrar olup, Mecliste, Komisyonumuzda abesle iştigal etmeyeceğine göre kanunun amacında, doğru olan bir şekilde, gerçek duruma uygun olarak “11’inci Cumhurbaşkanının görev süresinin belirlenmesine ilişkin kanun” diyelim, mesele tamamlansın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben de teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Türmen.

RIZA TÜRME (İzmir) – Benim gördüğüm kadarıyla, Sayın Mustafa Şentop da biraz önce söyledi, bu kanunun amacı Anayasa 102’nci maddenin son fıkrasında belirtilen Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esasların kanunda düzenlenmesidir.

BAŞKAN – Evet, doğru.

RIZA TÜRME (İzmir) – Şimdi, eğer bu böyleyse o zaman 101 ve 102’nci maddeler arasında dikkatle bir ayırım yapmak zorundayız. 101’inci madde ne diyor? “Cumhurbaşkanı, Nitelikleri ve tarafsızlığı” diyor. 102’nci madde ne diyor? “Seçimi” diyor. 102’nci maddenin konusu sadece seçimle sınırlıdır. Zaten madde başlığından da bu anlaşılıyor. Zaten söylüyor, “Seçimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenir.” diyor. Onun için bizim burada yapmamız gereken şey, 102 sona uygun olarak, 102 sonun bizden istediği ve talep ettiğine uygun olarak Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin bazı esasları, uygulamaları koymak. Bunun ötesine geçip... Burada mesela “nitelikler” diyor. Nitelikler 102 sona ait değildir, nitelikler 101’inci maddeye ait bir meseledir. Cumhurbaşkanının nitelikleri bu kanunun konusu değildir çünkü cumhurbaşkanının nitelikleri Anayasa’nın 101’inci maddesinde zaten düzenlenmiştir, bir kanun konusu olmaması gerekir niteliklerinin ve aynı şekilde Cumhurbaşkanlığının süresinin de -bana sorarsanız- bu kanun kapsamı dışında kalması gerekir. Onun için benim önerim bu 102’nin sonunu burada tekrarlamaktır, nitelikleri çıkarmak, “Seçim sonrası yapılması gereken seçimle ilgili işlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.” demek bence daha doğru olacaktır.

Sağ olun.

BAŞKAN – Şimdi, Rıza Bey’ciğim, bu söylediğiniz çok yanlış değil bizim tüm yasalarımıza bakın, hep Anayasa’daki hükümleri tekrar ederek, mümkün olduğu kadar, hepsini belki değil ama önemli olanlarını tekrar ederek yazıyor. Cumhurbaşkanlığı seçim yasası olunca hâliyle orada da bunlar tekrar edilerek yazılıyor. Yani anlıyorum söylediğinizi, bunlar orada var ama işte genellikle, biliyorsunuz, anayasalar ilke olarak doğrudan uygulanmazlar. Bu mutlak kural değil ama istisnadır uygulanmaları. Diyelim ki bir süre, buna benzer, yetkili bir mahkemenin gösterilmesi gibi çok somut olanlar dışında Anayasa Mahkememizin yaklaşımı, kararlar da bu yönde. O manada yani yasadaki o teferruat gözükken şeyler, öyle zannediyorum ki bizim yasa yapma tekniğimize daha uyuyor. Doğrudur, yanlıştır, o başka bir şey.

Sayın Bakanım, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi, 1’inci maddeyle ilgili ileri sürülen hususlara dair bir değerlendirmede bulunmak istiyorum.

Tabii, Anayasa’da yer alan bir konuyla ilgili düzenleme yapılırken bunun nasıl yapılacağına ilişkin görüşmeler komisyonda, Genel Kurulda yapılıyor. Ben arkadaşları dinlerken, öte yandan da arkadaşlarla Milletvekili Seçimi Kanunu’nda ne var diye baktığım. Tabii, Milletvekili Seçimi Kanunu’yla alakalı olarak milletvekili adayı kimler olabilir, kimler olamaz, niteliklere, başka hususlara dair bu Anayasa’da yazan konular acaba orada yazıyor mu diye baktığımızda da Milletvekili Seçimi Kanunu’nda orada yazan hususların burada da farklı bir biçimde yazıldığını görüyoruz. Başka kanunlarda da var. Biz birtakım kanunlar çıkardığımızda, Anayasa’da yazan bazı ifadeleri pek çok kanunda, hangi kanunu açarsanız açın, eğer o kanunun doğrudan Anayasa’da karşılığı varsa... Örneğin Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluyla ilgili çok ayrıntılı bir düzenleme yapıldı Anayasa’da ve uyum yasası çıktı. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna dair orada yazanlar bir de kanuna dercedildi. Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı burada görüşüldü. Anayasa Mahkemesinin kaç üyeden oluşacağı, üyelerinin görev süresi, vesaire, Anayasa’da yer alan hususlar bir kez de kanunda tekrarlandı. Bizim yasama geleneğimizde de bu var yani “Orada yazan konunun bir kez daha burada yazılması yanlışır veya abestir.” şeklinde bir değerlendirme bana göre doğru değil, bu bizim yasama geleneğimize ve uygulamalarımıza da uygun bir şey çünkü doğrudan uygulanan, esasında, yasalardır. İstisnai zamanlarda Türkiye’de anayasalar doğrudan uygulanıyor, yasalar uygulanıyor. O nedenle de yasayı uygulayıcıların kolay uygulayabileceği ve kafasındaki pek çok soruya cevap bulabileceği bir şekil de düzenlenmesinde fayda vardır. Burada da bu kanunun amaç ve kapsamı dışında herhangi bir düzenleme söz konusu değildir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim Sayın Bakan.

Rıza Bey, buyurun.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Efendim, ben iyi anlatamadım galiba, benim derdim tekrar değil, tekrarları anlıyorum. Benim derdim, Anayasa’nın 102’nci maddesi kapsamında olmayan birtakım hususların bu kanuna konulmuş olması...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Mesela?

RIZA TÜRMEEN (İzmir) - Yani mesela burada “nitelikler” diyor, oysa nitelikler 101’inci maddede yazıyor.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – 102’yle bağılıyız diye bir şey yok ki yani.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Var çünkü dedik ki, Mustafa Bey de söyledi, burada da söyledik, biz burada 102'nci maddenin son paragrafına uygun bir kanun çıkarıyoruz ama nitelikler 101'inci maddede belirtiliyor.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Genel bir düzenleme yapıyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; bakın, 102 son ne diyor: “Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usûl ve esaslar...” Sadece “usul” demiyor, “esaslar” da diyor. Yani 102'deki bu madde “Sadece 102'yle ilgili bir kanun çıkartın.” demiyor. Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usulü 102 düzenliyor...

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Hayır, ben onu öyle anlamıyorum, 102'nci maddenin başlığı “Seçim”. Onun için maddenin geri kalanını okursanız seçimle ilgili.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Rıza Bey, tamam, anladım da 102 için bir kanun çıkartmıyoruz biz. Ne için 102'nin bize verdiği direktif, seçime ilişkin usul ve esasları kanunla düzenleme yetkisi. Yani 102 sadece...

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Tamam, seçim nasıl yapılacak, seçim?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) - ...102'yi düzenlemek için bir kanun veriyor bize. “Esaslar” da dediği için 101 de içine giriyor yani.

BAŞKAN – Şimdi, Rıza Bey'ciğim, mesela sizin söylediğinizle hareket etsek, diyelim ki cumhurbaşkanı en fazla iki defa cumhurbaşkanı seçilir, 5+5... Mesela bu yasada olmamalı mı? Herhâlde olmalı yani orada yazmıyor diye, 101'de çünkü o. Şimdi, yani onu yazmazsak olmaz gibi geliyor bana yani o halk tarafından seçilen cumhurbaşkanı yasasını çıkarıyoruz ama böyle bir temel madde orada yok. Belki o kanunla düzenlenen bölümde bir eksiklik vardır, o belki doğru yazılamamıştır, tamam, ama amaç yorumu yaptığınız zaman, sanırım, 101'deki hükümleri de göz ardı edemeyiz gibi geliyor bana, bilmiyorum.

Evet, neyse maksat hasıl oldu.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Seçimde uygulanacak genel ilkeler

MADDE 2- (1) Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.

(2) Seçim genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttaki aynı günde, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının oy kullanmaları, 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sağlanır.

(3) Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

(4) Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.

(5) Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hâllerde 298 sayılı Kanun, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 23/5/1987 tarihli ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(6) Yüksek Seçim Kurulu, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmak amacıyla, gerekli ilke kararları almaya, beşinci fıkrada sayılan kanunlar ile bu Kanunda seçimle ilgili olarak yer alan bütün süreleri gerektiğinde kısaltarak tespit ve ilâna yetkilidir.

BAŞKAN – Evet, burada gördüğümüz kadarıyla, alt komisyonda Yüksek Seçim Kurulunun da ikazı üzerine tek aday kalması durumunda referanduma dönüşeceği -Anayasa’da zaten var- o durumda da referandumla halk oylaması yasasının uygulanacağı düşünüldükten bir eksiklik giderilmiştir yani Hükûmetten gelen tasarıda yapılan alt komisyondaki ilave bu.

Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, amaçlarıyla ilgili kısımda Sayın Bakan ifade ettiği için ona cevaben düşüncelerimi arz ettikten sonra 2’nci maddeyi değerlendireceğim.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, “Eskiden bir hata yapılmıştır, o zaman biz de her zaman hata yapma hakkına haiziz.” Bu anlam çıkıyor Sayın Bakanın açıklamasından. Eğer bir kanunu ya da mevzuatımızda var olan hükmü anayasal atıf olmasına rağmen tekrar tekrar her şeyi yazmaya mecbur ve mahkûm hissediyorsak kendimizi ve bu mecburiyete ilişkin de “Eskiden beri böyle yapılıyor.” diyor isek anlamsız bir gerekçedir. Ama hatırlatırım Sayın Bakana, ifade ettiği kanunlarda, doğrudur, anayasal tekrarlar vardır, özellikle Siyasi Partiler Kanunu’nda, seçim kanununda, Milletvekili Seçimi Kanunu’nda. Bu kanunlar ne zaman çıkmıştır? Bu kanunlar 1980 ihtilalinden sonra 1983 tarihine kadar çıkmış kanunlardır. O zamanın bürokrasisinin, o zamanın yasa koyucusunun eli kolu bağlı, konseyden çıkan kanun neyse aynısını yazmış oraya. Şimdi de mi elimiz kolumuz bağlı? Şimdi elimizi kolumuzu bağlayan ne? Dolayısıyla ben Meclisin elinin kolunun bağlı olmadığını düşünüyorum, bir.

2’nci maddeye geldiğimizde, zaten anayasa değişikliğine ilişkin cumhurbaşkanının seçimiyle ilgili kanun çıkarken ilk hedefi 11’inci Cumhurbaşkanını böyle bir uyum kanunu çıkarmadan gerçekleştirmek, doğru mu Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Doğru, tabii, doğru.

FARUK BAL (Konya) – Böyle bir uyum kanunu çıkarmadan gerçekleştirmek amacıyla da gerekli atıfları yapmış. Bu atıflar nelerdir? Bu atıflar, 298 sayılı Kanun, 2820 sayılı Kanun, 2839 sayılı

Kanun, hatta muhtarlık ve mahallî idarelerle ilgili 2972 sayılı Kanun. Buna alt komisyonda 3376 sayılı Kanun da ilave edilmiş. Bu kanunlarda var olan ilkeleri bizim tekrar bu kanuna yazmakla amacımız ne? Yani “Sebepsiz kuş uçmaz.” derler, bir sebep olması lazım bizim bunu yazmamız, bunu kanun hâline getirmemiz için bir sebep olması lazım. Bu sebep yok, Anayasa’daki atıf nedeniyle yok, Siyasi Partiler Seçim Kanunu, Milletvekili Seçimi Kanunu ve seçim mevzuatıyla ilgili diğer kanunlarda bunlar var.

Şimdi, Anayasa diyor ki: “Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.” 101’inci maddenin birinci fıkrasının, son cümlesinin son üç kelimesi. Bu hüküm burada dururken şimdi biz tartışıyoruz. Neyi tartışıyoruz? Bu maddenin ikinci fıkrasının birinci bendini tartışıyoruz. “Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.” diyor burada. Şurada milletvekillerinin sayısı, iktidarla muhalefet ayrımını yapmayalım, “Vazgeçtik kardeşim bu işten, seçilmez.” desek böyle bir şey diyebilir miyiz? Diyemeyiz çünkü Anayasa var orada. Diyemeyeceğimize göre bunu buraya yazmanın ne anlamı var? O zaman işte abesle iştigaldir bu.

İki: İkinci fıkrada diyor ki: Seçimler genel, eşit, gizli, bütün yurttaki aynı günde, yargının gözetimi altında filanca kanuna göre yapılır. Üçüncü fıkrasında diyor ki: “Seçmenler oylarını serbestçe kendi iradesiyle kullanır.” Dördüncü fıkrasında “Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.” diyor ve atıflara geçiyor, sonra da Yüksek Seçim Kurulunun yetkisine geçiyor.

Değerli arkadaşlarım, bunları yazmak için bu kodifikasyonun sebebi ne? Niye biz böyle bir şey yapmaya ihtiyaç duyuyoruz. Bunları yazmasak zaten bunların hepsi olacak. Şimdi tekrar tekrar dönüp aynı şeye gelmek istemiyorum. Yani biz “Seçimler genel oyla değil de özel oyla” diyebilir miyiz? Diyemeyiz. Oylar eşittir... “Hayır değildir, işte profesörün oyu farklı, çobanın oyu farklıdır.” diyebilir miyiz? Diyemeyiz. Gizli oyla yapılabilir. 1946 yılına dönüp de açık oy, gizli sayım yapabilir miyiz? Yapamayız.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yapamazsınız ki Anayasa’ya aykırı. Yaparsanız Anayasa’ya aykırı bir şey yapmış olursunuz.

FARUK BAL (Konya) – O zaman işte abesle iştigal budur. Bu atıfların tümü bizim seçim mevzuatımızda vardır ve Yüksek Seçim Kurulunun yetkisi de Anayasa gereği sağlanmış bir yetkidir, süreleri kısaltması veya daraltması. Bu bir abesle iştigaldir, bu bir dolgu maddesidir. Bu dolgu maddesi asıl amacı gizlemek üzere buraya yerleştirilmiştir. Asıl amaç, 11’inci Cumhurbaşkanının görev süresini halk iradesinden geçmiş Anayasa değişikliğine göre değil, kanun ile yapmaya matuftur. Kanunla Anayasa değişikliği yapamazsınız, kanun ile halkın iradesini değiştiremezsiniz. Bu nedenle bu maddenin metinden çıkarılmasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, yalnız söylediğin amaç hakikaten süre ve tekrar seçilme gibi –belki birazdan konuşacağımız- konu bu olmuş olsaydı, o zaman geçen dönem Hükûmet tasarısı geldiğinde, hatta bu geldiğinde... Hadi bu geldiğini kabul etmeyelim, diyelim ki arka planı... Geçen dönem geldiğinde böyle bir şey yoktu. Yani bütün bunlar onu gizlemek için konulmuş olsa –sizin söylediğiniz gibi Faruk Bey- o zaman böyle bir hüküm zaten yoktu.

FARUK BAL (Konya) – Geçen dönemde geçici madde yoktu Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hayır, işte onu söylüyorum, aynı şeyi konuşuyoruz, zaten yoktu. Demek hedef o değilmiş, onu söylüyorum. Fazlalık, tamam, o olur, onu anladım ama öbür, arka plan pek tutmadı gibi geliyor bana.

2'nci madde konusunda söz talebi yok.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

Seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanması

MADDE 3- (1) Cumhurbaşkanı seçimleri beş yılda bir yapılır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

(2) Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde; makamın herhangi bir şekilde boşalması halinde ise boşalmayı takip eden altmış gün içinde tamamlanır. Cumhurbaşkanı seçim dönemi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmışıncı gün, makamın herhangi bir şekilde boşalması halinde ise boşalmayı takip eden gün başlar.

(3) İkinci fıkrada öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi şu konuşmalardan şöyle bir algı çıktığını hissediyorum. Milliyetçi Hareket Partisi Sayın Gül'ün iki yıl daha Cumhurbaşkanlığı yapmasına karşı çıkıyor. Bu, maddenin birinci fıkrasıyla ilgili. Aslında tam tersi. Tam tersi. Çünkü, eğer Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu önümüzdeki Cumhurbaşkanlığı seçiminde kimi aday gösterirse gösterecek sonucu alacağına emin görüyor ise bu kanun Sayın Gül'ün Cumhurbaşkanlığı sürecini üç yıl kesintiye uğratan bir kanundur. Yani beş artı beşi ortadan kaldırarak yedi yıla Sayın Gül'ün Cumhurbaşkanlığı süresini uzatması suretiyle ikinci seçim hakkını elinden alan kanun bu. Dolayısıyla, bu kanun Sayın Gül'ün üç yıllık bir görev süresini – varsayıma göre ifade ediyorum, AKP'nin varsayımına göre ifade ediyorum- elinden almaya matuf bir kanun. Diğer taraftan da, 2'nci maddede ifade ettiğim ve doğru olduğuna inandığım gerekçelerle bu

3'üncü maddenin birinci fıkrasının Anayasa'nın 101'inci maddesinin aynen tekrarı, ikinci fıkrasının Anayasa'nın 102'nci maddesinde aynen tekrar edildiğini... Üçüncü fıkrası ise yanılmıyorsa 298 sayılı seçimlerin temel hükümleri hakkında Yüksek Seçim Kuruluna tanınan yetkinin aynen tekrarından ibarettir. Bunları tekrarlamak için herhangi bir sebep yoktur. Sebepsiz kuş uçmaz, sebepsiz kanun, kodifikasyon olmaz. Bu nedenden dolayı bu maddenin metinden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddeyi metinden çıkaralım, güzel de, ben şunu anlamadım. Şimdi biz ne yapıyoruz? Yani ben şunu yaptığımızı zannediyorum. Biz “Bundan sonra halk tarafından seçilecek cumhurbaşkanı nasıl seçilir?”in esaslarını yazıyoruz. Yanlış mı özetlemem Sayın Bakan? Onu yazıyorsak bu madde nasıl olmaz Sayın Bal, bilemiyorum ki. Yani ben anlamıyorum.

FARUK BAL (Konya) – Efendim, bu madde zaten Anayasa'da var.

BAŞKAN – Birçok şey var Anayasa'da. O itirazı anlıyorum da, şeyi anlamıyorum...

FARUK BAL (Konya) – Ben sizinle münakaşaya girmek istemiyorum.

BAŞKAN – Münakaşa değil de, ben de konuşuyorum nihayet. Ben de Komisyon Üyesiyim.

FARUK BAL (Konya) – Bir dakika. Aynısı Anayasa'da var mı? Var.

BAŞKAN – Olabilir. Ötekiler de var.

FARUK BAL (Konya) – Bu kanunu yazmazsak Anayasa yürümez mi?

BAŞKAN – Olabilir ama bir tartışma da orada çıkar.

FARUK BAL (Konya) – Efendim, yani Anayasa'yı yürütmek için kanun mu çıkarmak lazım? Böyle şey mi olur? Yani kanun çıkmazsa Anayasa yürümez mi?

BAŞKAN – Yürümez efendim, prensip olarak yürümez. Anayasa doğrudan uygulanmaz. Hatta bazen kanun yetmiyor tüzük, o yetmiyor yönetmelik, o yetmiyor genelge, o yetmiyor sözlü genelge, birçok şey var. Ve bizim kanun gücünde kararname Anayasa'da yazılmış bir-bir buçuk sayfa. Benim doktora tezimdir, altı yüz sayfalık kitap yazdım söylemesi ayıp.

FARUK BAL (Konya) – Söylediniz ama!

BAŞKAN – Söyledik, neyse yani bir defa! Ayıp oldu ama söyledik!

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Sayın Başkan, cümle çok açık. “Düzenlenebilir” derse bu tartışmaların anlamı olur ama “düzenlenir” amir bir hüküm.

BAŞKAN – Şuay sen karışma bu işe, tamam!

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Madde 4'ü okutuyorum:

Seçim sistemi ve uygulanması

MADDE 4- (1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde, ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Bunların dışındaki sebeplerle boşalma olması halinde ikame yoluna gidilemez.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi halinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Aday geçerli oyların çoğunluğunu alması halinde Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir.

(4) Yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görevi devam eder. Cumhurbaşkanlığı makamının ölüm, çekilme veya başka bir sebeple boşalması halinde, yenisi seçilinceye kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanı'na ait yetkileri kullanır.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişiği kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi yeliği sona erer.

BAşKAN – Rıza Bey, buyurun.

RIZA TÜRMEN (İzmir) – Efendim, bu dördüncü fıkrayla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Eski metinde “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder.” deniliyordu ve cümle bitiyordu. şimdi buna ilave olarak “...ve Cumhurbaşkanlığına ait yetkileri kullanır.” deniliyor. Vekillik ederse tabii ki ona ait yetkileri kullanacak. Yani böyle bir ilaveye neden ihtiyaç duyulmuş, pek anlayamadım doğrusu.

BAşKAN – Acaba Anayasa’da aynen öyle mi geçiyor? Anayasa’dan aynen aktarmışlar o cümleyi de.

MUSTAFA şENTOP (İstanbul) – 106’nın sonuna bakın, aynı ifade...

BAşKAN – Sayın Bal...

FARUK BAL (Konya) – Efendim, 2’nci ve 3’üncü maddede ifade ettiğimiz gerekçelerle 4’üncü maddedeki hükümler Anayasa’nın 102’nci maddesinin tekrarı anlamındadır. Bu nedenle muhalifiz.

BAşKAN – Peki, teşekkür ederim.

Süheyl Bey, buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi, bana göre 4’ üncü maddenin üçüncü fıkrasını değiştirsek daha iyi olur diye düşünüyorum. “Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde oylama referandum şeklinde yapılır.” Bir kere burada “referandum” demek yanlış. Yani bir kişiyi sunduğumuz zaman “referandum” denilmesi hukuken doğru değil. Şöyle diyebiliriz: “Doğrudan halkoyuna sunulması şeklinde yapılır.” diyebiliriz. Bir de “Oylamada adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir.” diyor. O zaman birtakım tartışmalara sebebiyet verebilir. Yani, aynı adaylarla mı devam edecek filan diye...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hocam, 102’ de aynı ifade geçiyor.

BAŞKAN – Süheyl Bey’in söylediği itiraz aslında özünde doğrudur. Yani referandum daha çok yasalar masalar filan gibi metinler için yapılan bir şeydir ama “referandum” Anayasa’ya da öyle yazılmış. O öyle olunca...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Anayasa’da aynısı geçiyorsa peki. Dikkat etmemişiz.

BAŞKAN – Evet, yani aslında özünde doğrudur.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 4’ üncü madde kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi okutuyorum:

Seçimin geri bırakılması

MADDE 5- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmediğine dair karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı seçimi bir yıl geriye bırakılır.

(2) Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

BAŞKAN – Bir önerge var 5’inci madde üzerinde, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısının 5 inci maddesinin, Anayasanın ilgili maddeleri ile TBMM İçtüzüğü’nün 38 inci maddesine açıkça aykırılık taşıdığından tasarı metninden çıkartılmasını arz ve talep ederiz.

Ercan Cengiz

İstanbul

Uğur Bayraktutan

Artvin

B. Süheyl Batum

Eskişehir

Rıza Türmen

İzmir

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sabahleyin de bunu tartıştık. Gerekirse önerge sahiplerine söz veririm. Sayın Bakanım da söyledi. Şahsen bu konuda sadece Anayasa'mız Millet Meclisi için bunu öngörmüş, başka bir seçimde öngörmemiş. Ama mahallî idare seçimleri bakımından da yasaya bu konulmuş 97'de. Bence de bu bir zarurettten doğuyor. Yani Allah o günleri göstermesin. İlla bu aykırılığı konusu... Mutlak doğrudur diyemiyorum, bu itirazı çok yabana atamıyorum. Bir eski örnek de var 97'de. Bunun çok böyle aman aman Anayasa'yı hırpalayacak bir hüküm olduğunu düşünmüyorum. Bir eksikliği gidermeye yönelik, Sayın Bakanım da söyledi. Belki o çerçevede bakmak lazım konuya.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, başkomutandır bir de.

BAŞKAN – O işin başka tarafı da... Yani burada ondan ziyade seçim halkla, o sandık şeyi bakımından konulmuş. Ayrıca bir açıklamaya gerek görülüyor herhâlde.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Tasarının 5 inci maddesinde Cumhurbaşkanlığı seçiminin 1 yıl geriye bırakılma imkân ve yetkisinin Anayasada yer almamasına rağmen böyle bir hükmün yasaya konulmuş olması açık bir Anayasaya aykırılıktır.

BAŞKAN – Evet, onun açıklamasını kısmen yaptık zannediyorum çok inandırıcı olmasa da.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

Seçilme yeterliği

MADDE 6- (1) Kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir.

BAŞKAN – Evet, bu da Anayasa'daki bir hükmün aktarılması.

Madde hakkında söz talebi? Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm, Seçim Öncesi İşler, Madde 7'yi okutuyorum:

Aday gösterilme

MADDE 7- (1) Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkündür. Her bir milletvekili ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

(2) En son yapılan milletvekili genel seçimlerinde, aldıkları geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında, yüzde onu geçen siyasî partiler ortak aday gösterebilir. Her bir siyasî parti ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

(3) Aday gösterilmek kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(4) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Başvurunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılması halinde, tüm bilgi ve belgeler, başvuru süresinin bitiminden itibaren yirmidört saat içinde Yüksek Seçim Kuruluna iletilir.

(5) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Efendim, okunan madde Anayasa'nın 101'inci maddesinin aynısıdır. Önceki gerekçelerle bu maddeye muhalif olduğumuzu ifade ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Kayıtlara geçti.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

Madde 8'i okutuyorum:

Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik

MADDE 8- (1) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca, eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(2) Eksikliklerin, verilen süre içinde aday tarafından giderilmemesi hâlinde, aday kendiliğinden adaylıktan çekilmiş sayılır.

BAŞKAN – Buyurun Faruk Bey.

FARUK BAL (Konya) – Bu madde de Anayasa hükmünün tekrarıdır. Dolayısıyla, eski gerekçelerle birlikte muhalifiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 9'u okutuyorum:

Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi

MADDE 9- (1) Yüksek Seçim Kurulu, adaylar hakkında yaptığı inceleme sonucunda seçilme yeterliğini ve aday gösterilme şartlarını taşıyanları gösteren geçici aday listesini belirler. Geçici aday listesi ve itiraz süresi Resmi Gazetede yayımlanır.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 10' u okutuyorum:

İtiraz ve kesin aday listesi

MADDE 10- (1) Resmi Gazetede yapılan ilandan itibaren iki gün içinde, geçici aday listesine veya bu listeye alınmamaya ilişkin karara karşı Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu itirazları üç gün içinde kesin karara bağlar ve kesin aday listesini Resmi Gazetede yayımlar.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 11'i okutuyorum:

Adayların görevden ayrılması ve göreve dönmesi

MADDE 11- (1) Cumhurbaşkanı adayı gösterilen hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar, aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır. Bu durum Yüksek Seçim Kurulunca aday gösterilenin bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal bildirilir.

(2) Yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere, Cumhurbaşkanı adayı gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, adaylığı veya seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulunca Cumhurbaşkanı'nın seçildiğinin ilân edilmesini takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine veya kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve dönebilirler.

BAŞKAN – 11'inci maddenin gördüğüm kadarıyla kenar başlığı, madde başlığı ve birinci fıkrası yeniden yazılmış alt komisyonda, öyle anlaşılıyor. Adayların görevden ayrılması ve göreve dönmesi biçiminde...

Bir önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısının 11 inci maddesinin, Anayasanın ilgili maddeleri ile TBMM İçtüzüğü'nün 38 inci maddesine açıkça aykırılık taşıdığından tasarı metninden çıkartılmasını arz ve talep ederiz.

Ercan Cengiz
İstanbul

Uğur Bayraktutan
Artvin

B. Süheyl Batum
Eskişehir

Rıza Türmen
İzmir

Gerekçe:

Tasarının 11 inci maddesinde devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin adaylığı konusunda adaletten ve eşitlikten tümüyle uzaklaşmış, Anayasaya aykırı olarak âdeta aday engelleme mantığıyla düzenlemeler getirilmiştir. İktidar partisinin bu düzenlemelere dayanak olarak 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 18 inci maddesinin değişikliklerini örnek göstermeleri de tamamen bir hata olup, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesindeki amacın siyasi partilerin dışından tarafsız bir Cumhurbaşkanı seçmek olduğu gerçeği karşısında siyasi partiler nezdinde milletvekilliği seçiminin kurallarının esas alınması yanlıştır. Madde dikkatle incelendiğinde âdeta güç, imkân ve yetki itibarıyla Başbakanı Cumhurbaşkanlığı yolunu açma konusunda imkân tanıma gayreti açıkça belli olmaktadır.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bu mesele başka kanunlarda da tartışmalı olan bir mesele. Yani siyasi olanlar ile bürokrat kesimin adaylığı ve geri dönme konusu her zaman tartışıldı. Yalnız bu meselede şunu da dikkate alarak... Söz alan arkadaşlar için söylüyorum: Anayasa'nın 101'inci maddesinde "Cumhurbaşkanı milletvekili seçilme yeterliğine sahip" diyor, olması gerekiyor. Yani 76'ncı maddeye atıf yapıyor. Orayı okuduğunuz zaman sanırım orası çok net. Yani özellikle bu 76'nın son fıkrası. Süheyl Bey, yani 76'nın sonuna... İkisini beraber okursak sanki bu soruna biraz bir çözüm bulunuyor gibi geliyor bana ama tabii sizi de dinleyeceğim elbette ki.

Uğur Bey, buyurun efendim.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi burada gerekçemizi aynen tekrarlıyoruz ama bir kaygımız da şu: Gerekçemizde de belirttiğimiz üzere, mesela seçimler döneminde hem Ulaştırma Bakanlığı hem İçişleri Bakanlığı hem Adalet Bakanlığı boşaltılıyor. Kanun koyucu burada bir ihtiyaç duymuş bu boşaltılmaya. Yani tarafsızlık konusunda... Ben onunla şey yapıyorum.

BAŞKAN – O da doğru değil de... Şimdi söyleyeceğim aslında. Esasen istifa edecekse Maliye Bakanının istifa etmesi lazım bana sorarsanız. Şu İnternet çağında ta eskiden kalmış, hiç uğruna 3 tane bürokrata bakanlık makamı veriyoruz bir aylık, iki aylık. Olacak şey mi bu?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Hocam...

BAŞKAN – Yok, ben karşı olmak adına söylemiyorum, samimi söylüyorum yani.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Tabii, anlıyorum.

Hocam, tabii ben yasaları konuşuyorum, hukukiliğini konuşmuyorum. Mevcut bir yasayı, uygulanan bir yasayı konuşuyorum. Bu konudaki hassasiyeti kanun koyucu acaba niye burada düşünmüyor? Yani başbakan veya bakanlar kurulu üyeleri için, hangi dönem olursa olsun, neden böyle bir ayrılma ihtiyacını hissetmiyor? O anlamda bir tereddüdümüz var.

BAŞKAN – Mesela şöyle diyelim: Milletvekili adayı olursun inşallah yeni dönem tekrar. Sen istifa edecek misin o dönemde? Yani milletvekili olarak istifa edip de mi giriyorsun?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Bu çok farklı ama Hocam, çok farklı.

BAŞKAN – Yok, hiç farklı değil. Belediye başkanları, başbakanlar, bakanlar, hiçbiri ayrılmıyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Hocam, sizin dediğiniz, ben milletvekiliyim, milletvekilliğine aday oluyorum ama bu çok farklı bir olay.

BAŞKAN – Ya ne fark olsun? Hepimiz seçime gidiyoruz, niye farklı olsun?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Hayır, ayrı bir konum ama. Bu Cumhurbaşkanlığı çok ayrı bir olay. Şimdi bir kamu görevlisini, bir Yargıtay üyesini istifa ettiriyorsunuz da, neden bir başbakanı veya bakanlar kurulunu istifa ettirmiyorsunuz?

BAŞKAN – Ama bütün seçimlerde öyle Uğur Bey’ciğim. Yani sadece bununla alakalı değil ki.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Hayır, ben çekincelerimi koyuyorum. Takdir sizin.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, Cumhurbaşkanlığı seçimi milletvekili seçiminden farklı. Çünkü milletvekili taraftır. Taraf olduğu için kendi partisinin lehine konuşacaktır. Ama cumhurbaşkanı bütün milletin başı, bütün devletin başı olarak seçilecektir. Milletvekilliğinden farklı. Belediye başkanından da farklı, il genel meclisi üyesinden de farklı. Dolayısıyla, bu farkı fark ettirebilecek bir yasal düzenleme yapılması gerekirken, onun yerine eski seçim kanunlarından kes-yapıştır modeliyle ilgili olmak üzere astsubayından subaylarına kadar, hâkimine, savcısına kadar, belediye başkanı, il genel meclisi üyesine

kadar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, bankalar gibi, birliklerin vesairelerin yöneticilerini, denetim kurullarında görev yapanları istifa ettiriyoruz. Ama kamu gücünü tamamen elinde bulunduran yürütme organının başındaki kişiler hakkında bir düzenleme getirmiyoruz. Dolayısıyla, bu kanun kapsamı içerisinde yapılacak düzenleme, zaten mevcut olan taslakta yazılı olan hususlar eski kanunlarımızda var. Bunu buraya yazmaya gerek yok. Sebepsiz bir kodifikasyondur. Asıl düzenleme başbakan ve bakanlar kurulu üyeleri hakkında ve görevdeki cumhurbaşkanı hakkında yapılmalıdır. Biz bunu bugün yaşamıyoruz ama inşallah yaşımız o günleri görürse, bir cumhurbaşkanı ikinci defa göreve talip olduğu zaman karşısına kim rakip çıkacak? Devletin bütün gücü elinde. Mevcut Anayasa'yla gidilecek olursa, yargı organları üç aşağı beş yukarı elinde, yürütme organı elinde, yasama organını sınırlandırabilecek durumda, bürokrasi elinde. Bu adamın karşısında nasıl eşit, genel bir oyla nasıl herkesin iradesini sandığa yansıtabileceği şeffaf bir ortamda gidebileceğiz? Dolayısıyla, eğer bu kanun bugün buradaysa, bir tek nedeni var ise o neden de bu olmalıdır. Görevdeki Cumhurbaşkanının hangi şartlarda seçime gireceği, başbakanın ve bakanların bu kapsam içerisinde, aday oldukları takdirde görevini bırakıp bırakmayacaklarının tartışılması gerekmektedir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, deminki 101'inci maddede milletvekili seçilme yeteneğine sahip olması gerekiyor cumhurbaşkanı olacak kişinin. Şimdi 76'nın son fıkrasını okuduğumuz zaman aynen burada geçerli olması gerekiyor, başka türlü yazamayız. Yani biz yasaya "Başbakan istifa eder." desek bu Anayasa'ya aykırı olur. Bakın ne diyor burada. Mademki milletvekili şartlarını taşıması gerekiyor, diyor ki milletvekilliğiyle alakalı seçim yeterliliğiyle ilgili 76'ncı maddede: "Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumundaki öğretim elemanları, üst yönetim kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları görevlerinden çekilmedikçe aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler." diyor. Şimdi siz milletvekili şartlarını taşıması gereken bir cumhurbaşkanına yeni bir istifa şartı getirirseniz bu maddeye aykırı olur diye düşünüyorum ben.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Estağfurullah, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Ben ifademde "Bu düzenlenmelidir." dedim, "İstifa etsinler." demedim. Diğer önerge hakkında konuşmuyorum ben, ben kendi düşüncem hakkında konuşuyorum.

BAŞKAN – Önergeyi okuttuk, bunu tartışıyoruz ya.

FARUK BAL (Konya) – Hayır, ben kendi düşüncemi anlatıyorum. Yani Milliyetçi Hareket Partisinin düşüncesini anlatıyorum. Ama önergeyi oylayın, isterseniz ben ondan sonra konuşayım.

BAŞKAN – Yok, daha konuşacaklar var.

FARUK BAL (Konya) – Öyle mi? Pardon.

Şimdi eğer Cumhurbaşkanlığında ikinci defa seçime gidiliyorsa, olay eğer düzgün bir şekilde tartışılacaksa şu şekilde sonuca bağlanabilir: “Altmış günlük propaganda süresi içerisinde cumhurbaşkanının yetkilerini vekil olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı kullanır.” Bitti. Ama vekili onun görev-yetkilerini kullansın ki, o yetkilerle birlikte propagandaya gittiğinde eşit silahlarla rakipleriyle mücadele edebilsin. Bu bir.

İkinci: Başbakan girdi. Yani bugünkü kişilerle şahsileştirmeyin. Başbakan da altmış günlük süre içerisinde yetkilerini bir başbakan yardımcısına tevdi eder, seçilemediği takdirde görevine geri döner. Yani bunları bizim tartışmamız lazım. Tartışmadığımız takdirde... Veya bakanlar...

BAŞKAN – Başbakan istifa etmeden mi diyorsunuz o zaman?

FARUK BAL (Konya) – İstifa etmesine gerek yok, yetkilerini devreder. Yani kamu gücünü kullanmaması lazım.

BAŞKAN – Rıza Bey, buyurun.

RIZA TÜRMEN (İzmir) – Burada tabii büyük bir problem var. Bu madde bu şekliyle seçilme hakkı bakımından büyük bir eşitsizliğe yol açmaktadır. Yani Anayasa’nın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesi burada çiğnenmektedir. Ne diyor 10’uncu madde: “Siyasi düşüncesi ne olursa olsun herkes eşittir.” dedikten sonra “Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” Yani eşitlik ilkesi bütün idari işlemleri kapsayan bir şey. Şimdi düşünebiliyor musunuz, gariban bir devlet memuru ile başbakan bütün gücü elinde tutarak, başbakan olarak seçime giriyorlar. Bilin bakalım kim kazanacak bu seçimi! İki tane tahmininiz var. Tabii ki başbakan kazanacak. Yani kamu gücünü kullanarak seçime giren bir başbakan ile ya da cumhurbaşkanıyla, kim olursa olsun, bir gariban devlet memuru arasındaki seçim eşit bir seçim midir sizce? Bu eşitlik ilkesine uygun mudur? Yani bundan daha büyük, daha vahim bir eşitsizlik nasıl olabilir?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Süheyl Bey, buyurun.

BEDİLİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sevgili arkadaşlar; şimdi arkadaşlarımın söylediğine katılıyorum. Ama bu madde de Anayasa’ya açık aykırılığı olan bir madde. Bunu kabul ettiğimiz takdirde gerçekten Anayasa’nın birçok maddesini bir arada ihlal etmiş olacağız. O yüzden biz şunu söylemedik: Bu madde bu şekliyle kabul edilsin veya maddeyi değiştirelim demedik. Bu konunun Anayasa’da düzenlenmesi gerekir. Sayın Başkan, sizin söylediğiniz doğru. Anayasa’nın 76’ncı maddesine bu aykırı. Ama neden aykırı? Çünkü Cumhurbaşkanlığı için istenen nitelikler, partisinden istifa etmiş olma veyahut da tarafsız olma, yemindeki tarafsızlık diğerleri için

istenmediği için diyor ki: Sadece tarafsızlığı olan “Silahlı Kuvvetler mensupları, kamu görevlileri, memurlar, öğretim üyeleri ve yargı organları istifa etsinler.” diyor. Cumhurbaşkanı için siz buna, yasaya 76’ncı maddede olmayan şeyler de eklemiştir. İl, ilçe başkanları, diğer kanunlardan alarak ama Anayasa’da olmayan. Şimdi bu aykırılığı ortadan kaldırmaz, bir. Çünkü 76’ncı maddede yok, Cumhurbaşkanlığı için de böyle bir şey istemiyor. Anayasa’ya bakarsanız sadece 76’dakileri istiyor. Peki, böyle bir şeyi 76’dakine yeterli görürken siz buna il, ilçe yönetim kurulu başkanlıklarını da koymuşsunuz. 1) Anayasa’da olmayan yasaklar getirmiştir. 2) Arkadaşlarımın tamamıyla söylediği gibi, böyle bir eşitlik olabilir mi? İl başkanı bile, ilçe başkanı bile istifa edecek, seçimle gelen bunlar. Ama başbakan, bakanlar, cumhurbaşkanı, bütün yetkilerini haiz olarak burada kalacaklar. Şimdi sevgili Başkan, bunu tekrar söylüyorum: “Yahu çoğunluğumuz var, nasıl olsa geçiririz.” demeyeceğinizi umuyorum.

BAŞKAN – Yok, estağfurullah, hiç öyle bir şey der miyim?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Nasıl olsa demeyeceğinize... Çünkü bu açıkça Anayasa’ya aykırı. Milletvekilleri için istenmeyen tarafsızlık cumhurbaşkanı için isteniyor. Yemininde ne diyor adam 103’üncü maddede: “Tarafsızlıkla yerine getireceğim.” diyor. 104’üncü madde ne diyor: “Ben Türkiye Cumhuriyeti’nde Türk milletinin birliğini temsil ederim.” diyor. Şimdi böyle sıfatları olan birinde, hakikaten, arkadaşlarımın da söylediği gibi, 2 kişiyi çıkartacaksın, biri başbakan, biri de 20 milletvekilinin imzasıyla gelmiş biri. Ya da dört parti birleşmiş yüzde 10’u oluşturmuşlar. Aynı olabilir mi? Propaganda yönünden, yetki yönünden, güç yönünden, siyasal etki yönünden aynı olabilir mi? Dolayısıyla, demin Sayın Bal dedi ki: “Ben öbür önerge...” Biz şunu söylemedik: “Maddeyi böyle değiştirelim.” demedik. “Maddeyi çıkartalım. Bir Anayasa değişikliği şarttır, anayasa değişikliğine göre maddenin yeniden düzenlenmesi lazımdır. “E, canım, vaktimiz mi var?” E, insaf, yani vaktimiz yok diye Anayasa’ya açıkça aykırılığı Sayın Başkan, biz kabul etmeyiz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Yani, Anayasa’ya açık aykırılıktan öte, olması gereken bakımından belki... Yoksa, Anayasa’ya da böyle aykırı bir hüküm...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ama aykırılık da var. “Tarafsızlık” diyor burada, öbüründe söylemiyor.

BAŞKAN – Yani “Gönül böyle isterdi.” filan diyorsan o ayrı. O gönül isteklerine ben de katılırım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Gönül istemez, hukuk istiyor hukuk.

BAŞKAN – Hukuk çok öyle...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Her ne kadar Sayın Bakanın “Hukukun olmadığı yerde biz istersek yaparız.” mantığı varsa da o çok geçerli bir mantık değil diye düşünüyorum. Onu söylüyoruz.

RIZA TÜRMEN (İzmir) – Bence de vicdanları rahatsız eden bir şey var burada.

BAŞKAN – Nevzat Bey, buyur.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sayın Başkan, 11’inci maddeyle, bu görevden ayrılmayla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi olarak 23’üncü Dönemden beri en çok üzerinde durduğumuz hususlardan birisi bu. Yani Sayın Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanların aday olduğu takdirde görevde kalıp kalmamasının nasıl hukuki sonuçlar doğuracağı, ne kadar adil olacağıyla ilgili.

Şimdi, biz bunu söylediğimiz zaman karşı görüş olarak “Efendim, milletvekilleri de var ama milletvekilleri istifa etmiyor, niye bunlar istifa etsin?” diyorlar. Bir kere, milletvekilleri icra makamı değil. Milletvekilleri yasama organının üyeleri ama Cumhurbaşkanı...

BAŞKAN – Bakanlar da istifa etmiyor.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, söylüyorum: Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanlar icra makamlarıdır. Dolayısıyla bu sıfatlarıyla kullanacakları birçok devlet, hükûmet imkânları vardır, mali imkânlar vardır, devletin cibrî gücü vardır. Şimdi, bu kıyaslamanın, doğrusu uygun olmadığını düşünüyorum, milletvekilleri ve söylediğimiz makamların.

Ayrıca, “Niye istifa etsinler?” deniyor, böyle bir, hemen tepki olarak. O istifa etmesini istediğimiz, küçük küçük, işte saymış olduğumuz, bilmem, astsubayına kadar, düzenlediğimiz o organlar niye istifa etmesi gerekiyorsa onların bin kat fazla gerekçesi var. Yani onların kullanabileceği kaynak nedir? Biz onlara bile “İstifa etsin.” diyoruz hakkaniyet, adalet açısından ama bütün devleti temsil ettiğimiz makamlar yerlerini koruyor. Sadece şahısların adil davranıp davranmamasıyla da ilgili şey değil bu. Şimdi, Cumhurbaşkanı ve Başbakan, bakanlar bürokrasinin en tepesinde oturuyorlar ve bürokrasi yetkilerini kullanırken yönünü açıkçası en üst makamlara bakarak tayin ediyor. Dolayısıyla bu bürokratların da adil olmayan, kendi bakanını, Başbakanını, Sayın Cumhurbaşkanını gözetleyen birtakım uygulamalar içerisinde olması da mukadder yani bundan kaçış yok.

Ayrıca bir hususu daha belirtmek istiyorum ki: Demokratik çoğulcu rejimlerin en belirgin vasfı eşit ve adil şartlarda yapılan seçimlerdir. Yani, demokrasinin niteliklerini belki yirmiyeye, otuza, elliye çıkaracak kadar sayabilirsiniz ama eğer bir ülkede eşit, adil seçme ve seçilme hürriyeti yok ise bunun önünde engeller varsa o ülkede çoğulcu demokrasi, demokratik rejimden bahsedilemez. İşte, bu açıdan da açıkçası turnusol kâğıdı vazifesi görüyor bu madde.

“İstifa etsinler.” gibi bir şey belki denilmeyebilir, arkadaşlarımıza katılıyorum. Yeniden düzenlenerek bu mahzurların ortadan kaldırılması gerekir diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Nevzat Bey.

İdris Bey, sizin mi talebiniz var?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Efendim, ben sadece şöyle alakalı...

Sayın Faruk Bal Bey her seferinde Anayasa’da var olan bir şeyin yasada tekrar alıntı yapılmak suretiyle konulduğunu ifade ediyor her maddede.

BAŞKAN – Ya İdris, neyine gerek yahu?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Ben sadece şunu ifade etmek istiyorum: 101’inci maddenin son fıkrasında “Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisiyle ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.” diye amir bir hüküm var. Bu varken bunları burada detaylı olarak konuşmak bence biraz önceki söyledikleriyle tezat düşmektedir. Sadece onu ifade etmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Mustafa Bey, buyur.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, arkadaşlar; aslında konu açık. 101’inci maddenin ikinci fıkrasında Cumhurbaşkanının nitelikleri sayılırken -adayların- “milletvekili seçilme yeterliğine sahip” diyor. Milletvekili seçilme yeterliği nerede düzenlenmiş? 76’da, 76’nın son fıkrasında bu sayılmış. Ama burada kalmıyor, bir de Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 18’inci maddesinde ayrıca, görevden çekilmesi gerekenler düzenlenmiş. Şimdi, bu Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 18’inci maddesiyle bu bizim getirdiğimiz düzenlemeyi karşılaştırdığımızda aynı düzenleme. Dolayısıyla 101’in 76’ya atfı, 76’nın açılımı mahiyetindeki Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 18’inci maddesi bizimle tetabuk ediyor. Dolayısıyla “milletvekili seçilme yeterliği” dediğimizde sade 76’yı değil, Milletvekili Seçimi Kanunu’ndaki esasları da dikkate almamız lazım. Yapılan atıf dolayısıyla bu düzenleme doğru bir düzenleme.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, alamazsınız, doğru düzenleme filan değil. Sevgili Kardeşim, 76’ncı maddedeki, milletvekilleri için getirilmiş. Milletvekili olduğun zaman “Tarafsız olacağım.” filan diye bir kaygın yok, devletin birliğini filan temsil etmiyorsun. Sen Türk milletini temsil ediyorsun da birliğini değil ve hangi bölgeden geliyorsan sen partinin milletvekilisin. Yazıyorsun “CHP Eskişehir Milletvekili”, “AKP İstanbul Milletvekili” diye. Cumhurbaşkanına yazıyor musun “AKP Cumhurbaşkanı”, “MHP Cumhurbaşkanı” diye? Bunu söylediğin zaman...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Seçilince...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, seçilmeden önce...

Sevgili Dostum, 76’ncı madde ve Milletvekili Seçim Kanunu’nun 18’inci maddesi milletvekili için ne gerekliyse onu getirmiş. Ne gerekli? Diyor ki: Askerler gelmesin yani geri dönmesin, kamu görevlileri gelmesin, geldiği zaman geri dönmesin, yargı organları... Burada ise

farklı bir şey lazım. Siz de farkına varmışsınız ki “Belediye başkanları, il başkanları, ilçe başkanları olmasın.” demişsiniz. Şimdi, çok net söylüyoruz, bunu tartışalım diye değil. Böyle bir düzenleme olur mu? Başbakan girecek, bütün yetkilerinden yararlanacak, “Ben açılış yapıyorum.” diye gidecek; öbür zavallı, 20 kişinin adaylığıyla seçilmiş adam da “Dur bakalım, televizyonda bir sıramız gelsin de orada konuşalım, biz de derdimizi anlatalım.” diye konuşacak. Öbürüne “haber niteliği” diyecek, buna demeyecek. Burada arada fark var. Cumhurbaşkanı 101’de, 103’te, 104’te net getirmişsin. Farkı şuradan anla Sevgili Şentop, bilirsin de mahsustan söylemiyorsun: 101’le.. Milletvekili andıyla Cumhurbaşkanı andı aynı mı? Bizim söylemek istediğimiz, hepimizin, bu. İdarenin başındaki kişi gelip seçime girer, sonra da “E, bu eşittir.” dersen, kusura bakma, böyle bir şeyi kabul edersek bu “Anayasa Komisyonunun uygun gördüğü eşitlik” demektir. Böyle bir şey yakışık almaz bize. Bunu tekrar düzenleyelim. Anayasa’yı istiyorsanız değiştirelim ama burada hukuka aykırılık yapmayalım.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yeni anayasayla düzenlenebilir...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ama sonra olur mu?

BAŞKAN – Süheyl, burada şimdi, zannediyorum biz Cumhurbaşkanının tarafsızlık noktasından hareket ediyoruz. Bu doğru ama Cumhurbaşkanı seçildikten sonra tarafsızlık ilkesi başlıyor. Bildiğim kadarıyla siyasi partiler, o yüzde 10 bulanlar bir aday gösterecek. Onun bir siyasi kimliği var. Belki onu da söyleyecek gittiğinde, “Ben filan filan adayım.” diyecek, seçilince “Hadi bana eyvallah.” diyecek onlara.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kesinlikle doğru.

BAŞKAN – Hayır, öyle, Anayasa’daki hüküm o. Yasanın getirdiği de o. Dolayısıyla biz o adaylık bölümünde siyasi tarafsızlığını savunamayız ki, zaten adam taraf.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, “Adam tarafsız olsun.” demiyoruz fakat “Seçimde tarafsız olacak bir adamı seçerken seçimde eşit koşullarda olması lazım.” diyoruz.

BAŞKAN – Yani, adil olma, güç...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bravo.

BAŞKAN – E, işte, ben de onu diyorum ki...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani, eşit koşullar... Sen buna çok önem veriyorsun, milletvekili gibi değil. Diyorsun ki: Bu adam devletin birliğini, milletin bütünlüğünü temsil edecek. Bu kişi çok önemli bir kişi devletimize. Dolayısıyla tarafsız olmasını istiyorsun. Şimdi, bunu seçerken Başbakana şeyden fazlalık tanırsan yakışık alır mı? Ben, Başbakan bugün Sayın Recep Tayyip Erdoğan diye demiyorum, kim olursa olsun, aynı düzenlemeye “Efendim, milletvekili böyle.” dersek bu uygun olmaz. Milletvekilinde istemediği nitelikler istiyor.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Çok kısa bir şey söyleyeyim: Süheyl Bey itiraz ediyor ama neye itiraz ediyor? “11’inci maddeyi değiştirelim.” mi diyorsunuz, yoksa...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Evet.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama 101 milletvekillerine atıf yapıyor. Dediğiniz tarafsızlığı, Anayasa’nın 101’inci maddesi, dediğiniz şekilde tarafsızlığı aramıyor ki. “Seçilince istifa eder.” diyor mesela. Yani, o zaman siz 101’i değiştirelim mi diyorsunuz?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Tabii.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – E, zaten çalışıyoruz Uzlaşma Komisyonunda değiştireceğiz inşallah.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, ama... Tekrar söylüyorum: O ileride yapacağımız bir şey. Tekrar, pantolona sonra şey dikmek gibi oluyor. Olmaz, bu yakışık almaz.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sadece sizin kararınızla değil, uzlaşmayla yapılacak bir şey. Bakalım uzlaşacak mı insanlar?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Aynen. Belki “Hayır.” diyecekler orada, “Gerek yok.” diyecekler.

BAŞKAN – Neyse...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir kişi bile kabul etmese Uzlaşma Komisyonunda bunu yapamıyoruz ama siz Cumhurbaşkanını göstere göstere şöyle bir duruma sokuyorsunuz: Başbakan veya bakan 20 kişinin aday gösterdiği bir milletvekilinden 100 kat -Sayın Korkmaz’ın söylediği gibi- farklı olacak ve “Bunu biz kabul edelim.” diyorsunuz. Kabul etmezsek -demin söyledim, alındınız ama- “Birileri çok kızar.” diyorsunuz. E, böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN – Süheyl Bey, seni, gelen habere göre Kemal Kılıçdaroğlu çağırmış. Şimdi bana, hakikat, bir not geldi. Ben söyleyeyim de sen bilirsın, Genel Başkanına gitmezsen gitme, ben karışmam.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Daha önemli işimiz var, sizlerle beraberiz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; tabii, 11’inci maddeyle ilgili yapılan tartışmaları ben de dinledim. Burada haklılık payı olan hususlar var, onu özellikle ifade etmek isterim çünkü Anayasa’nın 76’ncı maddesi ve Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 18’inci maddesi, bunların demokratikleştirilmesi, eşitlikçi hâle getirilmesi doğru olan bir şeydir. Yani bunu hepimizin tartışması lazım. Bunların daha iyi hâle getirilmesi konusunu müzakere etmeliyiz, tartışmalıyız ve Mecliste bu imkân var ve partilerde de görüyorum ki bu konuda olumlu yaklaşımlar var. Umarım Uzlaşma Komisyonundaki müzakereler sırasında burada gerçekten

daha ileriye giden adımlar uzlaşmayla atılabilirse bundan hepimiz memnuniyet duyarız ama şu andaki duruma bakıldığı zaman bu düzenleme Anayasa'nın hem 101 hem onun yollamasıyla 76'ncı maddesine uyumludur, Anayasa'ya bir aykırılığı söz konusu değildir. Ancak Başbakanın veya Cumhurbaşkanının veyahut da milletvekillerinin aday olması hâlinde propaganda üstünlüğü ve başka birtakım kamu imkânlarıyla ilgili...

FARUK BAL (Konya) – Cumhurbaşkanının kendisinin de aday olması...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) –Tabii tabii, kendisinin de aday olması hâlinde birtakım propaganda üstünlüklerinin olabileceği yasalarda zaten değerlendirilmiş. Mevcut, şu anda müzakere ettiğimiz tasarının 13'üncü maddesinde, alt komisyon raporunun, dördüncü fıkrasında “Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır.” diyor.

FARUK BAL (Konya) – “Makam arabasına binemez.” diyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir de tabii burada Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun'da ve başka kanunlarda da bu konuda birtakım haksız rekabeti önleyici, sınırlayıcı düzenlemeler var, bu devam ediyor. Bu, bu seçimde de uygulanacaktır.

Şu anda, Amerika'da benim bildiğim seçim var bu sene, 2012'de, doğru mu? Ve Fransa'da Sarkozy seçime gidiyor. Geçenlerde Rusya'da, başka ülkelerde de seçimler var. Bilemiyorum, Obama seçime giderken istifa edecek mi? Ben Amerikan seçimlerini takip ettiğimde geçen dönem, başka, aynı dönem Bush adayken ikinci dönem seçilirken istifa etmemişti. Şimdi Obama yeniden aday olursa o da istifa etmeyecek. Sarkozy aday şu anda, o da “Devlet Başkanı” sıfatıyla seçime girecek. Yani dünyanın başka ülkelerindeki uygulamalarda da bu böyle ama biz daha iyisini yapabilir miyiz? Elbette bu Parlamento daha iyisini yapma gücüne her zaman sahiptir. Anayasa müzakereleri sırasında bunlar mutlaka değerlendirilecektir ama düzenleme bu hâliyle Anayasa'ya aykırı değildir.

BAŞKAN – Rıza Bey...

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Efendim, bu 101'inci maddede yapılan atfı ,76'ncı maddeye yapılan atfı çok dar yorumlamamız gerekir çünkü 76'ncı maddede bir milletvekilinin seçimi söz konusudur. Oysa 101'inci maddede milletvekili... Burada rakipler var. Bir taraftan Başbakan ya da Cumhurbaşkanı -kimse- ve onun karşısında da bir memur var. Böyle bir yarışma var burada, 101'inci maddede söz konusu olan. Bizim müzakeresini yaptığımız maddelerde söz konusu olan bir yarışmadır, bir rekabettir. 2 tane rakip aday vardır. Oysa 76'ncı maddede böyle değildir, milletvekilleri vardır sadece. Milletvekilleri Cumhurbaşkanı ya da Başbakana karşı yarışmamaktadırlar. O nedenle 76'nci

maddeyi çok dar yorumlamamız ve sadece “askerlik hizmetini yapmamış olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar” filan, bunlar milletvekili seçilemedikleri gibi Cumhurbaşkanlığı seçimlerine de giremezler, böyle anlamamız lazım.

BAŞKAN – Evet, Rıza Beyciğim şimdi böyle bir hüküm burada gerekiyor. Anayasa’yı da şu an değiştiremediğimize göre bunu böyle geçireceğiz şimdilik, öyle gözüküyor. Ben öyle görüyorum.

Ali Beyciğim, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım –sabahleyin de söyledim- bu 11’inci maddenin ikinci fıkrasındaki yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve asker kişilerin... Onun metinden çıkarılması uygun olur çünkü dediğim gibi, Cumhurbaşkanlığı siyasi bir makam değil, devletin başıdır, devleti temsil eder. Dolayısıyla hâkim, savcı, yüksek mahkeme üyeleri ve asker kişilerin aday olup da seçilememesi hâlinde tekrar göreve dönme hakkının tanınması gerekir kanaatindeyim. Orada bir değişiklik...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Partiler öneriyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Partiler önermiyor, hayır, siyasi partiler önermiyor, milletvekilleri öneriyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Siyasi partilerin önerdiği...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama siyasi partinin önermesi siyasi nitelik taşıdığı anlamına gelmez. Diğer türlü, öneren siyasi partinin Cumhurbaşkanı olmuş olur bu mantıkla giderseniz, seçildiği zaman. Yani, diğer devlet memurları, kamu... Düşünün ki Emniyet Genel Müdürü aday oldu, göreve dönebiliyor. E, biz, hâkim, savcı ve asker kişilerden niye bu hakkı alıkoyuyoruz? Anayasa’da ona ilişkin bir hüküm yok. Anayasa’da...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – 76’ncı madde var.

BAŞKAN – Evet, neyse...

Buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, sadece bir şey söyleyeceğim.

Sayın Başkan, burada böyle bir... Ben ilk defa Anayasa Komisyonuna katılıyorum.

BAŞKAN – Zaten yeni vekil oldun, eskiden nasıl katılacaktın Süheyl?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani yeni Meclis üyesi oldum, burada daha deneyimli arkadaşlarımız vardır Sayın Burhan Kuzu gibi.

Şimdi, tekrar söylüyorum: Sevgili arkadaşlar, burada iş oy çoğunluğuna... Biraz böyle... “Tamam tamam, yaparız ileride onu. Allah büyük, Allah büyük.” Anayasa yapacaksınız.

BAŞKAN – Süheyl, çok iş hep böyle gidiyor, yoksa buradan iş çıkmaz. Biz bu fabrikayı kapatırız aksi hâlde.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi, böyle bir anayasa yapıyoruz, böyle bir yasa yapıyoruz, Cumhurbaşkanının seçimini inanılmaz derecede haksız bir şekilde -Sayın Bakana bu yönde katılmıyorum- Anayasa'ya aykırı bir şekilde düzenliyoruz ve bunu da... Lütfen bana söyleyin, o manada söylüyorum: “Hayır efendim, kesinlikle, bak Anayasa'nın şu hükmü böyle söylüyor. Ne alakası var? Bu, Anayasa'nın hükmüne uygundur.” “Hayır, canım, milletvekili için böyle yapmış, ileride değiştirmemiz lazım ama Allah büyük, işte sizler de yaparsınız bir anayasa, anayasa yaptığınızda da düzeltirsiniz.” gibi bir ifadeyle Anayasa Komisyonunda anayasa yapıyoruz. Akşam da evimize gideceğiz, çocuğumuz çocuğumuz soracak, “Ne yapıyorsunuz?” diyecek, “Vallahi, ne bileyim ben, Burhan Hoca ‘Allah büyüktür işte, yaparsınız ileride.’ dedi, biz de ‘Tamam.’ dedik. Sayın Bakanımız da ‘Anayasa’ya aykırı değildir.’ dedi, biz de kabul ettik.” diyeceğiz. Yani insaf.

BAŞKAN – Allah tabii ki büyük yani.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili dostlar, yapmayın. Bunu tekrar düzenleyelim, Anayasa'da düzenleyelim, arkasından getirelim.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – 76'ncı maddeye bakın milletvekilinin seçilme yeterliğini düzenler. Yani dolayısıyla, siz o tarihten sonra, değişiklik yapılmış... Yani 101'de yapılan değişiklik bana göre 76'yı da bir nevi zımnen ilga etmiştir.

BAŞKAN – Atıf yapmış oraya.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Çünkü orada, bakın, Cumhurbaşkanlığı farklı bir statüdür yani milletvekili seçilme yeterliğine sahip kişiler Cumhurbaşkanı olabilir. Hâkim, savcılar da görevden çekilmedikçe milletvekili adayı olamazlar. Fakat Cumhurbaşkanlığı siyasi bir makam olmadığı için bana göre yüksek mahkeme üyeleri, hâkim, savcılara da bu hakkın tanınması lazım. O cümleyi çıkarsak uygun olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyur.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, ben bu maddeyle ilgili görüşlerimi açıklarken Cumhurbaşkanının millet, devletin başı olduğu, bu nedenden dolayı oraya aday olacak kişilerin içerisinde olması gerekenleri saymıştım. Mevcut olan ve aday olması için görevden ayrılması gereken kişilerin de mevzuatımızdan kesyapıştır modeliyle buraya ithal edildiğini ifade etmiştim ve o arada ses gitti, bir başkaları devreye girdi, ben tamamlayamadım. Tamamlamak için söz aldım.

Değerli arkadaşlar, uluslararası belgeler artık kamu çalışanlarına sendikal hakkın tanınması mükellefiyetini Türkiye demokrasisine yapılması gereken bir vecibe olarak ortaya koymaktadır. Bunun içerisinde ilave olarak seçme ve seçilme hakkının da kâmilan demokratik değerlere ulaştırılması

gerektiğini ifade etmektedir. Seçme ve seçilme hakkının bir alt bileşeni olarak da siyasi partilere kamu çalışanlarının üye olabilmesi gerektiğini uluslararası belgeler ortaya koymaktadır.

Bizim Siyasi Partiler Kanunu'muz 12 Eylül döneminde olduğu için partinin önünden geçmeyi bile neredeyse ihraç hükmüyle ortaya çıkarmış durumdadır. Dolayısıyla şurada saydığımız Anayasa'nın 76'ncı maddesindeki görevden ayrılma mecburiyetinde bırakılan kişilerin ayrılma mecburiyeti o Siyasi Partiler Kanunu'ndan ve o Siyasi Partiler Kanunu'nu siyasete dayatan 12 Eylül mantığından kaynaklanmaktadır. Bu açıdan baktığımızda burada sayılan kişilerin zaruri olarak yargı ve askerî, kritik noktalarda bulunan kişileri bir kenara bırakırsak hiçbirisinin görevden ayrılmasına gerek kalmamaktadır. Görevden ayrılmasına gerek olan, bizzat seçime girecek Cumhurbaşkanı'nın kendisi olmalıdır propaganda süresi içerisinde. O da Cumhurbaşkanlığı sıfatını muhafaza ederek yetkilerini yani kullandığı kamu gücünü, vekili olacak olan Meclis Başkanı'na devretmelidir. Dolayısıyla silahlarda eşitlik kuralı -ki uluslararası bir değerdir bu- demokratik toplum gereklerine uygun bir biçimde bu kanuna yansıtılmalıdır. Başbakan da bakanlar da aynı hükme tabi olmalıdır diye düşünüyorum. Dolayısıyla buradaki kamu görevlilerinin Cumhurbaşkanlığı seçimine girerken görevlerinden ayrılması gerektiği noktasındaki düşünceye katılmadığımı ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, 1995 yılında 18'inci maddede değişiklik yapılmış, son hâli öyle verilmiş yani 82'nin ilk hâli değil. Milletvekili Seçim Yasası'nın 18'inci maddesi 95'te...

FARUK BAL (Konya) – 95 de netameli dönem yani 12 Eylül'den çok uzak değil. Arkasından 28 Şubat geliyor çünkü.

BAŞKAN – O zaman da gene güzel Anayasa değişiklikleri filan da oldu.

Rıza Bey...

RIZA TÜRMEK (İzmir) – Çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Peki, sizden de alayım.

RIZA TÜRMEK (İzmir) – Burada görüyorum ki Sayın Başkanım, herkesin üzerinde anlaştığı bir nokta var, yani bu madde değiştirilmesi gereken bir madde bir aşamada, vicdanları rahatsız eden bir madde. Eskiden Komisyona gelen tasarıda, alt komisyona gitmeden önce Komisyona gelen tasarıda “devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin adaylığı” başlığını taşıyor ve diyor ki: “Cumhurbaşkanı adayı gösterilen devlet memurları ve diğer kamu görevlileri aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır. Yani belki buna geri dönmemiz buradaki görüş birliğine de daha uygun bir çözüm olur gibime geliyor.

BAŞKAN – Rıza Bey’ ciğim, tabii, Başbakan prensip olarak o kavramda, o tanımdaki devlet memuru, tipik gruba girmiyor zaten. Yani siyasi, bakan... O devlet memuru öyle kalsa bu tartışma gene bitmez. Zannediyorum ki o tartışmayı, doğru ya da yanlış bitirmek adına bu ilaveler alt komisyonda düşünülmüş.

Fatoş Hanım...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Efendim, ben vazgeçmişim ama teşekkür ederim, bu fırsat doğmuşken teşekkür ediyorum.

Şimdi, buradaki tartışmalardan -tabii ben tamamı üzerinde söz istemiştim ama vakit kısıtlı diye olmadı- gördüğüm, maalesef bazı arkadaşlarımız Cumhurbaşkanlığı seçimi kanunu değil de kimin seçileceği konusunda bir önyargıyla konuşuyor. Şimdi, biz bu kanunu önümüzdeki seçim için çıkarmıyoruz. Yani Cumhurbaşkanlığı seçim kanunu geçen dönem de bizim önümüze geldi. Biz adayın kim olacağı, kimlerin seçileceği hiç gündeme gelmeden dedik ki: “Belki on yıllar için değil de elli yıllar, yüz yıllar ihtiyacı karşılayacak bir kanun çıkaralım.” Onunla ilgili bir alt komisyon da çalışma yapmıştı. Tabii, bu madde de alt komisyonda -daha önceki alt komisyonda da bunda da muhalefet vekili arkadaşlarımız tarafından da detaylı olarak dile getirildi, tartışıldı ve bu hâliyle geldi.

Şimdi, bizim şunu yapmamız gerekir, ben bunu bir AK PARTİ milletvekili olarak söylemiyorum: Yani, bizim artık acaba aday kim olacak, yani Sayın Başbakan mı olacak, Gül mü devam edecek, bir daha ki dönem Cumhurbaşkanlığı...

BAŞKAN – Başka biri mi olacak...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Gül devam etmiyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani, olabilir, partiler anlaşır, belki siyasi görüşü...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, olamaz, açıkça engel olmuşsunuz Gül’ün devam etmesine...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Hayır, burada öyle bir şey biz çıkarmıyoruz ama siz çıkarıyorsanız, siz öyle bir şey çıkarıyorsanız...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Geçici madde öyle diyor. 11’inci Cumhurbaşkanı...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Hayır, ben geçici madde açısından demiyorum, kimin aday olacağı yönünden diyorum bir dahaki dönem için. Yani biz kimin aday olacağı yönünde bir şey düşünmüyoruz ama sizin bir düşünceniz varsa...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Düşünceniz var, Sayın Gül size göre...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ı söylemiyoruz, kim olursa olsun...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Benim alt komisyondaki görüşüm de bu dönemdeki Cumhurbaşkanının, Sayın Gül’ün Anayasa değişikliğinden önce Cumhurbaşkanı seçilmesi nedeniyle görev süresinin yedi yıl olduğu şeklindedir. Ben bunu daha önce de söyledim, bugün de söylüyorum.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tekrar aday olabilir mi?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Tekrar, bana göre, mevcut mevzuata göre yedi yıl için seçilmişse bir daha aday olmayabilir. Bu benim görüşüm. Olmayabilir. Benim daha önceki görüşüm de bu şekildedir.

Bizim artık bu kısır çekişmeden çok bu kanun Cumhurbaşkanının seçim kanunu hangi şekilde yapılırsa bizim ihtiyacımıza uzun yıllar cevap verir, onun üzerinde durmamız gerekir diye düşünüyorum. Yoksa, “Acaba şu mu olur, bu mu olur?” un ötesine geçmemiz gerekiyor. Bu kanun, AK PARTİ İktidarından belki, tabii inşallah, uzun sürecek, elli yıl sonra sizin önerdiğiniz bir Cumhurbaşkanı da olacaktır. Bu kanunla o da seçilebilir. Onun için bizim biraz daha gerçekçi şeylere dönmemiz gerekiyor bu kanunla ilgili diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım. Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Nevzat, yok değil mi bir şey, bak Faruk Bey “Oyla.” diyor. Ben Faruk Bey’i dinlerim.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Çok kısa bir saptama yapacağım.

BAŞKAN – Peki.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Tabii, Sayın Gürkan’a ben şunu söyleyeyim: Eğer ortada zihinlerde bir sınırlandırma falan yapılıyorsa bunun müsebbibi sizsiniz, kimin Cumhurbaşkanı olmayacağını siz söylüyorsunuz. Hatta o denli söylüyorsunuz ki, bakın burada gazeteci arkadaşlarımızın önünde de ben bunu dile getireyim: Sıkça eleştirdiğiniz, sürekli, uygulamalarını siyasi gündeme taşıdığınız, hayatta olan diğer sayın cumhurbaşkanlarına, Sayın Demirel’e, Sayın Ahmet Necdet Sezer’e getirmediğiniz yasağı getiriyorsunuz 11’inci Cumhurbaşkanı.

BAŞKAN – Onu nereden çıkarıyorsun? Yahu, Demirel evleviyetle olamaz Abdullah Gül olmadıktan sonra. Ettiği lafa bak hele ya!

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Aynen bunu getiriyorsunuz.

BAŞKAN – Nereden çıkarıyorsun bunları ya? Ağzını hayra aç!

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, bakın, “11’inci Cumhurbaşkanı” diye sınırlandırıyorsunuz. Ortada eğer bir tespit yapmak varsa, bir sınırlandırma yapmak varsa, çok özür diliyorum, bunun müsebbibi sizlersiniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Onu da düzeltiriz öyle bir ihtimal varsa.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bana cevap hakkı doğdu Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yok, sana doğmadı.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

Madde 12...

Adaylıkta eksilme

MADDE 12- (1) Birinci oylamada, kesin aday listesinin Resmi Gazetede yayımından itibaren, oy verme günü saat 17.00'ye kadar listede meydana gelecek eksilmeler, değişikliği gerektirmez.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 13...

Propaganda

MADDE 13- (1) Propaganda dönemi, aday listesinin kesinleştiği gün başlar ve oylamaların yapılacağı günden önceki gün saat 18.00' de sona erer.

(2) Propaganda döneminde, Türkiye Radyo ve Televizyonlarında yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(3) Adayların, özel radyo ve televizyonlardaki propaganda konuşmalarında, süre ile ilgili sınırlamalar dışında, 298 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dahil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır.

BAŞKAN – Evet, burada propagandada sınırlama getirilmeye çalışılmış.

Sayın Bal...

FARUK BAL (Konya) – Efendim, bu, Seçim Kanunu'ndaki propagandayı düzenleyen hükümdür. O Kanun' un antidemokratik yönünü ortaya koyan karizmatik maddelerdir. Bu maddeler de aynen Cumhurbaşkanlığı seçimine taşındığı takdirde aynı sorunları yaşayacağız demektir.

Şimdi, biz bu maddenin çok tartışmaya girmeden, sadece demokratik değerleri ifade ederek şu şekilde düzeltilmesini talep ediyoruz: Maddenin ikinci fıkrasının “Propaganda döneminde Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunda yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içerisinde yapılması YSK ve TRT tarafından sağlanır.” İkinci fıkranın ise -buraya dikkat buyurun- “Adaylarla ilgili olarak TRT ile özel radyo ve televizyonlarda yapılacak haber ve propaganda

alışmalarında eşitlik ve tarafsızlık ilkelerine riayet edilir. Söz konusu ilkelerin tam ve eksiksiz takibi YSK veya RTÜK tarafından sağlanır. YSK ve RTÜK 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 6112 sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluşlarının Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde gerekli yaptırımda bulunurlar. Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar olan süre içinde, başbakan, bakanlar ve kamu görevlileri adaylar seçim propagandasıyla ilgili propaganda ve faaliyette bulunamaz.”

Şimdi, bu hükme niçin ihtiyaç var? Değerli arkadaşlarım, hepimiz seçimle geldik. Türkiye’de bugün 29, 30’du ama şimdi sayısı daha da arttı, bir de bunların Avrupa versiyonları çıktı, her televizyon dört ayrı kanala çıktı. Dolayısıyla, TRT ile ilgili o dönemin tek kanunundan kaynaklanan ya da tek televizyondan kaynaklanan seçim mevzuatına girmiş olan hüküm uygulanıyor. TRT’ye gidiyoruz. Başımızda bir tane Yüksek Seçim Kurulu, sanki şey gibi oturtuyor bir kenara “Şöyle dur, böyle dur...” Bekliyor, saate, dakikaya, saniyeye uydun mu, verdiğim metin oldu mu, tam bir askerî mantık. İşte bu yanlışlık burada düzeltilsin. Bir.

İkincisi, o dönemde özel televizyonlar yoktu, o dönemde özel televizyonlar olmadığı için propaganda faaliyetleri buna ilişkin olarak serbestlikle düzenlenmedi. Geriye kalan özel radyolar, özel televizyonlar propaganda döneminde istedikleri şekilde yayın yapar hâle geldi. Güya bunları RTÜK denetleyecek. RTÜK denetleyememekte. Çünkü 298 sayılı Kanun hükmüne tabi olmadıkları için, eşit kuralı değil de eşitlik kuralı dışında kriter aradığı için istediği yayını yapıyor. Dolayısıyla bu düzenleme burada yapılır ise seçim hukukumuzun demokratikleştirilmesine buradan bir adım da almış oluruz. Aynı zamanda milletin başı, devletin başı olarak seçilecek kişinin televizyonların uzaktan kumandalı yayınları ile kamuoyunun yanlış bilgilerle yönlendirilmesini engellemiş oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ali Bey...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, propagandayı düzenleyen 13’üncü maddenin biz tümüyle çıkarılması için bir önerge verdik ama, eğer çıkarılmazsa mutlaka, siyasi partilerin bir aday leh ve aleyhinde propaganda yapamayacağı yönünde ek bir fıkra eklememiz gerekiyor, çünkü şu andaki düzenlemede siyasi partiler bir adayın lehinde, aleyhinde propaganda yapacak mı, yapmayacak mı belli değil, boşluk var. O da ciddi sıkıntı yaratacaktır. Mutlaka ek bir fıkrayla “Siyasi partiler bir adayın leh ve aleyhinde propaganda yapamazlar.” şeklinde bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Siyasi partiler...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, bakın, siyasi partilerin cumhurbaşkanının leh ve aleyhinde propaganda yapması demek, yeni baştan ülkenin tamamen politize olması... Cumhurbaşkanı devletin başıdır, cumhurbaşkanı sadece belli bir siyasi partinin başkanı değildir, olamaz. Yani yeni sıkıntı yaratırsınız ülkede. Mutlaka siyasi partilerin...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – İmkânsız olan bir şey.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, olmaması lazım. Bakın, devletin başıdır, bağımsızdır. Cumhurbaşkanının bu Anayasa'yla tanınan yetkilere göre siyasi partiler...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Göreve başlayınca bağımsız olur.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, seçildikten sonra... Yani olur mu? Siyasi parti, işte daha önce olduğu gibi, yani siz bu ülkede inançlı biri... “Yok namaz kılanı cumhurbaşkanı yapıyorsunuz, yapmıyorsunuz.” şeklinde propagandalar olacak. Yok, etnik kökene göre, inanca göre... Bakın, Cumhurbaşkanlığı farklı bir makamdır, devletin başıdır.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Öyle yapan kaybeder.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır “Öyle yapan kaybeder.” değil. Olabilir. Böyle tehlikeleri... İşte az önce diyorsunuz ki “Elli yıllık, yüz yıllık uygulanacak bir yasa.” Siyasi partiler bu işin içine girmesin. Siyasi partiler girdiği anda siyasi partilerin cumhurbaşkanı olacak.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bugüne kadar niye...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, adayı onlar göstermiyorlar. Bakın, 20 milletvekili aday gösteriyor. Mantiğı iyi anlayın. Anayasa'ya göre siyasi partiler aday gösteremezler, ancak 20 milletvekili veya yüzde 10 barajı aşan siyasi partiler ortak... Bakın, orada daha çok, benim anladığım, Parlamentoda grubu olmayan, ancak diyelim bir parti yüzde 7 almış, ama Parlamente'ye şey sokamamış, diğer parti yüzde 4 almış, bu iki parti de birleşerek aday gösterebilir. Bakın, bu Parlamente'ye grubu olmayanlar için ama Parlamente'ye grubu olan siyasi parti aday gösteremez. Bu yasaya göre siyasi parti... Yani AKP, CHP, MHP'nin adayı olmaz.

BAŞKAN – Zaten grup diye yok. 20 milletvekili.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, 20 milletvekili. Dolayısıyla bu demektir ki siyasi partinin adayı değildir. Siyasi partinin adayı değilse cumhurbaşkanı, siyasi partilerin bir adayın leh ve aleyhinde de propaganda yapmaması gerekiyor.

BAŞKAN – Ama şimdi, 20 vekil imzalayıp da... O vekillerden anlarsın onun kim olduğunu ya!

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi, bakın, başka bir sıkıntı daha çıkacak. Siyasi parti propaganda yaptığı zaman... Şimdi, yardım meselesi var biliyorsunuz, 14'üncü madde, konuşacağız.

Yardım meselesinde, o zaman siyasi partinin yaptığı yardım kapsamına mı girecek? Siyasi parti desteklediği aday için...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – O ayrı.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, ayrı olur mu?

Bakın, siyasi partilerin kesinlikle cumhurbaşkanının leh ve aleyhinde propaganda yapmaması gerekiyor. Cumhurbaşkanı siyasi partinin adayı olamaz. O zaman seçildikten sonra ciddi sıkıntılar yaratacak. Devletin bütününe temsil edemez. Onu mutlaka uyarıyorum.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Cumhuriyet Halk Partisi 20 vekiliyle bir aday belirledi...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama Cumhuriyet Halk Partisinin adayı değil, bakın vekillerin.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – O zaman ne düşünür vatandaş? Yani acaba bunu AK PARTİ mi destekledi diye düşünür mü?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O düşünmez. Bakın, dikkat edin, biz propaganda alanına cumhurbaşkanı seçim sürecinde parti olarak girmediklerimiz anda sorun yok. Yani, efendim, Cumhuriyet Halk Partisi kendi içinden veya dışarıdan bir adayı gösterebilir, ama bunu propaganda sürecinde düşünün siyasi partilerin pankartlarının cumhurbaşkanının mitinginde olduğunu düşünün. Lütfen, yapmayın, bu ciddi sıkıntı yaratır. Yani onu öneriyorum.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkanım, çok kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Tekrar, sadece tutanaklara geçsin diye söylüyorum.

Burada propaganda gerçekten çok önemli. Şimdi, ne diyoruz? “Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması Yüksek Seçim Kurulu ve TRT tarafından düzenlenir.” Bu aynı zamanda milletvekili seçimlerinde de uygulanan hüküm, doğru mu? Doğru. Arkasından “Adayların özel radyo ve televizyonlardaki propaganda konuşmalarında 298 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.” diyoruz. Bir de bunun dışında “Propaganda döneminde başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 uygulanır.” diyoruz.

BAŞKAN – Tören mören...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bravo.

Şimdi hepimiz çok iyi biliyoruz ki burada iktidarın bir avantajı var her zaman son on güne kadar, ciddi bir avantajı var. Haber niteliği de... Şimdi, burada cumhurbaşkanı seçiyoruz. Cumhurbaşkanı seçerken hiçbir şey söylemeden 298'i kıyasen uyguladığında burada, iktidarların, hangi iktidar olursa olsun, tuttuğu cumhurbaşkanı adaylarının bir şekilde diğerinden çok açık bir

şekilde üstün olduğunu göreceğiz. Böyle yapılan bir seçime demokratik seçim diyebilir miyiz? Sayın Bakan, demin söylediniz, çok doğru, Fransa'da bakın, Amerika'da bakın, konuşmalarına kronometre tutuluyor, ister iktidar partisinin cumhurbaşkanı adayı olsun isterse küçük bir... Bizim 298'e gönderirsen şimdi "Canım, kronometre tutarız ileride." diyemeyiz. O zaman ya ayrıntılı düzenlemek zorundayız eşitliği sağlamak için. Ama şunu diyemeyiz: "298'e kıyasen uygulanır dedik, eşitlik olur kendiliğinden." Olmaz, olmaz. Bu tekrar, sizin oylarınızı değiştirmeyeceğinizi biliyorum ama, bir kez daha tutanaklara geçsin. Yani bunları tartışıyoruz ve bu gerçekten ileride üzerinde hep tartışılacak cumhurbaşkanları seçimi yaratacaktır. Bunu da bir kere daha vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, televizyonlarda propagandayla ilgili hususa dair değişik görüşler oldu. Ben değerlendirilme açısından Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 30'uncu maddesini okumak isterim uygun görürseniz.

"Seçim döneminde yayınlar

MADDE 30 – (1) Seçimlerle ilgili olarak seçim dönemlerinde yapılan yayınlara ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir.

(2) Üst Kurul, medya hizmet sağlayıcılarının seçim dönemlerindeki yayınlarını Yüksek Seçim Kurulunun kararları doğrultusunda izler, denetler ve değerlendirir.

(3) 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 149/A maddesinde düzenlenen hükümler, Yüksek Seçim Kurulu kararlarını müteakip Üst Kurulca yerine getirilir."

Dolayısıyla, özel yayın yapan televizyonlar ve başka yayın kuruluşları için de Yüksek Seçim Kurulu usul ve esasları belirliyor ve RTÜK de bu usul ve esaslar çerçevesinde gerekli denetimleri yapıyor. Bunu yaparken de bütün partilere, bütün adaylara, bütün yarışanlara eşit kurallar ortaya koyuyor. Bunu bir kez daha, Komisyonun bildiği hususu bilgilerine sunmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Maddenin ikinci bendinde bu söylediğiniz atıf var zaten Sayın Bakan. Yani propaganda döneminde Türkiye radyo ve televizyonunda yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Özel yayınlar içini ifade edildi de onun için özellikle okumak istedim.

BAŞKAN – Yani, öbür taraftan o şey giderilmiş, bak.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ama 298’e baktığınız zaman eşitliğin bozulduğunu...

BAŞKAN – Yani “son on gün” diyor, belki son üç ay filan desek, iki ay filan desek diyoruz.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Mesela.

BAŞKAN – Diyemiyoruz ki, işte nasıl diyeceğiz?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Mesela seçim süresince, mesela altmış gün süresince bu olabilir, ben buna karşı değilim. Ama bunu koyalım. “298’e kıyasen uygulanır.” demek şu demek: Milletvekilliği için yaptığımız eşitlik, tarafsızlık diyor ama bunu bozan hükümler doğrudan doğruya. Hiç olmazsa işin bir boyutunu düzeltmiş oluruz. Gene sizlerin takdirine.

BAŞKAN – Bir önerge var:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısının 13 üncü maddesinin, Anayasanın ilgili maddeleri ile TBMM İçtüzüğü’nün 38 inci maddesine açıkça aykırılık taşıdığından tasarı metninden çıkartılmasını arz ve talep ederiz.

Ercan Cengiz
İstanbul

Uğur Bayraktutan
Artvin

Rıza Türmen
İzmir

Ali Özgündüz
İstanbul

Süheyl Batum
Eskişehir

Gerekçe:

Tasarının 13 üncü maddesinde propagandayla ilgili düzenlenen maddede yine Başkan için Cumhurbaşkanlığına çıkış yolu uygun hâle getirilmiştir. Madde Anayasanın 67 ve 79 uncu maddelerine aykırı olduğu gibi ayrıca TRT’ye olmayan bir görev ve yetki verilmesi de yanlıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Şimdi, geldik en kolay maddeye, adaylara yardım.

Adaylara yardım

MADDE 14- (1) Adaylar, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek kişilerden bağış ve yardım alamazlar.

(2) Adaylar, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenecek adaylık başvurusu süresi içinde mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Seçilen adayın mal bildirimi, seçim sonuçlarının kesinleşmesini müteakip Resmî Gazetede yayımlanır.

(3) Her bir kişinin adaylara yapabileceği nakdî yardım miktarı, her bir tur için en yüksek Devlet memuruna mali haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını geçemez. Alınan bağış ve yardımlar veraset ve intikal vergisinden müstesnadır. Adaylar ödünç niteliğinde para kabul edemez.

(4) Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek tutarın üzerindeki nakdî yardımlar adayların “Seçim Hesabı” olarak kendileri adına açtıracakları bir banka hesabına yatırılır. Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek tutarın altında kalan nakdî yardımlar ise makbuz karşılığında alınır ve seçim hesabına yatırılır. Alınan bağış ve yardımlar sadece seçim harcamalarında kullanılır ve başka bir amaç için tahsis edilemez.

(5) Adaylığın kesinleşmesinden seçim sonuçlarının kesinleşmesine kadar geçen dönemde bağış ve yardımlar ile yapılan harcamalar Yüksek Seçim Kurulu tarafından tasdik edilen listelere kaydedilir.

(6) Seçim hesapları ile bağış, yardım ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgeler, seçim sonuçlarının kesinleşmesini izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna sunulur. Yüksek Seçim Kurulu bir ay içinde, seçim hesaplarını inceler ve varsa usulsüzlükleri ve öngörülen limitlerin aşılıp aşılmadığını tespit eder. Bu aşamada tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla Yüksek Seçim Kurulu tarafından adaylara uygun bir süre verilir. Alınan bağış ve yardımlardan belirtilen limiti aşan miktar ile harcanmayan kısım Hazineye intikal ettirilir. Kurul bu görevi yerine getirirken Sayıştay’dan ve gerekli görülen diğer ilgili Kamu kurumlarından yardım alabilir.

(7) Yüksek Seçim Kurulunca yapılan inceleme sonuçları kesin olup, incelemenin tamamlanmasını müteakip bir ay içinde ilân edilir.

(8) Aday, Yüksek Seçim Kuruluna önceden bildirmek şartıyla, seçim hesapları ile gelir ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgelerin kayda geçirilmesi ve ibrazına ilişkin hususlarda 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetki almış meslek mensuplarından veya avukatlardan birini ya da birkaçını yetkili kılabilir. Bu durumda, yetkilendirilen meslek mensubu, yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre sorumlu tutulur.

(9) Aday tarafından verilecek mal bildiriminin usûl ve esasları, adaylar tarafından kullanılacak listelerin şekil, içerik ve tasdiki, makbuzların şekil ve içeriği, bastırılması, bağış ve yardımların alınması, kayda geçirilmesi, harcanması, harcanmayan ya da bağış sınırını aşan kısmın Hazineye

intikali ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

BAŞKAN – 14' üncü madde üzerinde Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; bu bizim hukukumuza yeni giren bir maddedir. Maddenin genel havasından anlaşılıyor ki Amerikanvari bir Başkanlık seçimi finansmanı modeli öngörülmektedir. Tabii ki Amerika'da bu tür başkan adaylarının bağış kabul etmesi ve yardım kabul etmesi o kültürün ortaya koymuş olduğu bir değerdir. Bunun o ülkede ne gibi bir faydası var, ne gibi bir zararı var, tartışması ayrı bir konudur. Ama bizim ülkemize döndüğümüzde, milletin başı ve devletin başı olarak seçilecek olan cumhurbaşkanı bağışa ve yardıma muhtaç bir hâle sokulmaktadır bu kanun ile.

İkinci olarak da, ülkemizde zaten bu kutuplaşma süreci iyice kendini göstermektedir. Kutuplaşma basının yanı sıra sermaye üzerine de girmiştir. “Yandaş sermaye, yandaş basın; candaş sermaye, candaş basın” gibi birtakım söylemler önümüzdeki süreçte, eğer bu madde bu şekilde kabul edilirse, belirli gruplara, belirli sermaye gruplarına cumhurbaşkanı seçimlerinde üstünlük sağlamak anlamını çıkarmaktadır. Dolayısıyla, milletin bütününe temsil edecek olan cumhurbaşkanının belirli bir sermaye desteği ile o makama gelmesi hâlinde tarafsız kalabileceğine ilişkin kaygılar ve kuşuklar bu maddeyle daha belirgin hâle gelmektedir.

Kısaca, ben sağduyunuza hitap ederek ifade etmek istiyorum ki bu maddeyi şu şekilde değiştirmek mümkündür: Cumhurbaşkanı adayı olacak kişiler zaten sınırlıdır. Ancak siyasi partiler grubu veya belirli sayıda milletvekilinin aday göstermesi hâlinde aday olabileceklerdir. Dolayısıyla sayısı çok fazla olmayacaktır. Bunlara kademeli olarak hazineinden belirli bir seçim yardımı yapılması ilkesini kabul edelim ve seçilecek cumhurbaşkanını ileride “Ben sana şu kadar yardımda bulundum, şu kadar bağışta bulundum, gel bakalım bunun ecrini öde.” şeklinde bir muahezeye maruz bırakmayalım. Bu çok önemli bir durumdur. Bunun yeterince değerlendirileceğini düşünüyorum.

Ayrıca, Yüksek Seçim Kurulunun ilgili kuruluşlardan da yardım alacağı varsayılarak ve yapılacak suistimalleri de cumhurbaşkanı adayının göstereceği muhasebeci veya avukat kişilere yönlendirilmesi doğru kabul edilebilir, fakat seçimden önce bu işlemlerin başlatılması ve cumhurbaşkanı seçildikten sonra bir murakabenin hiçbir anlam ifade etmeyeceğini ifade ediyor, bu murakabenin gerek mal bildirimisiyle ilgili beyanının gerekse hazineinden yapılacak yardımın belirli usulleri seçimden önceki bir tarihten itibaren Yüksek Seçim Kurulunun müzahir olması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu mesele zor konulardan birisi. Yani geçen dönem tartışırken de burada biraz geliştirmiş arkadaşlar. Hesapların takibi bakımından bir sorun gözüküyor. Yani hesap açık, şeffaf, berrak, öyle görüyoruz. Burada belki devlet yardımı mı, kişilerin desteği mi? Dünyada her iki örnek de var, karma olan da var. Yani bu bürokratlarla tartışıldı, görüşüldü, ben arka planını çok fazla bilmiyorum ama duyduğum kadarıyla böyle bir hüküm getirildi. Ama Sayın Bal'ın söyledikleri de yabana atılamaz tabii ki, yani hiç imkânı olmayan ne yapacak, bu da var. Ama işte, söylediğim gibi, karma model var, devletin yardımı var, bağışlar var, yani üç ayrı model var. Bizimki bağışlar modelini benimsemiş. Yani dünyada bu farklı şeyler de var.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Başkanım, 14'üncü maddeye göre tüzel kişiler yardım yapamayacak adaylara. Siyasi partiler de tüzel kişiler. Dolayısıyla az önceki konuşmam bağlamında, siyasi partiler bir adayın leh ve aleyhinde yardım yapamaz. Yani işte afiş bastıramaz, dağıtamaz, ofisini kullanamaz, aracını kullanamaz, SMS gönderemez. Bu bir sıkıntı.

İkincisi: Mutlaka, ben de Sayın Bal'ın görüşüne katılıyorum, hazine yardımıyla bu işi çözmemiz ve adaylar arasında eşitliğin, propaganda araçlarında, silahlarda eşitliğin sağlanması gerekir.

Üçüncü bir husus: Altıncı fıkraya göre, seçim sonuçlarını izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna bu harcama belgeleri veriliyor ve yedinci fıkraya göre de, bir ay içinde YSK inceleme sonuçlarını yayınlıyor. Hâlbuki, bana göre, adaylar seçime girmeden önce mesela seçimlere bir hafta kala yardım kesilir, yardımlar durur, dolayısıyla Yüksek Seçim Kurulu adayın kimden yardım aldığını ve ne şekilde harcama yaptığını da açıklar. Vatandaş oy verirken aynı zamanda adayı kimlerin sübvans ettiğini, kimlerin desteklediğini ve ne kadar bağış topladığını da görmüş olur ki doğru bilgi sonucunda, doğru tercih yapabilsin. Diğer türlü, seçim sonuçlarının kesinleşmesinden sonra bir ay içinde yapılan inceleme sonucunda yapılacak ilanda örneğin cumhurbaşkanı adayının usule aykırı yardım topladığı ortaya çıkarsa ne olacak? Yani cumhurbaşkanı şaibeli bir durumda olacak ama yargılayamayacaksınız, sorumsuzluğu var. Beş yıl boyunca bu şekilde şaibeli bir finansla seçildiği gibi, tartışmalara neden olacaktır. O yüzden, bence orada bir değişiklik yapalım. Adaylık seçimi başlamadan bir hafta önce Yüksek Seçim Kurulu adayın topladığı bağışları, bağış kaynaklarını ve harcamalarını ilan etsin ve bir hafta kalarak da yardım kesilsin diyorum.

Teşekkür ediyorum

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Uğur Bey...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bu özellikle... 8'inci maddede alt komisyonda da belirttim, Hocam biliyor, 8'inci madde "Aday Yüksek Seçim Kuruluna önceden bildirmek şartıyla seçim hesaplarıyla gelir ve harcamalarına ilişkin bilgi ve belgelerin kayda geçilmesi ve ibrazına ilişkin hususlarda Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'na göre yetki almış meslek mensuplarından veya avukatlarından birini veya birkaçını yetkili kılabilir." diyor. Ben de gerçi hukukçuyum, meslektaşlarım avukat ama buradaki izlemeyi, denetimi yapan şeyin Hocam şey olmasında daha yarar olduğunu düşünüyorum. Yani kendi öz denetimi açısından yeminli mali müşavirin bir hukuksal sorumluluğu vardır, yani eğer hesaplarla alakalı bir problem varsa onun altına imza atan yeminli mali müşavirin hukuki ve cezai sorumluluğu vardır. Yani bir anlamda suçla özdeşleşir yanlış bir şey yaparsa. Ama avukat bunun altına imza attı, 3 tane avukatı getirdi barolar birliğinden. Yani bunu Avukatlık Kanunu hükümlerine göre mi yargılayacaksınız? Onların bir anlamda sorumsuzluğu vardır diye düşünüyorum. Yani "veya" kelimesi oldu mu, yeminli mali müşavirler de olabilir, avukatlar da olabilir ama "veya"yı çıkartırsak sadece mali müşavirlere yönelik bir özdenetim mekanizmasını getiririz diye düşünüyorum. Daha sağlam olur düşüncesi içindeyim.

Diğer türlü de, her iki milletvekilimizin ben de kaygılarına katılıyorum. Hesaplarla alakalı yardımlar yapıldıktan sonraki denetim mekanizmasının, cumhurbaşkanının sorumsuzluğu dikkate alındığı zaman, hukuki ne tür bir problem çıkar, onu düşünüyorum. Yani Yüksek Seçim Kurulu seçim sonuçları kesinleştikten sonra tespit yapsa ne yapabilir? Yani bunun bir yaptırımının olmadığını düşünüyorum Sayın Hocam.

Ben de bu maddenin çok yanlış yorumlanabileceğini ve çok ileriye doğru bir kaosa yol açabileceğini düşünüyorum. O nedenle adayın, kendi olanaklarıyla, gerekirse hazine yardımı da yapılarak o şekilde bir finans kaynağının oluşmasının o yüce makama daha bir uygunluk katacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Rıza Bey, buyurun.

RIZA TÜRMEK (İzmir) – Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığının makamı bakımından, böyle özel kişilerden yardım alarak yürütülen bir seçim yerine, devletten bütün adaylara eşit miktarda yardım verilmesi hem eşitlik bakımından daha doğru olur hem de seçildikten sonra cumhurbaşkanı üzerindeki etkileri önlemek bakımından daha doğru olur. O nedenle biz bir önerge verdik zaten maddenin çıkarılması için. Ama madde çıkarılmıyacaksa bir şey daha söylemek istiyorum.

Komisyonu gelen ilk metinde, 14'üncü maddede “seçimlerde şeffaflığın sağlanabilmesi amacıyla” gibi bir ibare vardı. Bence bu şeffaflık ilkesi önemli. Nedense çıkarılmış alt komisyonda şeffaflık ilkesi. Belki bunu yeniden koymak mümkün olabilir diye düşünüyorum.

Bir de limitler, limitler filan deniyor. Limit Türkçe bir kelime değil tabii, sınır desek, sınırlamalar desek daha Türkçe olur.

Takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN – Çok yaygın mali alanda. Böyle yerleşmiş o limit işte.

Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Değerli arkadaşlar, benim önerim çok fazla değerlendirilmediği kaygısıyla tekrar söz almış bulunuyorum.

Şimdi, zaten kademeli bir seçim yapılıyor. Yani ilk turda yüzde 50 çoğunluğu sağlayamazsa ikinci tura en çok oyu alan 2 aday arasından gidilecek. Dolayısıyla hazine yardımının bu şekilde kademeli olarak verilebilir, doğrusu budur, makulü budur. Bunun tersinin kabulü, parası çok olan siyasallaşmış kurumların kontrolünde bir cumhurbaşkanı yaratırız ki, bu önümüzdeki süreçte Türkiye'nin başına, cumhurbaşkanının mevcut Anayasa'daki yetkileri dikkate alındığında, bir diktatör yaratırız. Çünkü bunca yetkiyi kullanan cumhurbaşkanı eğer sorumsuz ise, o takdirde kendisine finansal kaynak sağlayanlara bu borcunu bir şekilde ödeyecektir. Nasıl ödeyecektir? İşte bu sorunun cevabının hepimiz vicdani muhasebesini yapmak durumundayız. Gelecek nesillere sorunlu bir demokrasi bırakmamak için, gelecek nesillere yetkisi bol fakat sorumluluğu olmayan siyaseten bir cumhurbaşkanı, aynı zamanda ekonomik alanlarda da etkisini ve yetkisini kullanabilecek bir cumhurbaşkanı, kendisini seçenlere hizmet etme noktasında demokratik değerleri törpüleyeceğini ve tahrip edeceğini düşünüyor ve bu konunun biraz daha tartışılması gerektiğini ifade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bal, teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, demin dediğim gibi, yani cumhurbaşkanını halka seçtiren ülkelerde üç yöntem de var. Yani, biz diyelim sadece devletten gelen yardımı esas alsak, bu el altından birtakım yardımlar yine yapılıyor. Belki karma model olabilir mi? Onu bilemiyorum, yani sınırını koymak kaydıyla. Zannediyorum yasada da bir sınır koymuş, yani belli kimlerin yapacağı yapamayacağını.

Sayın Bakanım, bu konuda sizin söyleyecek bir şeyiniz var mı?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, bu yardımlar konusu gerçekten çok tartışmalı bir konu. Geçen dönemde ben Komisyonu takip edemedim ama basından takip ettiğim kadarıyla, müzakere edilirken bu konu üzerinde de çok tartışıldı. Bugün tabii, Milletvekili Seçimi Kanunu'nda, baktığımız zaman orada yine aynı sıkıntı var. Partilerin belli bir kısmına hazineden bir destek veriliyor ama öte yandan siyasi partiler de bağış kabul edebiliyorlar ve bu

çerçeve de bir seçim kampanyası yürütülüyor. Yani karma bir sistem var ama o da sınırlı sayıda partiyle ilgili bir sistem var.

Öte yandan, belediye başkanlığı seçimlerine baktığınız zaman, esasında daha da fazla vatandaşla iç içe, finans yapan kişilerle yüz yüze olan seçimler. Şimdi belediye başkanı seçildiğinde de onlarla her gün karşı karşıya. Orada da belediye başkanlığı seçimlerinde bunları finanse eden herhangi bir düzenleme de yok. Yani belediye başkanları onları...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Partiler finanse ediyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Partiler ayrı, ama belediye başkan adayları... Partilere veriyor. Ben kendim 99’da belediye başkan adayydım; bana hiçbir partiden... Parti bir pay alıyor ama başkan adaylarının hiçbirisine ya büyük şehirlere belki biraz fazla paralar gidiyor ama baktığınız zaman belde belediyelerine, ilçe belediyelerine gelen paraya baktığınızda, seçimde yapılan masrafa baktığınızda o parayla o masrafın dönmediği de çok aşikâr.

O nedenle dünyada da bunun karma sistemleri var. Ben geçen Obama’nın seçimi sırasında, hatta işte Obama’ya bağış yapanların bir listesini yayınladılar. Onların en yüksek veren rakamla, işte diğer adaya en yüksek veren rakamları yayınladılar. Orada da bir sınır zannedersem var ama onları yayınladılar. Bunu bile propaganda da adaylar kullandı. “Bakın işte, Obama’ya daha düşük miktarda bağış yapmışlar. Gelir seviyesi düşük veya orta düzeyde olanlar daha fazla destekliyor. Diğer adaya daha fazla, yüksek miktarda bağışlar yapıldı.” şeklinde birtakım o zaman tartışmalar da yapılmıştı.

Şimdi, ne yaparsak yapalım sonuçta bu bağış sisteminin önünü kapatma imkânı da yok. Eğer yasada yardım veya bağış kabul etmeyi düzenlemezsek, o zaman bu el altından başka usullerle, muvazaalı yöntemlerle gidecek ki, bu da cumhurbaşkanlığı makamını daha da fazla yıpratır. Koruyalım derken başka sıkıntılar yaratabilir. Oysaki Yüksek Seçim Kurulunun burada yazılan koşullar çerçevesinde denetimi altında hesabın net görülebilir olması, takip edilebilir olması, bağışçıların bilinebilir olmasının tartıştığımız konuda ortaya çıkacak eleştirileri kısmen karşılaması ve sıkıntıları azaltması bakımından faydalı olduğunu düşünüyorum.

Ben maddenin bu hâliyle yasalaşmasının uygun olacağı kanaatindeyim, takdir Komisyonun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, bir cümle ilave edebilir miyim?

BAŞKAN – Estağfurullah, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Tabii, Sayın Bakanı ben dikkatle dinledim. Seçeceğimiz makam cumhurbaşkanlığı makamı. Ne belediye başkanı ne milletvekili ne de bir siyasi partinin adayı. Seçileceği yer de milletin başı, devletin başı olacaktır. Dolayısıyla milletin tüm fertlerini temsil edecek, devletin tüm organlarının başı olacak cumhurbaşkanının belirli sermaye gruplarının başışına

ve yardımına muhtaç olarak kabul edilmesi yanlış bir iştir. Bu yanlış burada düzeltmek mümkündür. Devletin gayrisafi millî hasılasına baktığınız zaman, eski tabirle katrilyonlar, yeni tabirlerle milyarlarca liralık bir varlığı olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti 8-10 trilyon veya 20-30 trilyonluk bir yardımı, ne kadarsa ben bunun ölçüsünü koymuyorum ama patlasa çatlasa bu kadar olacaktır. Bu kadar bir parayı 4-5 veya 6-7 neyse adaya tahsis etmesi ve bunun da devletin organlarının kontrolünde harcanmasında hiçbir mahzur yoktur. Bunun ne ödenebilirliği açısından bir sorun yarattığını düşünüyorum ne de uygulaması itibarıyla bir sorun yaratacağını düşünüyorum. Sayın Bakanın bir noktada ifade ettiğine katılıyorum. Bütün bunlar daha önceki ifadelerinin doğru olmadığına dair düşüncelerimi ifade ediyor. Bir noktaya katılıyorum; o da şu: Gayriresmî olarak yardımda bulunanlar... Ee bunlar da zaten suçtur; yani 298 sayılı Kanun bunları suç olarak tanımlıyor. Böyle bir durum varsa, ortaya çıkan delillere göre yargılama neticesinde böyle bir suç işleyen kişiler de kanunda gösterilen cezaya muhatap olurlar.

Bizim seçeceğimiz makamın mehabetine uygun bir düzenlemeyi yapmak boynumuzun borcudur. Burada parti ayrımına, parti görüşüne bir anlam veremem. Doğru olan, milletin başı, devletin başı olacak kişinin kimse karşısında boynu bükük durumda kalmamalıdır, alını açık olmalıdır ve düzgünce, dosdoğru milleti ve devleti temsil edebilmelidir. Bunun için de bunu yapmak durumundayız.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, şimdi, 14'üncü maddenin birinci fıkrasına baktığımızda “Adaylar, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyruğunda olmayan gerçek kişilerden bağış ve yardım alamazlar.” Yani “Sermaye grupları” denildiği zaman tüzel kişilerden bir yardım ve bağış alma yasağı zaten var.

Ben şimdi bürokrat arkadaşlara sordum buradaki miktarla alakalı. “Şimdi, üçüncü fıkrada nakdi yardım miktarıyla alakalı, en fazla bir kişi ne kadar yardım yapabilir bugün itibarıyla böyle bir seçim olsa, yardım yapsa?” diye. Bana verilen rakam 8.259 TL’lik bir rakam. En fazla yapılabilecek yardım miktarı bu şekilde. Yani bu rakamlar seçilecek cumhurbaşkanını herhangi bir sermayenin emrine verecek rakamlar değil. Zaten miktar sınırlaması getirilmiş, tüzel kişilerin yardımına da engel konulmuş.

Kamuoyu bunu da takip edecektir. Adaylardan bir tanesi herhangi bir sermaye grubuyla böyle bir ilişki içerisine girdiği zaman diğer rakipleri de elbette bunu değerlendirip, milletin huzurunda bunu deşifre edecektir. Vatandaş bunu da değerlendirecektir kimin sermaye gruplarıyla iç içe olduğunu, kimin halkla iç içe olduğunu. Seçimde bunun da bir değerlendirmesi yapılacaktır.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Süheyl Bey, buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Evet, şunu söyleyeyim efendim: Demin konuştuk ve arkadaşlarımızın çoğu da bu konuda veya bir bölümü hemfikir oldu.

Birincisi; seçim hesaplarıyla ilgili, işte, seçim sonuçlarının kesinleşmesini izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna verilecek, Yüksek Seçim Kurulu bir ay içinde seçim hesaplarını inceleyecek “Bu aşamada tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla Yüksek Seçim Kurulu tarafından adaylara uygun bir süre verilir.” Hangi süre?.. Neyin süresi?.. Seçim yapıldı. On gün sonra verdik. Bir ay içinde seçim hesaplarını inceler; usulsüzlük gördüğünde adaya bunu bildirir.

Bunun mutlaka düzenlenmesi lazım. Arkadaşlarımız da söyledi “Seçimden önce olsun ki, bari bunu denetleyebilelim.” dedi.

İki; Uğur arkadaşımız söyledi. “Avukatları yetkili kılmayalım. Yeminli mali müşavirleri...” dedi “Ve” dersek olabilir dedi. Onu da herhangi bir şey yaptık mı yapmadık mı anlamadım.

Üçüncüsü de; tekrar söylüyoruz. Hele hele hepimiz biliyoruz; ekonomisinin yüzde 50’ si kayıt dışı ekonomi olduğu söylenen veya 40’ ı veya 30’ u, Bunu bir siyasi şey olsun diye söylemiyorum, veya 25’ i Bir ülkede biz istediğimiz kadar adaylara “Şu kadar nakdi yardımın üstünde yapamazsın, bir aylık brüt...” Eğer kayıt dışı yaptığı takdirde bunu engelleyecek mekanizmanız ne? Yıllardır bunu tartışıyoruz. Sadece biz değil, ekonomisinin yüzde 100’ ü kayıt altında olan ülkelerde bile çok ayrıntılı hükümler koymuşlar, çok ayrıntılı. Seçim Kanunu dedik, bunlar...

Şimdi, biz bunları koymuyoruz ve sadece bunu koyarak cumhurbaşkanlığı gibi bir makamı - Bütün arkadaşlara katılıyorum bu konuda- biz özel kişilerden alacakları yardımlara bağlıyoruz. Bu, inanılmaz bir haksızlık yaratır. Bence “Şu üç konunun tekrardan bir düzenlenmesinde ne var iki gün gecikir, üç gün gecikir.” diyorum ama hiç olmazsa yaptığımızda “Bir kere yapalım istem arkadan gelir.” demeyelim diye son şeyimi söylüyorum. Üç konuda bir değişiklik yapalım; yani bunu yazmak yazık... “On gün içinde sonra verilir.” Seçim bitti. Bir ay içinde inceler ve usulsüzlük varsa aşıp aşılmadığını bu aşamada tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla adaylara uygun bir süre verilir. Ne adayı? Adam seçildi gitti, cumhurbaşkanı oturuyor orada diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Nevzat Bey, buyurun.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ben de çok kısa bir eklemede bulunacağım.

Biraz önce Sayın Bal’ ın da söylediği gibi Türkiye Cumhuriyeti, özellikle beş yılda bir efendim üç beş aday arasında yapılacak bir seçimi hazinesinden finanse edilebilecek durumda, güçte bir ülkedir. Bu konuda tabii, dünyada birçok sistem var ama sanıyorum en az mahzurlu olan sistem budur.

Şimdi, böyle bir yolu eğer açar isek, yani bağış ve yardımların önünü açar isek, yarın hiç kimse efendim endişe etmesin milletvekilleri için de bu konu tartışılır hâle gelecektir. Amerika’nın

örneğini veriyoruz. Amerika'da senatörlerin ve valilerin de kampanyalarına bağış ve yardım kabul ettiği unutulmamalıdır. Dolayısıyla yarın Türkiye başka bir tartışmanın içine çekilecektir. Devletin başı tarafsız, ülkenin birliğini temsil eden bu makamın bu tartışmaların içerisinden çekilip alınması lazım. "Tüzel kişilere yasak." deniliyor. Yani işte "8.259 liralık bir yardımla özel kişiler ancak en yüksek bu oranda yardım yapabilir." deniliyor. Bunu söyleyen Sayın Bakan bile aslında bu meselenin nasıl aşılabileceğini gayet iyi biliyor. Yani bir kampanyaya 8 milyon dolar yatırım yapacak adam bin tane işçisine veya işte arkadaşına 8 biner dolar veya işte milyar böler, veririr.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – "Nereden buldun?" diye soracaklardır.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – "Nereden buldun?" diye soracaklar işçiye bu parayı.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Canım ben şu an "işçi" dedim de yani bugün parti militanları var, taraftarlar var. Yani şunu söyleyeceğim: Seçilmiş, devletin birliğini temsil eden bu makamın yarın yıpratılmaması için hakikaten bu hususun üzerinde çok ciddiyle durulması lazım. Bu konuda örneğin hazine yardımı konusu gündeme gelirse Milliyetçi Hareket Partisi olarak da olumlu bir, bu manada olumlu bir tavır takınacağımızı da belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Rıza Bey, sizi de dinleyelim.

RIZA TÜRME (İzmir) – Efendim, Sayın Alt Komisyon Başkanına bir soru sormak istiyorum: İlk tasarıdaki şeffaflık ilkesi Alt Komisyonda acaba neden çıkarıldı? Bunun anlamı nedir? Yapılan düzenleme zaten şeffafsa, ona inanıyorsa eğer, o zaman adını koymaktan niye kaçınılıyor?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – "Şeffaflık" kelimesini mi diyorsunuz?

RIZA TÜRME (İzmir) – Evet.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Doğrusu tabii, önceki dönemdeki çalışma Komisyondan geçmiş, Genel Kurula indirilmiş. Biz, her ne kadar Hükûmetten gelen tasarıyı da dikkate aldıysak da özellikle bu Alt Komisyondan ve Komisyondan geçen metni esas aldık.

Tabii, şeffaflık ilkesi yok orada dikkat ederseniz "şeffaflık" kelimesi var. "Şeffaflık amacıyla" diyor.

RIZA TÜRME (İzmir) – "Seçimlerde şeffaflığı sağlamak amacıyla." diyor.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ama esasta daha ayrıntılı düzenlenmiş diğer metinde. Bizim Alt Komisyondan gelen metinde Hükûmet tasarısına göre daha ayrıntılı bir şekilde düzenleme var. Hani "şeffaflık" kelimesi geçmiyor ama şeffaflığı sağlayacak ayrıntılar var.

RIZA TÜRME (İzmir) – Adını niye koymaktan kaçınıyoruz?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bu ifadeyle ilgili bir farklılık yani. İlke olarak bahsetmiyor “Şeffaflığı sağlamak amacıyla.” diyor zaten.

RIZA TÜRMEK (İzmir) – Çok önemli bir ilke bu.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım, şimdi, gördüğüm kadarıyla, bu önemli bir mesele. Ben diyorum ki, Süheyl Bey’in, Faruk Bey’in söylediklerini dikkate almaya çalışalım ama bu işin mali boyutu var. Biz bunu bu şekilde geçirelim. Belki bir karma yöntem olacaksa onu da ayrıca Hükûmet cenahı olarak siz bir konuşun, Genel Kurulda onu önergeyle şey yapalım. Yani devletten bir yardım olursa hazineden ne kadar olacak, nasıl olacak? Kayıtlarda bunlar olması; yazıldı, takdim ederiz size. Takdir biraz da sizin tabii ki, değil mi? Yani çünkü şu an bunu çözemeyiz. Yani şu anda bunu ifadeyle yazmamız zor.

Mesela, Faruk Bey diyor ki “Kademeli falan” diyor; yani son tura kalanlara daha çok verilsin.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, ben şunu ifade etmek istiyorum:

Şimdi, Sayın Türmen’in söylediği şeffaflıkla ilgili konuyla, Sayın Batum’un söylediği işte uygun süre, vesairelerle ilgili belki o iki konuda şu aşamada yani bir önergeyle netleştirme yapılabilir. Yani o şeffaflığın sağlanması amacıyla konulmasında ikinci fıkranın başına konulabilir. O uygun süreye on gün veya neyse ona Komisyonun takdir edebileceği bir süre de netleştirilebilir. Yani oradaki belirsizliği ortadan kaldırmak için denilebilir. Eğer böyle bir değişiklik yapılabilirse, bizim Hükûmet olarak...

BAŞKAN – Yani o şeffaflık nereye gelecek?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ancak iki, dört olarak yazılmış ama farklı yazılmış.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – 14’üncü maddenin ikinci fıkrasının başında. Tasarıda var; şimdi aynı yere tekrar şey yapılabilir veya başka yere pardon. Yani bu eski ikinci fıkranın mütekabili olan fıkra konabilir aynı şekilde ve o da zannedersem, dördüncü fıkra tekabül ediyor, ona bir bakmak lazım. Yerine bakarız veya bağımsız bir fıkra da konabilir, yani “Seçim hesaplarında şeffaflığa riayet edilir veya riayet edilmesi esastır.” şeklinde veya artık nasıl bir şey olacaksa öyle bir şey konabilir buraya. Veya birinci fıkranın sonuna bir cümle olarak eklenir. “Şunlardan yardım alamazlar, alınan yardımlar...”

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Bakanım...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şu olabilir: Tasarıdaki ikinci fıkranın ilk cümlesi aynen belki bir fıkra olarak eklenebilir.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Olabilir yani...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Ayrı bir fıkra olarak...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani eğer öyle bir düzenleme olursa...

BAŞKAN – Yani onu, o cümleyi ilgili yere yazarsan oylarız onu, yazılı olarak şey değil...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şöyle yapabiliriz: Üçten sonra gelebilir dört olarak ve teselsül ettirilebilir.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Komisyon nasıl uygun görürse...

BAŞKAN – Yani üçten sonra gelmek üzere, okursan...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – “Seçimlerde şeffaflığın sağlanabilmesi amacıyla adaylığın kesinleşmesinden seçim sonuçlarının kesinleşmesine kadar geçen dönemde elde edilen her türlü gelir ve harcamalar kaydedilir.”

BAŞKAN – Tamam.

FARUK BAL (Konya) – 2’nci maddede bir durum var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Beş de aynısı...

BAŞKAN – Beş aynısı mı?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Aynısı değil, şeffaflık yok ki orada.

BAŞKAN – Tamam, beşe ekleyelim bu cümleyi.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkan, beşin başına “Amaçla olan” kısma kadar koyarsak...

BAŞKAN – Tamam, beşin başına bu okuduğumuz cümleyi “Seçimlerde şeffaflığın sağlanabilmesi amacıyla” ifadesinin eklenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Bal.

FARUK BAL (Konya) – Efendim, ikinci maddenin son cümlesi diyor ki: “Seçilen adayın mal bildirimi, seçim sonuçlarının kesinleşmesini müteakip Resmî Gazetede yayımlanır.”

Bizim derdimiz, cumhurbaşkanı adaylarının yarışması sırasında mal bildirimlerine bakmak. Dolayısıyla seçimden önce adayların mal bildirimi şeffaflık ilkesine uygun olur. Bu şekilde düzeltmemiz lazım. Yani adaylar Yüksek Seçim Kuruluna bildirdi aday olduklarını, kesin aday oldu. Kesin adayların mal bildirimi şeffaflık ilkesi uyarınca Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilan edilsin. Seçilen adayın mal bildiriminin yayınlanmasının ne anlamı olacak? Hiçbir anlamı yok. Ancak görevden ayrılırken olur. Onun bir anlamı yok yani.

BAŞKAN – Ama tabii şöyle... Faruk Bey, şey var ama o süreçti. Yani o arada yardım sürekli yapılacağı için onu nasıl yayınlayacaksınız? Bitmiş bir tablo yok elimizde.

FARUK BAL (Konya) – Hayır, mal bildirimi ayrı.

BAŞKAN – Mal bildirimini mi diyorsun?

FARUK BAL (Konya) – Mal bildirimini diyorum.

Şimdi, ikinci maddenin son cümlesini okur musunuz Sayın Başkanım?

BAŞKAN – “Seçilen adayın mal bildirimi, seçim sonuçlarının kesinleşmesini müteakip...”

FARUK BAL (Konya) - Bu hüküm eğer seçilen kişiyi mal bildirimine bulunmaya zorlamak ise yeri burası değil.

BAŞKAN – Ama biliyorsun bütün milletvekilleri, hepimiz öyle yapıyoruz; yani hepimiz seçildikten sonra mal bildiriminde bulunuyoruz. Devlet memuru atandıktan sonra mal bildiriminde bulunuyor değil mi? Yani böyle oluyor.

FARUK BAL (Konya) – Milletvekillerinin seçimiyle ilgili mali bir şeffaflığı öngören bir durum yok. Burada mali şeffaflığı öngören durum var. Onun için adayların, seçilen adayların değil de cumhurbaşkanlığı adaylarının mal bildirimi seçimden belirli bir süre önce, belki propaganda süresinden önce -Altmış gün gibi bir propaganda süresi var- ondan önce Yüksek Seçim Kurulu tarafından yayınlanır. Yayınlansın ki, kimi seçtiğini bilsin vatandaş.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ne diyorsun bu işe?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Mal bildirimiyle alakalı.

BAŞKAN – Evet yani seçilmemiş...

FARUK BAL (Konya) – Bu mal bildirimi Sayın Bakanım, bizim anladığımız anlamda “Kamu görevini üstlenen kişinin bu kamu görevinden ayrıldığı zaman ne yapmış, bu adamın mal varlığında artış var mı yok mu?” o anlamda değil. Cumhurbaşkanlığına aday kişi mal bildiriminde bulunuyorsa, bu kişinin -Şeffaflık ilkesini de bu maddede tartışıyorsak- malı neymiş, mülkü neymiş bunu Yüksek Seçim Kurulu başta bildirsın.

BAŞKAN – Başta bildirsin diyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bildirim var zaten.

BAŞKAN – Nerede var?.. Ha birincide var.

FARUK BAL (Konya) – Yayınlansın; yani bunu Yüksek Seçim Kurulu yayınlasın.

BAŞKAN – Yayınlamayı da Yüksek Seçim Kuruluna veriyor. Malı belli...

FARUK BAL (Konya) – Seçmen bilmiyor. Yüksek Seçim Kurulunun bilmesinin...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, ikinci fıkrayı okuduğumuz zaman “Adaylar, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenecek adaylık başvurusu süresi içinde mal bildiriminde de bulunmak zorundadır.”

FARUK BAL (Konya) –Tamam, güzel; buraya “Mal bildirimi ilan edilir.” diyelim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Mal bildiriminde bulunuyor Yüksek Seçim Kuruluna adaylar ama bunun yayınlanması seçimden sonra yapılıyor.

Bir de hepsininki yayınlanmıyor. Seçilen adayın mal bildirimini seçim sonuçlarının kesinleşmesinden sonra yayınlanıyor. Dolayısıyla, bunun cumhurbaşkanlığı süreci içerisinde mal varlığındaki artışları takip etmek açısından konulmuş bir hüküm; yani şu andaki uygulamaya da uygun bir düzenleme.

Sayın Başkan, Sayın Batum'un dediği bir husus vardı süreyle alakalı. Eğer uygun görülürse heyet tarafından o süreye ilişkin kısmı da zannedersen altıncı fıkrada geçiyordu. Oraya uygun süre yerine bir sabit süre koyalım. Yüksek Seçim Kurulu da görevini bağlı süre içinde yerine getsin.

FARUK BAL (Konya) – Altının sondan üçüncü satırı.

BAŞKAN – Nasıl başlıyor?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – “Yüksek Seçim Kurulu bir ay içinde, seçim hesaplarını inceler ve varsa usulsüzlükleri ve öngörülen limitlerin aşıp aşılmadığını tespit eder.” diyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, uygun görürseniz, altıncı paragrafı okuduğumuzda “Seçim hesapları ile bağış, yardım ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgeler, seçim sonuçlarının kesinleşmesini izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna sunulur. Yüksek Seçim Kurulu bir ay içinde, seçim hesaplarını inceler ve varsa usulsüzlükleri ve öngörülen limitlerin aşıp aşılmadığını tespit eder. Bu aşamada tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla Yüksek Seçim Kurulu tarafından adaylara uygun bir süre verilir.” deniliyor. Burada “Uygun bir süre verilir.” yerine “Bir ay süre verilir.” diyelim.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Aday değil artık, seçilmiş.

(Ses kaydı olmadığından bu bölüm deşifre edilememiştir)

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) - Ali Özgündüz'e işte bu firma, bu şirket, bu kişi bu kadar yardım ediyor. Ona göre de tercihini yapsın. Benim arkamda kim var? Adayın arkasında kim var vatandaş görsün, doğru bilgi edinsin ve doğru tercih yapsın. Dolayısıyla mutlaka seçimler, seçim başlamadan önce, seçimlere üç gün kalarak bu sonuçların ilan edilmesi lazım. Diğer türlü bütün adayların hesaplarını inceleyecek Yüksek Seçim Kurulu ve ilan edecek. Seçim bittikten sonra seçilmeyen kişinin yaptığı usulsüzlüklerle ilgili cezai kovuşturma ve mali işlem yapılabilir. Seçilenle ilgili bir şey yapamazsınız siz. Seçilen cumhurbaşkanı usulsüzlük yapmış, limitleri aşmış, haksız mal edinmiş, efendim tüzel kişilerden, yurt dışından yardım almış. Siz buna ne yapacaksınız? Böyle bir cumhurbaşkanı seçilmiş, bitmiş.

Efendim, bakın seçildikten sonra, seçildikten sonra ne yapacaksınız cumhurbaşkanına?...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yetkiyi başkasına devrettiği için onun sorumluluğunda...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) - Hayır öyle bir şey olur mu? Mali müşavir cumhurbaşkanı adayından habersiz harcama mı yapacak? Öyle bir saçmalık olur mu? Olur mu öyle şey? Hayır, yurt dışından, Amerika'dan bir yardım geldi cumhurbaşkanına 10 milyar dolar; ne yapacaksınız? Efendim geldi, ne yapacaksınız? Bunu da harcadı adam. Nasıl telafi edeceksiniz. "Alamaz" denildi de ama aldı işte Başkanım, suç işledi... Efendim, nasıl verecek? Cumhurbaşkanı sorumsuz. Yani dolayısıyla bunun mutlaka seçimden önce ilan edilmesi lazım ki, kamuoyu bilsin, vatandaş bilsin hangi cumhurbaşkanına oy veriyorum. Bu adamı kim destekliyor? Amerika mı destekliyor, İsrail mi destekliyor, Orta Doğu mu, petro dolar mı destekliyor bunu bilsin yani. Yani çok kolaydır. Üç gün kalarak bu yapılabilir yani.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Efendim, bence önemli olan, bu devletten yardım bu adaya yapılacak mı yapılmayacak mı? Burası kaldı. Burasını Sayın Bakan, öbür hafta içinde ne zaman gündeme gelirse bence bürokratlarla bir değerlendirilir.

Hayır buraya bir miktar, çünkü şu an biz onu şey yapamayız. Buraya yazmak için işin mali boyutunu çıkartmamız lazım. Para işi bu; sonra ben başıma iş alırım. O bakımdan şöyle yapalım.

Bir önerge var; onu bir okutayım:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesinin, Anayasanın ilgili maddeleri ile TBMM İktüzüğünün 38 inci maddesine açıkça aykırılık taşıdığından tasarı metninden çıkartılmasını arz ve talep ederiz.

Ercan Cengiz

İstanbul

Uğur Bayraktutan

Artvin

Rıza Türmen

İzmir

B. Süheyl Batum

Eskişehir

Ali Özgündüz

İstanbul

Gerekçe:

Tasarının 14 üncü maddesinde Anayasamızın kurguladığı sistemin parlamenter sistem ve bu yasanın dayanağı yapılan Anayasanın 101 ve 102 nci maddesindeki 2007 değişiklikleri ise başkanlık sistemi kurgusunu taşıdığından siyasal sorumsuzluk, tarafsızlık ve tam dokunulmazlık makamı olan

Cumhurbaşkanlığının seçiminin finansal yapısı tam bir kargaşaya dönüşmüştür. Cumhurbaşkanı adayının hazine yardımı alması veya kendi mali olanakları ile seçim propagandasını götürmesi yöntemlerinde AKP Grubu madde metnindeki yöntemi benimsenmiştir. Cumhurbaşkanlığı adaylığında gerekli parasal kaynak adayın yaratacağı kaynaklara bırakılmıştır. Yani Anayasadaki seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından halk tarafından seçilir cümlesi afakî olup, mali olanakları çok büyük şahısların seçilebileceği sistem kabul edilmiştir. Belli bir eleme sonrası hazineden alınacak olan eşit yardımla herkesin aday olabilme durumu kabul edilmeyip, bir tarafta hükümet olanakları bunun yanında finans kaynakları daha da ötesinde farklı sebeple bir araya gelmiş kişi ve sermaye gruplarının aday çıkarabileceği sistem kabul edilmiştir.

BAŞKAN – Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Demin yaptığımız değişiklikle beraber 14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

Evet, şimdi üçüncü bölüme geldik.

Okutuyorum:

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 15- (1) Oylamalarda kullanılacak filigranlı birleşik oy pusulasında “Cumhurbaşkanı Adayları” ibaresi ile Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kuraya göre sırası belirlenen adayların adı ve soyadı yer alır.

(2) Oylamanın referandum şeklinde yapılması hâlinde beyaz üzerine “Evet”, kahverengi üzerine “Hayır” ibareleri yazılı, iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası kullanılır.

(3) Kullanılacak birleşik oy pusulalarıyla ilgili diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir. Yüksek Seçim Kurulu, birleşik oy pusulalarını kendisi bastırabileceği gibi gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya da yetkilidir. Gerekli ödenek Maliye Bakanlığınca karşılanır.

BAŞKAN – Evet teknik bir madde.

Faruk Bey, bunda ne söyleyeceksin, merak ediyorum.

Buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Şunu söyleyeceğim efendim: Bir üçüncü fıkranın birinci cümlesi dışındaki üç satırlık ibarenin hiç bir anlamı yok, onun çıkması gerekir. Yüksek Seçim Kurulu zaten o birleşik oy pusulasını ya kendisi bastıracaktır veya başkasına bastıracaktır, şimdiye kadar olan seçimlerde olduğu gibi.

İkincisi ise, bu tartışma mevzu da oldu bundan önceki seçimlerde, beyaz üzerine “evet” basılmasına bir itirazımız yok ama niye kahverengi? Kahverengi pek çok tartışıldı, psikolojik etkisinden de bahsedildi, seçmen iradesinin etkilendiğinden de bahsedildi, bu nedenle kahverengi renginin hayırı çağrıştıran en güzel renk olduğu için kırmızı olarak değiştirilmesini talep ediyorum.

BAŞKAN – Bildiğim kadarıyla bu seçim yasalarında filan da var yanı bu renkle alakalı.

FARUK BAL (Konya) – Buradan başlayalım düzeltmeye.

BAŞKAN – Biri kırmızı, biri başka renk olur mu?

FARUK BAL (Konya) – Türk Bayrağı’na uygun olur.

BAŞKAN – Bak öyle bir yerden bağlıyorsun ki beni “Türk Bayrağı’na uygun olur.” diyor. Yok desen başına bela, he desen...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Hocam “Renklerin dili.” diye bir şey var, o dili çözmek lazım.

BAŞKAN – O çok ayrıntı bir şey bence.

Şimdi, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

Madde 16’yı okutuyorum:

Oy kullanma şekli

MADDE 16- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen birleşik oy pusulası ve “Evet” veya “Tercih” yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(2) Seçmen, mührü, birleşik oy pusulasında tercih ettiği adaya ait özel daire içine basmak, birleşik oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

BAŞKAN – Evet.

Faruk Bey, buyur.

FARUK BAL (Konya) – Şunun için söz aldım Sayın Başkanım, bir: 3’üncü madde diyor ki: “Oyunu kullanan seçmen mührü sandık kurulu Başkanına verir.” Cebine koyar giderse ne olur? Anlamsız bir şey, çıkaralım bunu.

BAŞKAN – Seçim Kanunu’ndan almışlar bunu aynen oraya koymuşlar.

FARUK BAL (Konya) – Benim dedim dediğime geleceksin Sayın Başkan. Bak aklın yolu bir.

BAŞKAN – Niye geleyim ona ben yani fazla mal göz çıkarmaz burada da olsun işte yani ne yapalım?

FARUK BAL (Konya) – İki: Eski seçim kanunlarında “Mühürden tasarruf olsun.” diye tercih uygulandığı dönemlerde “Tercih mührü de evet mührü yerine geçsin.” diye bir tasarruf ilkesi

uygulanmıştı. Hâlbuki bundan önceki dönemde Seçim Kanunu'nda bir değişiklik yapıldı. O dönemde yeterli miktarda evet mührü bastırıldı. Şimdi, fi tarihinde kalan seçmen tercihini ortaya koyacak. Bu tercih lafını bu Cumhurbaşkanlığı seçimine niye taşıyorsunuz?

BAŞKAN – Seçim Yasası'na paralellik bunlar biraz.

FARUK BAL (Konya) – Tarihe saygı farklı olur, mühürle tarihe saygı olmaz, hafızayla olur. Dolayısıyla bu tasarının ne kadar eleştiriye açık olduğunu bu maddeyle anlamış olduk.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – 16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 17'yi okutuyorum:

Oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde oy kullanma

MADDE 17- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen, beyaz üzerine “Evet” kahverengi üzerine “Hayır” ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası ve “Evet” veya “Tercih” yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(2) Seçmen, mührü, birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine basmak, birleşik oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

BAŞKAN – Buyurun Faruk Bey.

FARUK BAL (Konya) – Şimdi, 16'ncı madde söylediğimizi... Sayın İyimaya gitti ama onun güzel bir lafı var “Parmakların akli olsaydı demokrasiyi yok eden canavarlar doğmazdı.” diye.

BAŞKAN – Kim onu söylüyor?

FARUK BAL (Konya) – Ahmet İyimaya, Anayasa Komisyonu Başkan Adayı, Anayasa Uzlaşma Komisyonu üyesi.

Şimdi değerli arkadaşlar, bu kadar açık, bu kadar seçik bir öneriyi reddettiğinize göre bunu da reddedeceğinizi biliyorum ama bunu söylememek benim vicdani sorumluluğumu yerine getirmemek anlamına gelir. Kahverenginin kırmızıyla değiştirilmesi, tercih mührünün bir anlamı yok, fi tarihinden kalmış bu tabirin çıkarılması ve eğer bu madde kalacaksa bir madde daha ilave edelim, “Seçmen oyunu kullandıktan sonra mührü cebine koyup giden seçmenin peşinden bir zabıta gider, mührü alır gelir, sandık kurulu başkanına verir.” diye ilave edelim.

BAŞKAN – Olacağı o zaten, ilaveye gerek yok ki.

Evet, 17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi okutuyorum:

Seçim tutanakları ve sonuçların birleştirilmesi

MADDE 18- (1) Sandık, ilçe ve il seçim kurullarınca düzenlenmesi gereken tutanakların içeriğı ile seçim sonuçlarının birleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen sonuçları birleştirerek ilân eder.

BAŞKAN – 18'inci maddeyle ilgili Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi, yurt dışında yaşayan Türklerin oy kullanmasıyla ilgili bir düzenleme göremedim, kıyas yoluyla 298 mi uygulanacak? O konu sanki boşlukta gibi sanki.

BAŞKAN – Ali Bey, 2'nci maddede daha önce geçti galiba, o bir yerde vardı. 2'nci maddeye bak hele. Var, orada var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Onu fark edemedim de, bir bakayım. Evet, 298'e atıfta bulunuyor.

Tamam, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, 18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 19' u okutuyorum:

Seçimin veya birleştirme tutanağının iptali

MADDE 19- (1) Bir veya birkaç seçim çevresinde, yapılan seçimin veya düzenlenen birleştirme tutanağının, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verilmesi hâlinde, iptal edilen kısmın ülke genelindeki seçim sonuçlarına etkisi olup olmadığı göz önüne alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından söz konusu seçim çevrelerinde seçimlerin yenilenip yenilenmeyeceğine karar verilir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 20' yi okutuyorum:

Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılması

MADDE 20- (1) Cumhurbaşkanı seçiminin kesin sonuçları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Makamına bildirilir, kamuoyuna ilan edilir ve Resmi Gazetede yayımlanır.

(2) Seçilen Cumhurbaşkanı adına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanı seçildiğine dair bir tutanak düzenlenir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 21' i okutuyorum:

Cumhurbaşkanına tutanağın verilmesi ve andiçme töreni

MADDE 21- (1) Seçilen Cumhurbaşkanı adına düzenlenen tutanak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından verilir ve aynı oturumda andiçme töreni yapılır. Bu oturum, eski Cumhurbaşkanının görev süresinin dolduğu gün, makamın başka bir sebeple boşalması halinde ise seçim sonuçlarının kesinleşmesinden itibaren üç gün içinde gerçekleştirilir.

BAŞKAN – Uğur Bey, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, ben burada tabii Cumhurbaşkanlığı seçim süreciyle alakalı bütün süreci Yüksek Seçim Kurulu yönetiyor.

BAŞKAN – Doğru.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – O nedenle biz de buralara geliyorken hep bağımsız yargı... Yani bize hep mazbatalarımızı hâkimler verdiler. Burada doğru olanın, yani bu onursal görevin, yani mutfak çalışmasını esas yapan, bütün süreci takip eden Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından verilmesinin, ben de bir hukukçu olarak yargı tarafından verilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum. Bunu takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Efendim, bu çok yanlış bir itiraz değil aslında baktığınız zaman. Şimdi, bir defa mazbataları zaten Seçim Kurulu hazırlıyor, bunda bir sorun yok. Belki burada tören orada olmuyor da Meclis Başkanlığına veriliyor çünkü yemin için zaten Cumhurbaşkanı buraya geleceği için hazır buraya gelmişken burada verilsin diye düşünülmüş ama yani Yüksek Seçim Kurulu açısından baktığınız zaman söylediğin çok yanlış değil. Yani gerçi bizim mazbatamızı Seçim Kurulu veriyor ama biz gelip Meclis Başkanlığına onu teslim ediyoruz. Yani konum itibarıyla, statü olarak baktığınız zaman çok yanlış değil ama teknik bakarsan Uğur Bey'in söylediği doğru yani öyle görmek lazım. bu hâli bana daha uygun gibi geliyor.

Evet oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 22'yi okutuyorum:

Değiştirilen mevzuat

MADDE 22- (1) 298 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “milletvekili” ibaresinden önce gelmek üzere “Cumhurbaşkanı,” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Buyurun Faruk Bey.

FARUK BAL (Konya) – Buna muhalefet etmiyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Rıza Bey.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – İki konu üzerinde durmak istiyorum. Bir tanesi, efendim, Sayın Bakan ve başka konuşmacılar tarafından dendi ki: Biz şimdi Cumhurbaşkanının süresini beş yıl olarak kabul edersek o zaman yedi yıl için seçilmiş olan Cumhurbaşkanının süresini azaltmış oluruz. Azil anlamına gelir, bundan sonra da Cumhurbaşkanı Parlametonun tehdidi altına girer.

Şimdi, tabii, bu...

BAŞKAN – Rıza Bey, biz geçici maddeye gelmedik daha.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Gelmedik mi? Söylesenize efendim, niye boşa konuşturuyorsunuz?

BAŞKAN – Ben de bu maddede bir şey yok, niye Rıza Bey böyle konuşuyor diyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, en kolay maddeye geldik.

Geçici maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- 31/5/2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce seçilen onbirinci Cumhurbaşkanı hakkında, bu Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanmaz. Onbirinci Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, burada, tabii, son günlerde tartışılan konuya bir açıklık getirilmeye çalışılmış.

Müsaadenizle bir şeyi hatırlatayım: Geçen dönem Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımızın bu Yasa'ya verdiği muhalefet şerhinde son cümlede şöyle bir ifade var: “Bu kadar detaylı, bu denli sorunlu bir yasa tasarısı içerisinde şu anki Cumhurbaşkanının süresi, tekrar seçilebilmesi ve benzeri sorunların giderilmesinin de düşünülmemesi son derece manidardır.” diyor. İşte bundan hareket ederek diyoruz ki: Biz bunu düzeltelim. Hep içimde uhdeydi zaten benim bu, dolayısıyla bunu yapalım diye düşündük.

Şimdi başlıyoruz.

Ali Bey, senden başlayayım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Evet sabahleyin de söyledim anayasa değişikliği, 2007’de yapılan değişiklik, Cumhurbaşkanı süresini beş yıla düşürüyor. Daha referandum başladığı zaman, gümrük kapılarında oy kullanma yapıldığı zaman henüz 11’inci Cumhurbaşkanıyla ilgili uygulanmaz hükmü de yoktu, değişiklik yoktu. Dolayısıyla propagandada anayasa değişikliği propagandasında işte bundan sonra ey halkım, size Cumhurbaşkanı seçtireceğiz efendim, beş yılda bir olacak, iki kez üst üste Cumhurbaşkanı seçilecek

şeklinde propaganda yapıldı ve halk buna oy verdi. Şimdi getirdiğiniz bu düzenleme bana göre Anayasa'ya aykırı.

İkinci bir husus, az önceki konuşmalarda “Kimin Cumhurbaşkanı seçileceği belli değil.” diyorsunuz ama bir şey belli ki Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül bir daha seçilemeyecek. Açık açık niçin Sayın Abdullah Gül'ü bu kadar hedef aldı AKP Grubu onu da hakikaten merak ediyorum, ilginç bir şey. Açıkta diyorsunuz ki: 11'inci Cumhurbaşkanı 3'üncü maddedeki haktan faydalanmaz. Yani aday olamaz, yani beş artı beş uygulanmaz Abdullah Gül için. Hayırdır, grubun bir problemi mi var Sayın Cumhurbaşkanıyla? Herkese tanınan hak niçin Abdullah Gül'den esirgeniyor, garip bir durum, merak ediyorum gerçekten. O yüzden bana göre şu andaki Cumhurbaşkanımız eski Anayasa'ya göre Meclis tarafından seçildiği için ve sizin mantığınızda yeni bir düzenleme geldiği için, beş artı beş tanındığı için, yeni statüden Cumhurbaşkanı faydalanabilir. Bu maddeyi lütfen çıkarın, Sayın Cumhurbaşkanı tekrar aday olabilsin, beş yıl için seçilsin ve bir beş yıl daha aday olabilme imkânı tanıyın, yoksa bu da eşitlik ilkesine aykırıdır, Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırıdır diyorum tekrar, tekrar. Benim merakımı giderirseniz Sayın Abdullah Gül'ü engellemek için niçin bu önerge verildi. O sorunun cevabını alırsam memnun olacağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben şöyle görüyorum aslında: Engelleme yerine süresini yedi sene olarak değerlendiriyoruz. Dolayısıyla bence, yani iki sene daha kalması... Bu kadar kıymetliyse hep beraber sahip çıkalım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, hayır, on yıl aslında kazanmış hak olarak da bakıldığında...

BAŞKAN – Bilmiyorum ki.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam bakın, kazanılmış hak olarak da baksanız, normalde şu anda diyorsunuz ki: Yedi yıldır. Hâlbuki yeni düzenlemeye göre, Cumhurbaşkanı iki dönem on yıl yapabilecek. Dolayısıyla kazanılmış hakkı da aslında ihlal ediyorsunuz. Yani lehe düzenlemeye bakarsanız şimdiki düzenleme beş artı beş daha çok lehedir. Dolayısıyla lehe olan hükümler uygulanacağı için, değil mi kişiliğine, dolayısıyla burada kazanılmış hakkı da siz ona göre ihlal ediyorsunuz ve bir daha Sayın Cumhurbaşkanının önünü kesiyorsunuz. Bütün milletvekili seçilme yeterliliğine sahip kişiler, hatta dediğim gibi, geçen günde söyledim, cezaevinde bulunan milletvekillerini, tutuklu milletvekillerinden birini aday göstersek, seçilse Cumhurbaşkanı olacak ama mevcut Cumhurbaşkanı bu yasaya göre Cumhurbaşkanı adayı olamayacak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli arkadaşlar, “Meselenin bam teli.” dediğimiz maddeye geldik. Aslında bu kanunun yeniden Meclis gündemine getirilmesinin sebebi hikmeti Sayın Başbakanın Cumhurbaşkanlığı süreciyle ilgili vermiş olduğu, kamuoyuyla paylaştığı düşüncesinin yasalaşması için gündeme getirildi ve bu düşünceye paralel olarak da 11’inci Cumhurbaşkanının seçimiyle ilgili bir düzenleme yapılıyor ve buna göre de 11’inci Cumhurbaşkanının yedi yıllığına seçildiği, dolayısıyla Anayasa değişikliğinin buna uygulanmayacağı hükmünü getiriyor. Oysa başa dönersek bu anayasa değişikliğini zaruri kılan olay, 2007 yılında Sayın Cumhurbaşkanı adayı, o tarihte, Abdullah Gül Bey’in önüne çıkarılan seçimle ilgili 367 kararı nedeniyle bu anayasa değişikliği... Şimdi, o bir tepki anayasasıydı, tepki anayasası olduğu için içinde çelişkiler ve geleceği öngöremezlik gibi sakıncaları vardı. İşte o sakınca doğdu. Zaman içerisinde düzeltilmeye çalışıldı, o tarihteki anayasa değişikliğindeki 11’inci Cumhurbaşkanıyla ilgili hükümler geçmişte çıkarıldı, düzeltildi falan ama işte her tarafı eğri büğrü bir tepki kanunu olduğu için şimdi bu sorun ortaya çıktı. Bu maddenin gerekçesinde deniliyor ki: Bir tereddüt var anayasa değişikliği nedeniyle Cumhurbaşkanının görev süresiyle ilgili, biz bu tereddüdü ortadan kaldıracacağız. Neyle? Kanunla kaldıracacağız. Tereddüt nerede hasıl oldu? Anayasa’da hasıl oldu. O zaman bu bir anayasa işi, bu kanun işi değildir. Anayasadan doğan tereddüdü kanunla düzenlerseniz anayasayı kanunla değiştirmiş olursunuz. Bu temelden yanlış bir iştir.

Diğer taraftan, eğer bu bir düzenleme olacaksa hukuktaki tersine işlem kuralı gereği halk oyundan geçmiş, referandum süresinden geçmiş bir anayasa değişikliği işlemiyle bu tereddüdü kaldıracaksınız. Aksi takdirde birinci olarak ifade ettiğim nakisanın daha bir vahimi ortaya çıkar ki siz referandumla Cumhurbaşkanının görev süresini beş yıl olarak belirleyen halk iradesini burada kanunla değiştirmişsiniz anlamı çıkar ki bunun demokratik değerlerle bağdaşır hiçbir tarafı yoktur.

Olay açıktır, seçiktir. Ta, bu anayasa değişikliği yapılmadan önce Sayın 11’inci Cumhurbaşkanı o tarihteki aday olarak, bu anayasa değişikliğini gerçekleştiren AKP milletvekillerinin oy verenlerinin tamamı bunun, Sayın Gül’ün Cumhurbaşkanlığı önündeki hukuki engeli ortadan kaldırmak için çıktığını biliyor ve beş yıl olduğunu, beş artı beş yıl olduğunu da biliyor ancak ilerleyen süreçte referandumdan önce Sayın Cumhurbaşkanının seçilmiş olmasının bir tek nedeni vardır ki siyasi nedendir. O siyasi neden de AKP’nin Sayın Genel Başkanı tarafından ilan edilmiştir, yedi yıldır “Benim düşüncem budur.” demiştir. O düşünceye uygun kanun çıkarılıyor, bu, yanlıştır değerli arkadaşlarım, bu, önümüzde başka yanlışları da fitilleyecek birer sebeptir.

Bu sebepten dolayı, benim daha önce ifade ettiğim gibi, bu bir müktesep hak değildir. Eğer müktesep hak olarak gören arkadaşlarımız var ise müktesep hak ancak müktesebin tarafından bakılarak

tain edilir. Bunun müktesebi Sayın Gül ise bu kanunla onun müktesep hakkı ihlal edilmektedir çünkü eğer bu geçici madde ortadan kalkar ise o takdirde beş yılın dolumunda Sayın Gül ikinci defa Cumhurbaşkanı adayı olur, ikinci defa seçilme şansını elde eder. Dolayısıyla beş artı beş on, eksi yedi, Sayın Gül'ün burada eğer siz seçileceğini varsayarak bu şekilde konuşuyorsanız, üç yılının müktesep hak açısından nazariyesi açısından elinden almış oluyorsunuz. Kaldı ki bunun müktesep hakla bir alakası yoktur, bu bir hukuki statüdür. Bilim adamları bu konuda, büyük bir bölümü hukuki statü konusunda görüşlerini tebarüz ettirmişlerdir. Anayasada, hukuki statüde, yapılacak değişiklik asla kata müktesep bir hak olarak tain edilemez, anlatılamaz. Anayasa, Cumhurbaşkanı görev vermektedir, hak vermemektedir. O görevin ifası için de seçim yapılmaktadır. Dolayısıyla, kişiye özel ve tepki düzenlemesini, tekrar kişiye özel ve bir tepki düzenlemesine dönüştürmek 2 defa eğri iş yapmak demektir. 2 defa eğri işin toplamı bir doğru etmiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim Sayın Bal.

Sayın Türmen, buyurun efendim.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Bu sefer galiba doğru Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bu sefer doğru.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Sayın Başkanım, şimdi burada iki tane temel sorun var. Bir tanesi bir yasayla bu Anayasa'yı değiştirebilecek miyiz, değiştiremeyecek miyiz? Bir yasa mı gerekir yoksa bir anayasa mı gerekir? Bu düzenlemeye ilişkin çıkarılacak olan mevzuatın niteliği ne olacaktır? Bir bu sorun var. İkinci de: Mevcut hukuki durum nedir? İkinci sorun da budur.

Şimdiye kadar Cumhurbaşkanlığına ilişkin olarak yapılan bütün düzenlemeler anayasayla yapılmıştır, yasayla yapılan tek bir düzenleme yoktur. İlk defadır ki şimdi bir yasa çıkarıyoruz Cumhurbaşkanının seçilmesiyle ilgili. Bu, 102'nci maddenin son fıkrasının öngördüğü yasa değildir, onun çok ötesine geçmektedir çünkü konulan geçici maddeyle aslında yeni bir düzenleme getirilmektedir. Bu, tabii, sabah da bunları söyledim, şimdi fazla tekrarlamak istemiyorum ama bir belirsizlik varsa Anayasa'dan kaynaklanan, bu belirsizliğin elbette Anayasa'yla giderilmesi lazım. Şimdi, yani sabah da bunu söyledim, benim en çok endişe ettiğim şey şudur: Yasayla yapılan bu düzenleme Cumhurbaşkanının son iki yılda yetkilerinin Anayasa'dan kaynaklanmayan bir düzenlemeye dayanması gibi Cumhurbaşkanlığı makamıyla bağdaşmayan, Cumhurbaşkanlığı makamını zedeleyen bir durum ortaya çıkarmaktadır. Yani Sayın Cumhurbaşkanı beş yıllık görev süresi boyunca Anayasa'dan aldığı yetkileri kullanmıştı ama bundan sonra iki yıl için Anayasa'dan değil, bir yasadaki yetkileri kullanacaktır. Bu, Cumhurbaşkanlığı makamı bakımından büyük bir zaaf yaratacaktır, en büyük endişem budur.

Mevcut hukuki duruma tekrar değinmeyeceğim, sabah söylemiştik, konuşmuştuk bunları, yalnız iki konuya değineceğim burada. Bir tanesi, işte Sayın Bakan da söyledi, başkaları da söyledi, deniyor ki: “Beş yıl yaparsak bu Cumhurbaşkanının azli anlamına gelecektir, bundan sonra işte Cumhurbaşkanları parlamenter çoğunluklar tarafından azledilebilecektir, bu bir parlamento tekliği doğuracaktır Cumhurbaşkanı üstünde.” Bu mantığa katılamıyorum ben, bu görüşe katılamıyorum çünkü burada yapılan düzenleme bütün Cumhurbaşkanlarını kapsayan bir düzenlemeden çok, tek bir kişiye, tek bir Cumhurbaşkanına özgü, has bir düzenleme yani bu geçici madde aslında tek bir Cumhurbaşkanıyla ilgili konulmuş bir madde ve bütün düzenlemeyi o Cumhurbaşkanına, tek bir Cumhurbaşkanına bağlıyor. Yani buradaki sorun Cumhurbaşkanının azledilip, azledilmemesi değil, buradaki sorun yapılan anayasa değişikliğinin ne zaman yürürlüğe gireceği ya da ne zaman hüküm doğuracağı yapılan anayasa değişikliğinin. Sorun budur, yoksa Cumhurbaşkanı nasıl azledilir, ne zaman azledilir, işte o Anayasa’da hükümler vardır, “Cumhurbaşkanı ancak vatana ihanet suçunu işlerse.” gibi falan, bu Anayasa hükümleri vardır. Bununla ilgili değiliz biz, bizim ilgili olduğumuz konu gayet spesifik, gayet belirli bir konudur, yapılan anayasa değişikliği ne zaman yürürlüğe girecektir, ne zaman hüküm doğuracaktır? Bunu uğraşıyoruz. O yüzden yani sorunu böyle genişletip yaymak aslında bizi yanlış sonuçlara götürür.

İkincisi: Sabah da konuştuğuk, dedik ki, ortada bir irade beyanı vardır yani bu 5678 sayılı Kanun ile Anayasa’ya eklenen 19’uncu maddede Parlamento ve siyasi iktidar bir irade beyanında bulunmuşlardır, demişlerdir ki: “Bu 5+5 yıl düzenlemesi ve Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi düzenlemesi 11’inci Cumhurbaşkanı için yapılmaktadır.” Bunu açıkça söylemiştir, bu masadadır. Şimdi, bu irade beyanı ortadan kalkmış mıdır? Sayın Şentop “Bu ortadan kalkmıştır.” dedi.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – 28 Ağustosta seçmiş kendisi.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Ha, şimdi, ben buna katılamıyorum, bu ortadan kalkmadı çünkü ondan sonra Meclisin yaptığı şey bu düzenlemeyi teyit etti, Meclis de seçerken ne dedi: “5+5 yıl için halk tarafından seçilir.” dedi. Meclisin yaptığı düzenleme de bu. Yani bu 5678 sayılı Kanun’un getirdiği düzenlemeyi ortadan kaldıran, onun yerine geçen başka bir irade beyanı olmadı, onu teyit eden.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Kendisi seçmiş. Rıza Bey, 28 Ağustosta seçmiş.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) - Bu neye benziyor biliyor musunuz? Bu şuna benziyor: Bir uluslararası anlaşmaya imza attığınız zaman ama onaylamadığınız zaman o uluslararası anlaşmaya attığınız imza bir irade beyanıdır ve bunu ve birtakım hukuki sonuçlar doğurur bu yani en azından o imzaladığınız anlaşmaya aykırı davranmamak yükümlülüğünü doğurur ve Mustafa Bey’in söylediği

gibi, bu şarta bağlı bir irade beyanı değildir. Yani “Ben o anlaşmaya ileride taraf olursam ancak, onaylarsam ancak o zaman benim bu iradem geçerli olur.” gibi bir şart yoktur ortada, ortada bir irade beyanı vardır ve bu irade beyanı geri alınmadığı sürece, başka bir irade beyanı onun yerine geçmediği sürece geçerlidir anlaşmaya taraf olmasa dahi, yani anlaşmaya taraf olma amacıyla atılmış bir imza ama o amaç gerçekleşmemiş olsa bile o irade beyanı bağlayıcı bir hüküm doğurur. Aynı şey burası için de geçerlidir, bir irade beyanında bulunulmuştur, o irade beyanını kaldıran başka bir irade beyanı olmadığı için o irade beyanı bugün için de geçerlidir. Şimdi o irade beyanına aykırı hareket etmekteyiz. Bu da pek fazla hukuki bir tutum olduğunu söylemek doğrusu güçtür. Yani özetlemek gerekirse, eğer deniyorsa ki “Efendim, biz 2014 yılında partimizin liderinin Cumhurbaşkanı olmasını istiyoruz.” yani murat buysa bunu fazla dolandırmadan söylemek lazım, bu kadar hukuki zorlamalara gitmeden açıkça söyleyelim bunu, ona göre davranalım, bu iş olsun bitsin bence, daha kolay olur, daha sağlıklı olur.

Sağ olun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Sayın Türmen.

Fatoş Hanım, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Daha önceki konuşmalarda tabii Sayın Bakanım da detaylı olarak izah ettiler, şimdi, tabii, yorumlar şöyle arkadaşların: “Görev süresi beş yıl, eğer yedi yıl olsaydı geçici bir madde veya Anayasa’da bir hüküm eklenerek bu yedi yıl olarak belirlenirdi.” diyorlar. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanımız seçildiğinde görev süresi yedi yıl, kanaatimce beş yıl olarak öngörülseydi o zaman geçici madde eklenebilirdi, dolayısıyla yedi yıllık süre için Sayın Cumhurbaşkanımız seçilmiştir. Bizim Sayın Cumhurbaşkanımızla da... Ali Bey biraz önce “Bir sorunuz mu var?” dedi. Tabii, bizim oy kullandığımız, oy verdiğimiz, gerçekten başarılı hizmet ettiğini de düşündüğüm, sevdiğimiz, saygı duyduğumuz, çok da görevini iyi yaptığına inandığım Cumhurbaşkanımız, onun için hiçbir problemimiz yok. Tabii ki buradaki konu Sayın Cumhurbaşkanımızla bir problemin olması değil, benim kanaatim buradaki, seçildiği dönemdeki -eğer biz hukukçuysek ve hukukun üstünlüğüne, hukuk devletine inanıyorsak- görev süresi yedi yıldır, yedi yılın uygulanmaması hâlinde... Meclis yedi yıl için seçmiştir Sayın Cumhurbaşkanını. Millî iradeyle gelen Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçtiği Sayın Cumhurbaşkanının acaba görev süresinin yedi yıl olarak düşünülmesi -“indirilmesi” demiyorum çünkü bana göre yedi yıldır süre, bunun tartışılması bile bana göre gereksiz- millî iradeye aykırı olmayacak mı? Bir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yeni düzenleme daha...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ben onu tartışmıyorum, ben kendi kanaatimi söylüyorum.

İkincisi: Biz diyoruz ki biz bir hukuk devletiyiz, hukuk devletinde tabii ki hukukun üstünlüğü, güvenilirliği ve öngörülebilirliği esas. Sayın Cumhurbaşkanı veya seçilecek herhangi biri ve ileride Türkiye Büyük Millet Meclisi böyle bir hüküm koyarak kısıtlama yoluna giderse o makamda acaba ne kadar sağlıklı görev yapabilir? Kendini Meclise karşı sorumlu hissetmeyecek mi “Her an benim görev sürem değiştirilebilir, görev sürem azaltılabilir.” diye. Dolayısıyla böyle bir kaos da yaratılacak ve milletin de sonuçta hukuka olan güveni sarsılacaktır.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – En büyük organ Meclis değil mi?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Tabii ki Meclis ama Türkiye Büyük Millet Meclisinin Cumhurbaşkanının görev süresini kısaltma gibi bir yetkisinin olduğunu ben düşünmüyorum.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İsterse yetkilerini ortadan kaldırabilir Meclis. Meclis isterse yetkisini kısaltır yani.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Dolayısıyla bu tür tartışmaların temeli bence görev süresiyle ilgili olan yeni bir düzenleme değil, mevcut olan zihinlerdeki bu karışıklığın giderilmesiyle ilgilidir diyorum.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; aslında ben de sabahleyin görüşlerimi açıkladım ama Rıza Bey’in konuşması üzerine birkaç hususun daha altını çizmek gerektiği kanaatindeyim. Birincisi, burada böyle bir düzenlemeye itiraz eden arkadaşlar şu varsayıma dayanıyor: “Anayasa’da mevcut Cumhurbaşkanının süresi belirlenmiştir, bellidir.” varsayımına dayanıyor. Hâlbuki öyle değil, Anayasa’da Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili bir düzenleme var fakat bu düzenleme 30 Ekim 2007 tarihinde yürürlüğe girmiş, mevcut Cumhurbaşkanı ise 28 Ağustos 2007’de seçilmiş yani bir başka ifadeyle, Cumhurbaşkanının seçilmesi olayından sonra bir hukuk kuralı konulmuş. Burada sorun, hukuk kuralı, kendisinden, yürürlüğe girdiği tarihten sonraki olaylara mı etki edecektir yoksa kendisinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki olaylara da etki edecek midir? Şimdi “Müktesep hak üzerinde duruluyor.” nazariyesi olur mu, olmaz mı, tartışılabilir, bu da kati değildir yani genelde “Kamu hukukunda müktesep hak olmaz.” diye bir yaklaşım var, hatta bunu işte mesela “Sadece mülkiyet söz konusu olduğunda müktesep hak olur.” diyen bazı hukukçular da var ama sadece ondan değil, özlük işleriyle de ilgili müktesep hak olabiliyor, şahsi durumuyla ilgili de olabiliyor kişinin. Bu tartışma bir yana, “müktesep hak” nazariyesine dayanmıyorum ben, “müktesep hak” nazariyesinin de dayanmış olduğu kanunların geriye yürümezliği ilkesine dayanıyorum. Yani

burada bir hukuk kuralı var, bu hukuk kuralı olaydan sonra yürürlüğe girmiş, kendisinden önceki bir olayı düzenleyebilir mi, düzenleyemez mi meselesi. Ben diyorum ki, bir hukuk kuralı geriye etki etmez bu bakımdan, süreyle ilgili kendisinden, yürürlüğe girişinden önce seçilmiş Cumhurbaşkanının süresini düzenleyemez.

Şimdi, burada, tabii, Parlamento iradesiyle ilgili sabah birkaç şey söyledim, Rıza Bey'in itirazı üzerine onu belki biraz daha açmak gerekebilir. Burada Parlamentonun üç iradesi var, Mayıs 2007'den 16 Ekim 2007'ye kadar. Birinci iradesi, anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanın halk tarafından seçilmesine yönelik bir irade, bu genel hüküm yani 101'in ve 102'inin değişmesi. Burada ayrıca bu iradenin beraberinde, burada çünkü yine 11'inci Cumhurbaşkanın nasıl seçileceğine dair bir düzenleme yok ama henüz seçilmediği için aslında onu da kapsıyor fakat ayrıca 11'inci Cumhurbaşkanına ilişkin, mahsus bir düzenleme de getirmiş ek 18 ve ek 19'uncu maddelerle getirmiş, 11'inci Cumhurbaşkanının nasıl seçileceğini de düzenlemiş halk tarafından seçilmesiyle ilgili, bu bir irade. Daha sonra 28 Ağustos 2007'de bu sefer ayrı bir irade ortaya koymuş, kendisi bu önceki iradesinin de tabii farkında olmasına rağmen demiş ki 28 Ağustosta Cumhurbaşkanını ben kendim seçiyorum 11'inci bir kere, 11'inci Cumhurbaşkanını seçmek suretiyle 11'inci Cumhurbaşkanının kendisinin yapmış olduğu ama henüz kanunlaşma merhaleleri tamamlanmamış yani yürürlüğe girmemiş bir düzenlemeye göre değil, değiştirdiği ama yürürlüğe öbürü girmediği içtin, yeni düzenleme girmediği için yürürlükte bulunan bir düzenlemeye göre yani ilk hâline göre 101'inci maddenin Cumhurbaşkanı seçmiş. Dolayısıyla Cumhurbaşkanını yeni yaptığı düzenlemeye göre değil, önceki düzenlemeye göre seçmiş. Böylece, 11'inci Cumhurbaşkanını Parlamento tarafından seçilmiş, yedi yıllık sürede seçilmiş ve yine tekrar seçilme hakkı, imkânı olmayan bir Cumhurbaşkanı olarak belirlemiş. Bununla da kalmamış, sonra 16 Ekim 2007'de bu sefer 11'inci Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle ilgili geçici maddeleri, 18 ve 19'uncu maddeleri yürürlükten kaldırmış, daha doğrusu referanduma giden metnin içerisinden çıkarmış, bu da bir irade. Dolayısıyla Rıza Bey'in dediği gibi, "Bir irade var, bu irade 11'inci Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi iradesidir, başka irade de yoktur." diyemeyiz, bu yanlış olur, kronolojik olarak yanlış, tarihî gelişmeye baktığımızda o süre içerisinde, arkasından iki irade daha var, bunlar 11'inci Cumhurbaşkanının Parlamento tarafından seçilmesi iradesi, buna yönelik irade. Şimdi, burada, dolayısıyla Parlamento iradesine baktığımız zaman da aslında 11'inci Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi yani yeni düzenlemeye göre seçilmesi yönündeki iradeden Parlamentonun 11'inci Cumhurbaşkanı bakımından vazgeçtiğini görüyoruz sonraki iki iradesiyle beraber.

Şimdi, burada bir intikal hükmüne ihtiyaç var. Fatoş Hanım'ın da dediği gibi, aslında bize göre burada Cumhurbaşkanının önceki hükme göre seçilmesi dolayısıyla süresinin yedi yıl olduğu, bir

daha seçilmesinin mümkün olmadığı hususu açıktır, biraz sonra söyleyeceğim ama böyle bir tartışma olduğuna göre, siyasiler arasında var, hukukçular arasında var, kamuoyunda var ve biz, zihinlerde bir karmaşa olduğunu görüyoruz, bunu düzeltmek üzere Anayasa’da bizim açık olduğunu söylediğimiz hükmü daha vazıh hâle getiren, altını çizen normatif kesinliği sağlayan bir hükmü kanunla yapıyoruz, yapacağız. Bunun için bu geçici madde buraya önerilmiş.

Şimdi, süre konusundaki tabii kesinlik nedir? Başkanımız az önce okudu, aslında burada, “Siyasi proje” denirse, Cumhuriyet Halk Partililerin bir siyasi projesinden bahsedebiliriz, önceki dönemde muhalefet şerhine yazmışlar, “Bu konuda bir hüküm yok, kanunda, böyle bir önemli konuyu niye düzenlemiyorsunuz?” diye, şimdi de kalkıyorsunuz “Kanunla değil, Anayasa’yla düzenlenmeli.” diyorsunuz, orada hâlbuki “Kanunla bunu niye koymadınız?” diye de eleştirmişsiniz, olsun, olabilir böyle şeyler.

BAŞKAN – Doğru söylüyorlar yani.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Doğru, evet, doğruya sahip çıkıyoruz biz.

BAŞKAN – Yanlış eleştirecek hâlimiz yok ki.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, o görüş yanlış, biz de onu eleştiriyoruz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) - Arkadaşlar, süreyle ilgili olarak da bir husus var, ona da Rıza Bey değindi, bu da önemli: “Bu azil midir, değil midir?” Fakat Rıza Bey’in söylediği mesele yalnız biraz farklı, “Burada 11’inci Cumhurbaşkanıyla ilgili bir şeyden bahsediyoruz.” dedi. Biz onu kastetmiyoruz, şunu kastediyoruz: Şimdi, tabii sadece bir olaya mahsus olarak düşünersek dediğiniz belki tartışılabilir, genel olarak düşünelim yani işi bir olaydan bağımsız, objektif bir formül üzerinden düşünelim. Diyelim ki bir Cumhurbaşkanı var, seçildi, bu Cumhurbaşkanı’na rahatsızlığı var Parlamento çoğunluğunun, Anayasa’yı değiştirebilecek çoğunluğun, iki sene sonra -süre beş yıl şimdi dedi ki: “Bu Cumhurbaşkanıyla geçinemiyoruz. Ne yapalım? Bir formül bulalım, evet süresini üç yıla indirelim bunun.” dedi. Altı ay kalmış süresinin dolmasına. Anayasa’da böyle bir değişiklik yaptı, süresini indirmiyor, Anayasa’da “Cumhurbaşkanının süresi beş yıldır.” yazıyor, bir daha seçilebilir, bu beş yılı “Üç yıldır.” yaptı, “Bir daha seçilebilir.” dedi veya “2 defa seçilebilir.” dedi, yine dokuz oldu, ona yaklaştı. Şimdi, eğer biz bunu önce seçilmiş Cumhurbaşkanı’na uygulayacak olursak o zaman Cumhurbaşkanı’nın süresini kısaltmak suretiyle onu azletmiş oluyoruz fiilen. Burada tabii bizim, yine aynı şeye dönüyorum sabah söylediğim, süreler arasındaki mesafe az olduğu için yani 28 Ağustosta o seçilmiş, işte 16 Ekimde değişiklik, 30 Ekimde yürürlüğe girmiş, bir-iki aylık bir zaman dilimi içerisinde bütün olaylar gerçekleştiği için detaylara vâkıf olamıyoruz, atlıyoruz bunları. Objektif baktığımızda olay bundan ibaret. Bir Cumhurbaşkanı’nı seçmişsiniz, (x) Cumhurbaşkanı’nı bir tarihte, ondan sonraki tarihte bir düzenleme yapmışsınız ve süresini kısaltmışsınız. Bu süreyi kısalttığınız

zaman önceki Cumhurbaşkanına etki eder mi? “Etki eder.” dersek, Cumhurbaşkanını azletme yetkisi anayasal olarak elinde yokken Parlamentonun biz süreyi kısaltmak suretiyle yani dolan yaparak Anayasa’daki düzenlemelere, hile yoluyla Cumhurbaşkanını azletmenin bir formülünü buluyoruz. Sonra istediği bir çoğunlukla yine bir Cumhurbaşkanını seçince o üç yılı tekrar beş yıla çıkartıyor, böylece Cumhurbaşkanını azletmiş oluyor fiilen. Azletmekten kastettiğimiz bu, yoksa 11’inci Cumhurbaşkanının durumuyla ilgili bir şey değil.

Burada hükmün geriye yürümesiyle ilgili husustan bahsettim. Ondan sonra “normun bütünlüğü” meselesine sabah temas etmiştik, bu bir pakettir, Parlamento seçiyor, yedi yıl ve bir daha seçilme hakkı yok, öbüründe ise halk seçiyor, tamamen bir sistem değişikliği, Faruk Bey’e katılıyorum bu anlamda, iki farklı sistemin getirmiş olduğu süreleri de birbiriyle karıştırmamız lazım. Burada yapılmak istenen, tabii, 11’inci Cumhurbaşkanımızın süresiyle ilgili bir mesele değil aslında, süreyle ve tekrar seçilmeyle ilgili belirsizliği ortadan kaldırmak. Şimdi, arkadaşlar, tabii “yedi yıl” diyenler şimdi “beş yıl” diyor, işine öyle geliyor, işte bir önceki dönemde “Niye kanunda hüküm yok?” diyor, getiriyoruz “Niye kanunda hüküm var?” diyor yani bu tartışmaların sonu gelmez. Ben size başka bir şey söyleyeyim, sabahleyin aslında Ali Bey ona temas etti biraz, bir yönüyle o aklandı. Peki, varsayalım ki “Cumhurbaşkanı 2 defa seçilebilir.” diyor yeni metin. Peki,, şu anki mevcut Cumhurbaşkanı 2 defa mı seçilebilir yoksa bundan sonra 1 defa mı seçilebilir? Yani 7+5 midir, 7+5+5 midir? Şimdi, 7+5 de olsa, 7+5+5 de olsa -çünkü 2 kere seçilme hakkı getirmiş yeni düzenleme- şimdi bütün bunlar tartışılacak ve bundan sonra eğer böyle bir hüküm getirilmezse tartışılabilir.

Şimdi, 7+5 olsa, bakalım: Önceki sisteme göre üst limiti nedir sürenin? Yedi yıldır, 7+5=12; 10’u aşıyor. Yeni sisteme göre limiti nedir? 5+5=10 yıl, 7+5=12 ediyor, yeni sisteme göre de üst limiti aşıyor. Dolayısıyla burada hukuken aslında çok fazla tartışacak bir nokta da yok.

S. NEVZAT KORKMAZ (İsparta) – “7+3” yapın, eşitleyelim.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – “7+3” yapalım, onun için tabii anayasa değişikliğine ihtiyaç var, bu kanunda bir geçici maddeyle olmaz o Nevzat Bey.

Şimdi, değerli arkadaşlar, dolayısıyla burada sadece süreyle ilgili değil, tekrar seçilmeyle ilgili olarak da tartışmalar doğabilir, devam edebilir. Bizim burada yapmaya çalıştığımız -ben buna inanıyorum ki Sayın Cumhurbaşkanımız da bunu istiyor, belirsizlikle ilgili “Bu konunun vuzuha kavuşturulması gerekir.” diye açıklamaları da oldu- sadece hukuki bakımdan Anayasa’da bize göre açık olan bir hususun hem kamuoyundaki tartışmaları ortadan kaldırmak için kesin olarak vuzuha kavuşturulması hem süreyle ilgili olarak hem tekrar seçilmeyle ilgili olarak vuzuha kavuşturulması meselesidir. Bizim alt komisyondaki düşündüğümüz, düzenlediğimiz maddeyle ilgili tabii bazı tartışmalar olunca artık onlardan da istifadeyle sanıyorum tamamen tartışmaları ortadan kaldıracak bir

başka önergeyle işi düzeltme konusunda arkadaşların bir teşebbüsü de var ve o bakımdan bu konuyu artık Türkiye'nin gündeminden kaldırıp Cumhurbaşkanlığı makamının saygınlığına uygun bir durumda kalmasını sağlamamız lazım.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Sağ ol Mustafacığım.

Nevzat Bey, buyurun.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Evet, Sayın Başkan, şimdi geçici 1'inci maddeyi...

BAŞKAN – Kısa kısa konuşalım.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) - ...yani önergeyi incelediğimiz zaman 3'üncü maddenin birinci fıkrasını yani iki cümleden oluşan birinci fıkrasının her iki cümlesinde işlevsiz bıraktığını, 11'inci Cumhurbaşkanı için uygulanamaz olduğunu söylüyor. Şimdi birinci cümle süreyi yedi yıldan beş yıla indiriyor, ikinci cümle ise daha önce olan bir yasağı yani ikinci kez seçilme yasağını kaldırıyor, şahsın hukukunu genişleten genişletici bir hüküm getiriyor, "5+5" şeklinde.

Şimdi, siyasal saiklerle âdeta mevcut Cumhurbaşkanına hiçbir nefes alma alanı bırakmaksızın, sadece ismi verilmeksizin yani "Sayın Abdullah Gül ikinci kere seçilemez." demeksizin "11'inci Cumhurbaşkanı" diye belirterek de uyguluyor bunu. Şimdi bunun şahsi bir düzenleme olduğunu, kanunların genelliği ve objektifliği prensibine aykırı olduğunu, hele hele Anayasa'da hiç kimse için öngörülme İkinci kez seçilme yasağının bizzat mevcut Sayın Cumhurbaşkanı için uygulandığını ve bunun da söylediğim gibi Anayasa'daki eşitlik ilkesi ve seçme, seçilme hakkını ihlal ettiğini belirtmek istiyorum.

Biz Sayın Cumhurbaşkanı biliyorsunuz oy vermedik, kendi adayımızı çıkardık, Milliyetçi Hareket Partisi olarak kendi adayımızı destekledik ancak doğrusu bu kâğıt üzerinde Sayın Cumhurbaşkanı hedef alan, doğrudan 11'inci Cumhurbaşkanı hedef alan bu cümleler üzerinde biraz durmak istiyorum.

BAŞKAN – Nevzat, niye fit sokuyorsun durup dururken ortada ya?

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Çünkü cümleyi incelediğimiz zaman şu anda hayatta olan 2 eski Cumhurbaşkanı bile yani Sayın Demirel ve Sayın Ahmet Necdet Sezer'le birlikte...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Kenan Evren'i de sayın.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, Sayın Kenan Evren, tamam düzeltiyorum.

Kenan Evren'le birlikte, bunlar için bile İkinci kez seçilebilme yasağı öngörülmez iken Sayın Cumhurbaşkanı için getiriliyor. Doğrusu bu husumeti, Sayın Cumhurbaşkanı hedef alan bu düşmanlığı anlamakta zorlanıyorum. "Sayın Abdullah Gül bir daha seçilemez." deyin ve işi bitirin lütfen.

BAŞKAN – Onu nereden çıkarıyorsun Nevzat, anlamıyorum ben.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim...

BAŞKAN – Bu metinde böyle bir şey yok.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Var.

Bakın efendim...

BAŞKAN – Şimdi, bak...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Tek tek sorayım isterseniz. Bu metinde Sayın Kenan Evren'in, Sayın Demirel'in, Sayın Ahmet Necdet Sezer'in ikinci kez seçilebilmesini engelleyen bir hüküm var mı?

BAŞKAN – Kardeşim, 11'inci seçilemezse 9, 8 haydi haydi seçilemez.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Yok efendim.

BAŞKAN – Mümkün mü böyle bir şey ya? Yapma bunu Allah'ını seversen. Böyle hukuk mantığı olur mu ya?

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sadece bakın, mevcut 11'inci Cumhurbaşkanı siz diyorsunuz.

BAŞKAN – Yani onu da düzelterek, ayrı bir mesele de, bu mantık mantık değil, iyi ki düzeltiyoruz, bu mantık olduktan sonra işimiz çok zor bizim ya. Vallahi iyi ki düzeltiyoruz yani ha! Hayret ya!

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, düzeltereksiniz tabii, yanlışsa düzeltereksiniz.

BAŞKAN – Ama sen demeden düzeltiyoruz, dikkat et ha!

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, düzeltip getirseydiniz o zaman. Şu andaki mevcut durumu eleştiriyorum. Bu bakımdan biraz anlamakta da zorlanıyorum, bugüne kadar bütün yasalarınızı onaylayan Sayın Cumhurbaşkanının son bir-iki yasayı onaylamayıp geri gönderdiği için mi bunu yapıyorsunuz anlamakta zorlanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ne kadar kıymete geçtin, sahip çıkın, fit sokmayın, fit, Allah aşkına ya.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Mustafa Bey, çok kısa.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Çok kısa, iki cümle söyleyeceğim.

Arkadaşlar, az önce değinildi “5+5=10 ediyor, 7 var, kısaltıyorsunuz.” gibi, biliyorsunuz hukukçular burada çoğunlukta, temel bir kaide Mecelle’de de: “Şek ile yakın zail olmaz.” 5 tamam ama “+5” seçim sonrası olacağı için bir ihtimaldir. Hâlbuki “7” “5”e göre daha fazla olduğu için bir

kesinliktir, dolayısıyla bu ikisini birbirine karıştırmayalım yani “10” “7”ye iniyor gibi düşünürseniz yanlış olur çünkü “10” un diğer “5”i bir ihtimaldir.

İkinci: Nevzat Bey söyledi, işte Sayın Cumhurbaşkanımızın önünü kesmek gibi bir şeyden bahsediyor burada, bu yanlış. Niye? Metnin tamamına bakarsanız burada aday göstermeyle ilgili bir süreç var, siyasi partiler gösteriyor adayları, dolayısıyla fiilen böyle bir şeyle, durumla bunu engelleyebilmek eğer öyle bir niyet olsa mümkündür, bunun için ayrıca bir düzenleme yapmaya da gerek yok.

Bir başka husus da: 11’den öncekileri kapsıyor mu? Hocam cevap verdi, kapsıyor. Hukukta biliyorsunuz “evleviyet” ilkesi vardır, temel ilkelerden birisidir “evleviyet” ilkesi. “Evleviyet” ilkesine göre 11’inciyle ilgili bir yasak varsa, öncekiler için bu haydi haydi vardır anlamına gelir. Bu bakımdan kısaca...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Öyle kıyas yoluyla genişletemezsiniz, hukuk alanını daraltamazsınız.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yok, kıyas değil bu, evleviyet hukukta bir yorum ilkesidir. Hukukçu arkadaşlar bilir, belki Nevzat Bey...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Yani, olmayan böyle bir...

BAŞKAN – Ya, peki Nevzat Bey, müsaade buyur ya, “11 giremez.” dedik, peki, “10’la, 8, 9 girer.”i nereden çıkarıyorsun sen bunu? Hiç anlamıyorum ben, samimi söylüyorum bak. Böyle bir şey olabilir mi yani? O mantığı anladım...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, bir engelleme yok.

BAŞKAN – Hayır, dediğini anladım, kabul ettik 11’le alakalı.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sayın Başkan, bir engelleme yok, 11 dışındakilerle ilgili bir engelleme yok.

BAŞKAN – Hukuk ne yapsın bu mantığı Allah aşkına ya.

Evet, şimdi Yahya Bey’i de kısaca dinliyoruz, sonra İyimaya...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Niye kısaca Başkanım?

BAŞKAN – Yani kısa olsun, arzumu söylüyorum.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; yaklaşık yedi buçuk saatir toplantıya başladık, saat 10.30’dan bu yana konuşuyoruz ve arkadaşları dinliyoruz, hasbelkader 1999 yılından bu yana aralıksız olarak Parlamentoda bulunan bir arkadaşınız olarak, 3 defa Cumhurbaşkanlığı seçimini baştan sona yaşamış, seçim turlarına katılmış ancak 2 tane Cumhurbaşkanı seçebilmiş bir arkadaşınız olarak yani bir kısım arkadaşların tutanaklardan okumuş

olduğu, bazı arkadaşların medyadan izlemiş olduğu çoğu süreçleri biz canlı olarak yaşadık ama yani böyle sabah da söz istedik, söz vermediniz yani zaman darlığı gerekçesiyle.

BAŞKAN – Muhalefet duysun bunları. İşte duyun bak muhalefet, görüyorsunuz.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Ne kadar adil bir Başkanımız var.

BAŞKAN - Benim ne kadar bir adil Başkan olduğumu görün işte.

RIZA TÜRMEN (İzmir) – Bizden söz isteseydiniz biz verirdik Sayın Akman.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Başkanım, muhalefeti kayırma resmen bu.

BAŞKAN – Onu söylüyorum ben de yani. Dokuz yıldır bunları kayırırım, hiç kıymet bilmezler. Dokuz yıldır hep kayırırım bunları.

Evet, Yahya Bey, devam edin.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii ki sabahleyin söz istediğimiz zaman söylenmemiş bir kısım konuları gündeme getirmek niyetimiz vardı, hani derler ya şu gök kubbe altında söylenmedik bir söz de kalmamıştır esas itibarıyla ama Nasreddin Hoca'nın dediği gibi, süreci izlerken yani çoğu zaman “Sen de haklısın, sen de haklısın.” ikisine de “Sen haklısın.” diyene “Sen de haklısın.” diyecek nitelikte tartışmalar da yaşadık bu Komisyonda, gerçekten de öyle yani teknik bir düzenleme yapıyoruz. Örneğin, arkadaşların seçim propagandası, seçim harcamalarıyla ilgili bir kısım eleştirilerine şahsen ben de katıldım yani zannediyorum Hükûmetimiz de işte sizin de ifade ettiğiniz üzere bazı yeni değerlendirmelerde de belki bulunabilir çünkü müstakbel bir seçim için bir kanun hazırlıyoruz yani Türkiye, mahallî seçimleri yaşadı, genel seçimleri yaşadı ama doğrudan seçim yoluyla Cumhurbaşkanlığı seçimini ilk defa yaşayacak yani hem tarafsızlığını zedelemeyecek nitelikte, işte partilerin doğrudan veya dolaylı şekilde aday gösterebilecekleri bir tarzda bir Cumhurbaşkanı adayı ortaya koyacağız, bu Cumhurbaşkanıyı seçeceğiz ve bu Cumhurbaşkanı tarafsız, işte ne kadar güçlü yani Anayasa'nın bugünkü verdiği yetkileri bir kısım arkadaşlarımız eleştirdiler, “Çok güçlü bir Cumhurbaşkanı olacak...” Ben burada âcizane şunu söylemek istiyorum: Benim bu konudaki görüşüm, bu tartışmaların tamamını sonlandıracak olan, bir kısım arkadaşlarımda da o kanaatte olduğunu bildiğim, Başkanlık sistemidir yani daha da güçlendirilmiş -burada aramızda Anayasa Uzlaşma Komisyonu üyesi arkadaşlarımız da var- daha da yetkileri genişletilmiş bir başkanın Türkiye Cumhuriyeti için çok uygun bir sistem olacağını ben düşünenlerdenim şahsen çünkü ekonomik anlamda, sosyal anlamda ciddi şekilde...

BAŞKAN – Bunu söyleneceğini bilseydim sabahtan seni konuştururdum Yahya, ne biliyim ben. Sen, Başkanlığı böyle öveceğine deseydin...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Yıllardır ifade etmiş olduğunuz görüşleri... Yani “Aklın yolu birdir.” babında ben de tekrar etmiş olayım.

BAŞKAN – Aklıma mı gelir bunu söyleyeceğin.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Tabii, bunu şahsi görüşüm olarak ifade ediyorum. Dediğim gibi, Anayasa Uzlaşma Komisyonu tamamen bütün ön fikirlerden arınmış bir vaziyette yeni bir anayasa yapma iddiasındadır. O anayasada da eminim ki bugün tatat edilen yasama, yürütme, yargıya ilişkin Cumhurbaşkanlığı yetkileri de yeniden sayılacaktır orada, tatat edilecektir. Yani ben şahsen o önümüzdeki çalışmalarda eğer başkanlık sistemine geçilmeyecekse bu yetkilerin daraltılması yani parlamenter sisteme tamamen dönülmesi veya başkanlık sistemine dönülmesi ama tercihimin başkanlık sisteminden yana olduğunu da tekrar ifade etmek istiyorum.

Yedi yıl, beş yıl meselesini vatandaşlarımız soruyorlar. Anayasa Komisyonu üyesiyiz, zaman zaman söylüyoruz, çok basit bir mantıkla anlatıyoruz. Arkadaşlar, biliyorsunuz, bu Cumhurbaşkanını Meclis olarak biz seçmiştik, o zaman yedi yıldır biliyorsunuz. Meclis seçtiği zaman yedi yıl oluyor, halk seçtiği zaman beş yıl oluyor; bu kadar düz bir mantığı var bunun. Daha fazla bunu ileri boyutlara götürmenin, derinliklere götürmenin bana göre bir manası yok. Şimdi buna kim karar verecek meselesi tabii ki tartışıldı. Cumhurbaşkanlığı makamı kendisi kendi kendine yetki itti haz edemeyeceğine göre, yani görev süresiyle ilgili bir yorumda bulunamayacağına göre bunu Yüksek Seçim Kuruluna bırakmamız da düşünülemeyeceğine göre, Yüksek Seçim Kurulunun yapısı gereği seçimlerin tarafsız, eşit, adil yürütülmesini denetleyen, düzenleyen bir kurum olduğuna göre tabii ki yorum anlamında bir geçici madde mahiyetinde de olsa, yani normatif bir hüküm koyma zorunluluğumuz olduğu için bunu kanunla düzenliyoruz. Ben, Anayasa'da düzenlenmesi gerektiği kanaatinde olmayanlardanım, o şekilde düşünmüyorum. Yani biz bir taraftan yeni Anayasa'yı yapıp daha kısa, daha sade; halkın, herkesin anlayabileceği ve öz nitelikli bir anayasa hazırlamayı düşünürken her türlü başımız dara düştüğünde her konuyu anayasayı değiştirmek suretiyle değiştirmeyi düşünürsek bunun da doğru bir yol olmadığını bütün hukukçular da ifade ediyorlar. İnşallah o özlediğimiz o öz, daha çağdaş anayasaların da en çağdaşı olabilecek nitelikteki anayasayı da özlemle bekliyoruz. Şahsen ben Anayasa Komisyonuna üye olmayı tercih ederken de bu heyecanı duyarak üye adayı olmuştum. İnşallah o da nasip olur.

Ben, bu düzenlemenin memleketimiz için, milletimiz için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Sayın Başkanım, zannediyorum rahatsız etmedim yani.

BAŞKAN – Estağfurullah, olur mu öyle ya? Sen benim öğrencimsin, ben seni her zaman severim.

Fatih Bey, buyurun.

FATİH ÇİFTÇİ (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli komisyon üyeleri; görüşülmekte olan tasarı üzerinde Komisyonumuzun değerli üyeleri çok önemli katkılar sağladılar. Bu endişelerin ve eleştirilerin bir kısmına ben de katılmaktayım. Ancak Anayasa'mızın 101 ve 102'nci maddelerinde 31 Mayıs 2007 tarih ve 5678 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler çerçevesinde Cumhurbaşkanımızın seçilmesine ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bu anayasa değişikliği nedeniyle de düzenlemenin yapılması bugün zorunlu bir hâle gelmiştir. Özellikle kamuoyunda, toplumda çok yoğun bir şekilde Cumhurbaşkanının görev süresinin yedi mi, beş mi olacağı yönünde çok önemli tartışmalar var. Bana göre, benim değerlendirmelerime göre 11'inci Cumhurbaşkanımız 5678 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce ve yedi yılığına seçilmiştir. Meclisimizin iradesi de yedi olarak ortaya konmuştur. Bu konuda kamuoyunda çok yoğun tartışmalar olmaktadır. Akademisyenler arasında da çok farklı görüşler ortaya konmakla birlikte, çok sayıda akademisyen ve Anayasa uzmanı da sürenin yedi yıl olduğu ve yasayla bu usulün düzenlenebileceğini ortaya koymuşlardır. Bu şekilde 2007 anayasa değişikliğinin kendine özgü konumu ve birbirleriyle doğrudan ilgili maddeleri içeren bütünsel niteliği dikkate alındığında değişiklikten önceki hüküm yürürlükteyken Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen 11'inci Cumhurbaşkanının görev süresinin yedi yıl olduğu ve bunun da kanunla düzenlenebileceği çok sayıda akademisyen tarafından da ortaya konmaktadır.

Değerli komisyon üyeleri, görev başındaki Cumhurbaşkanı Meclis tarafından seçilmiştir. Yeni anayasayla süreler, halk tarafından seçilecek 12'nci cumhurbaşkanı için geçerli olacaktır. Hukuki güvenlik ilkesinin gereği de budur. Sonraki düzenlemeleriyle bu süreye dokunmak hukuk güvenliğini de yok edebilir. Ayrıca, seçim yoluyla geline statü makamlarında sürenin yeni düzenlemelerle kısaltılmayacağı da açıktır. Bu şekilde Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve YSK'nın da geçmişte vermiş oldukları kararlar bulunmaktadır. Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği Yasası, kapatılan belediyelerle ilgili yasalarda da Anayasa Mahkemesi, YSK ve Danıştayın da benzer yönde kararları bulunmaktadır. Bu nedenle, geçici 1'inci madde mahkeme içtihatları ve hukukun temel ilkeleriyle de uyumludur. Bu düzenlemenin kanunla yapılması da Anayasa'nın 102'nci maddesi son fıkrası gereğince de mümkündür.

Değerli Başkan, değerli komisyon üyeleri; ayrıca, Cumhurbaşkanının görev süresinin seçim zamanında yürürlükte bulunan yasadaki süre dışında bir süreyle sınırlandırılması görevdeki Cumhurbaşkanının azli şeklide bir sonuç doğurur ki, Anayasa'mızda bu şekilde azille ilgili bir düzenleme vatana ihanet suçu dışında söz konusu değildir. Bir kısaltma söz konusu olur ise fiilî bir azil gibi sonuç doğurur.

Ben, tasarinın hayırlı, uğurlu olmasını diliyor, teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Şentop Hocam gitti herhâlde, aslında ona cevap niteliğinde bir şeyler söyleyeceğim.

Değerli arkadaşlar, sürenin kısaltılması azil anlamına gelmez. Nasıl Parlamento seçimlerin beş yılda bir yapılacağı hükmünü dört yıla indirdi ve o zaman seçilen milletvekillerinin görev süresi dolmadan seçime gidildiyse, o azil değilse burada da azil olmaz. Bu Parlamento Cumhurbaşkanı yetkilerinin tümünü kaldırabilir mi? Kaldırabilir. Sembolik bir hâle getirebilir mi? Getirebilir. Böyle bir yetkiye sahip Parlamento, Cumhurbaşkanının görev süresini kısaltabilir. Uzatabilir mi? Uzatabilir. Şu anda Anayasa Uzlaşma Komisyonunun üzerinde anlaştığı metin, diyelim ki “Cumhurbaşkanının süresi sekiz yıl.” dedi ve mevcut Cumhurbaşkanı devam eder mi? Devam eder.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Anayasal düzenleme var ama.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, beş yılı sekiz yıla çıkarabilir. Bakın, şu andaki beş artı beşi değiştirdi, “Sekiz yıl” dedi Anayasa.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Beş yıl için halk tarafından seçilen nasıl sekiz yıla çıkartacaksınız?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bir saniye... Seçildi, halk oyuyla seçildi Cumhurbaşkanı; sonra Anayasa değişikliği yapıldı ve dedi ki: “Cumhurbaşkanının görev süresi sekiz yıldır.”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Böyle bir mantık olur mu?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, bakın Anayasa’da...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Beş yıl” diyor Anayasa, niye “Beş yıl” diyor?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın, dedi ki “Sekiz yıldır ve mevcut Cumhurbaşkanı devam eder.”

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Olur mu öyle bir şey canım?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, dedi. Der mi teknik olarak?

BAŞKAN – Ali Bey, şöyle sekiz makul de diyelim mesela “on beş” dedi ne yapacağız? Haydi sekize tamam da on beşe ne diyeceğiz?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, bakın, bu Parlamento Anayasa’nın ilk üç maddesi dışında tüm maddelerini değiştirme yetkisine sahip midir?

BAŞKAN – Elbette, ona şüphe yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yapabilir.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Yeni seçilen onu götürür.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yeni seçilen nereden çıkarıyorsunuz? Ben irademi böyle koydum, seçildi ve dedim ki: “Mevcut Cumhurbaşkanının görev süresi devam eder. Sekiz yıla uzatılmıştır.”

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Onun ilkeleri var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, hangi ilkeden bahsediyorsunuz, ilke mi kaldı? Yani, hukukun temel ilkeleri... Hayır, ilke mi kaldı? İlke falan kalmadı ki. İşte getiriyorsunuz...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Daha sonra ilkeler koyar.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Olur mu? Getiriyorsunuz yasayla, Anayasa'nın... Bakın, Anayasa'nın 2007'de yapılan değişiklikle bir 101'inci maddesi var, bir de 102'nci maddesi var. 101'inci madde diyor ki: "Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır." Bitti, beş yıldır. Haa efendim...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Sonrası için...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, nereden çıkarıyorsunuz? Bu bir yorumdur. Bu değişiklik yapıldığı zaman mevcut Cumhurbaşkanı seçilmişti. Kim tarafından? Parlamento tarafından. Şimdi deseydi ki sizin mantıkla: "Bu hüküm derhâl yürürlüğe girer." Yani "Mevcut Cumhurbaşkanı bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde görevini bırakır ve seçim başlar, halkoyu tarafından seçilir." deseydi ne yapacaktınız? Diyemez miydi? Yani bunu demek istiyorum arkadaşlar, Hocam. O zamanki yapılan değişiklikte eğer "Bu hüküm derhâl yürürlüğe girer ve seçim sürecini Yüksek Seçim Kurulu yürütür." deseydi, Sayın Cumhurbaşkanı 28 Ağustosta seçilmiş olmasına rağmen 30 Ekimden sonra seçim süreci başlayacaktı. Doğru mu? Azil değil ki. Yani dolayısıyla, bana göre bu düzenleme, geçici 1'inci maddedeki düzenleme olmasa Yüksek Seçim Kurulu, mevcut Anayasa'yı yorumlayarak seçimlerle ilgili işlerde son karar merci olan Yüksek Seçim Kurulu belki de bir karar alacak ve "Efendim, Anayasa'nın bu hükmü gereğince beş yıldır. Dolayısıyla bu tarihte bitiyor ve seçim sürecini başlatıyorum." diyebilir.

BAŞKAN – Diyecek de zaten biz de diyoruz ki zaten bu şey kendi uhdesinde...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama bakın, sadece o değil. Şimdi spesifik olarak 11'inci Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül hakkında bir düzenleme yapılıyor. Deniyor ki: "11'inci Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır."

İki: "11'inci Cumhurbaşkanı hakkında 3'üncü maddenin birinci fıkrası uygulanmaz." Yani aday olamaz, beş artı beş imkânından faydalanamaz. Tamamen Abdullah Gül'e yönelik. Biz, hukuku savunuyoruz, Sayın Gül'ü savunmuyoruz. Biz Sayın Gül'e oy vermedik ama son zamanlarda iki yasayı veto etmesinden dolayı da davranışları hoşumuza gidiyor, Sayın Gül Cumhurbaşkanlığına alıştı, tecrübe edildi, bundan sonra devam etmesini istiyoruz, beş artı beşle.

BAŞKAN – Biri tamam da biri hiç hoşuma gitmedi benim.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Vetonun birisi mi Hocam, hangisi tamam?

BAŞKAN – Birisi işte, anlarsın sen.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bizim ikisi de hoşumuza gitti, Sayın Cumhurbaşkanı Cumhurbaşkanlığı makamında...

BAŞKAN – Gitmedi, gitmedi; öyle demek zorundasınız. Benim gibi senin de için yanıyor da diyemiyorsun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Öyle değil Hocam.

BAŞKAN – Bir ben diyorum çıkıp da.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Biz ilkesel olarak karşıyız. Yani bir tarafta emekliler 660 lira alırken milletvekilleri...

BAŞKAN – İmzayı öyle verdiniz, çıkınca dışarı...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, hayır; lütfen. Ben buna karşıyım.

BAŞKAN – Bütün imzalar burada.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İmza mimza yok bizde, olur mu?

BAŞKAN – Bırakın, Grup Başkan Vekiliniz konuştu.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Soruşturma başlattık.

BAŞKAN – Teklifi verdiniz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Biz karşıyız. Bu ülkede 660 lira emekliler maaş alırken milletvekili emekli maaşının 7 milyar, 8 milyar olmasını biz vicdanen kabul edemiyoruz. Ona karşıyız.

Neyse, Sayın Cumhurbaşkanımız tecrübe edindi, dolayısıyla görevini son zamanlarda layıkıyla yapmaya başladı, bundan sonra beş artı beş hakkını da kısıtlamayalım diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Onun garantisi yok, bari bu iki senenin garantisi var. İki sene daha kalsın orada, bırakalım. Daha ne istiyorsunuz?

Sayın Türmen...

RIZA TÜRME (İzmir) – Efendim, çok kısa olarak Mustafa Bey'e bir şey söylemek istiyorum. Biz Mustafa Bey'le milletvekili olmadan önce de tartıştık, şimdi de tartışmaya devam ediyoruz.

BAŞKAN – Süheyl ile benim gibi olmuşsunuz sizde işte. Süheyl ile biz de ömrübillah tartıştık.

RIZA TÜRME (İzmir) – Bu 5687 sayılı Kanunun geçici 19'uncu maddesiyle yapılan beş artı beş yıl, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçimi düzenlemesinin 11'inci Cumhurbaşkanı için geçerli olduğu beyan edilmiştir. Mustafa Bey diyor ki: "Başka irade var, geri aldı." Bu doğru olabilirdi eğer bir geçici madde konsaydı ya da eğer bundan sonra yapılan düzenlemeyle densesydi ki "Cumhurbaşkanı beş artı beş yıl için değil altı artı üç yıl için seçilir." o zaman bu doğru olurdu. Ama ne yapılmıştır? Ondan sonra Cumhurbaşkanı Meclis tarafından seçilmiştir. Cumhurbaşkanı Meclis

tarafından seçildiğinde süresi belli değildir. Süresi neden belli değildir? Çünkü süresi belli olsaydı şimdi belirsizliği kaldırmak için bu kanun...

BAŞKAN – Rıza Bey, süresi şöyle belli: Anayasa diyor ki, o günkü Anayasa “Yedi yıllığına seçilir.” diyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama bir değişiklik yapılmış Hocam.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Süre yok orada.

BAŞKAN – Anlatamıyorum. Bizim seçtiğimizde o kural vardı.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Orada süre yok, biz bunu çıkarıyoruz. Süresi belli olsaydı... Zaten süresi belli olmadığı içindir ki şimdi kanun koyucunun iradesini arıyoruz. Kanun koyucunun iradesi nedir diye bakıyoruz, süresi belli olmadığı için.

Ondan sonra ne olmuştur? Bir referandum yapılmıştır, o referandumda “Cumhurbaşkanı beş artı beş yıl halk tarafından seçilir.” denmiştir. Yani halkın iradesi Cumhurbaşkanı beş artı beş yıl ve halk tarafından seçilir, halkın iradesi budur. Şimdi halkın bu iradesine rağmen, biz bunu başka türlü anlamak istiyoruz, diyoruz ki: “Efendim, halkın iradesini falan sen bir tarafa bırak, ben öyle bir kanuna geçici madde koyarım ki bu işi hallederim.”

Şimdi, yani irade beyanı aslında geçerli. Yani, burada yapılan şey intikal kanunu falan değildir. Dört yıl sonra intikal kanunu mu olur? Yapılan şeyin adını doğru koymak lazım. Bu yapılan şey yasayla Anayasa’nın değiştirilmesidir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın İyimaya konuşmadan iş şekillenmiyor.

Buyur Sayın Başkanım, şeref verdiniz Komisyonumuza.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Estağfurullah Sayın Başkanım.

Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; kusura bakmayın sabrınızı da taşırmış olmayayım çünkü çok uzun müzakerelerde bulundunuz. Ben de sabahdan şu saatlere kadar da Çek Kanunu’nu tamamladım, görüşmeler tamamlandı.

Soruna -ben aşağı yukarı bu maddenin tümünde burada olduğum için- bakış açıları, farklı görüşler tarafımdan gözlendi ve ben olabildiğince tekrarlanmayan noktadan yaklaşacağım meseleye ve özneler benim konum değil, yani bu hükümlerden yararlanan veya yararlanmayan kişilerin durumu değil, tamamen şu: Şu anda iki tane sorunu tartışıyoruz. Birincisi: Aynı zamanı düzenleyen iki normun çatışması hâlinde hangi ilkelerle çözüm üretebiliriz, geniş anlamda intikal hukukudur bu. İkincisi, her iki normda var olduğu sanılan kapalılıkları giderecek yollar neler olabilir? Bu ikinci konu hermeneutiktir, yorum bilimidir. Türk hukuk yazını gerek kamu hukukunda gerek özel hukukta olsun intikal hukuku ve yorum hukuku bakımından çok fakirdir. Sırf Fransa’da bu statülerin yorumuyla ilgili

Rubier, 2 bin sayfaya yakın eser yazdı, müthiş bir alandı ve her hukuk dalının ayrı bir yorum ilkesi, yorum alanı vardır, intikal hukuku alanı vardır. Bizde mesela intikal hukukunda tek eser bilmiyorum, yorum hukukunda da bizde bir tane ciddi bir doktora tezi var Hocam, Mithat Sancar'ın, "Schmitt'ten Etkilenme" dir. Müthiş bir eserdir, yayımlanmamıştır. Ben şahsen Komisyon üyelerine birer tane fotokopi çoğaltıp... Çünkü temel haklar ekseninde Anayasa'nın yorumu önemli.

Şimdi, burada, ben, tam da bu tartışmaların yapıldığı dönemde Parlamente'ya girdim. 2007 değişikliğinin başlangıç sürecinde yoktum, Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülme üzere geri gönderilmesi sonrasındaki süreçte vardım. İki tane kural var. Bir: 11'inci Cumhurbaşkanının seçimini yöneten, tamamlayan ve kesinleştiren kural yani Anayasa'mızın değiştirilmemiş 101 ve 102'nci maddeleri. İki: Halk seçimi sistemine geçen ve süreyi iki beşli çift sisteme götüren yapı. Ama biri var ki, değiştirilmeyen Anayasa'ya göre, onun yönetiminde gerçekleşen, seçimde görev yapan Cumhurbaşkanımızın görevde bulunduğu süre ikinci Anayasa değişikliğinin yürürlükte olduğu döneme sarktı. Nasıl çözeceğiz? Yorum hukuku... Türkiye'de bu yorumlandı. Akademik olarak iki tane ayrı damar, ayrı görüş var. Aşağı yukarı yedi veya sekize yakın makale yazıldı. Saygın hukukçular her iki görüşü savunuyorlar, teorik olarak her iki görüş de savunulabilir. Şu düzenleme olmasa durum ne olur? Böyle bir düzenleme yok Hocam, geçici 7'nci madde yok. Durum ne olur? Türkiye'de ilk defa bunu tartışan Tekin Akıllıoğlu olmuştur. Statüler hukukunun zamanların hukukuna dönüşümüyle ilgili müthiş bir makalesi vardır, çok değerli bir makalesidir. Bir de ben, Cumhurbaşkanının seçiminin tamamlanmasından ve fakat referanduma sunulan Anayasa projesinin yürürlüğe girmemesinden önce - hatta geçici 18 ve 19'uncu madde iptal edilmemişti, bir bayram tatiline rastlar, sekiz günlük bayram tatiliydi- hem mukayeseli hukuk bakımından hem iç hukuk bakımından bir inceleme yaptım ve makale de yayımladım, Terazi Hukuk dergisinde yayımlandı. Böyle bir düzenleme yok.

Bir: Sorun, ne müktesep hukuku sorunudur, kazanılmış haklar sorunudur; sorun, ne de yürürlükte normun geriye yürümezliği sorunudur. İdare ve statü hukukunda bunun adı "tamamlanmış durumlara dokunulmazlık ilkesi" dir. Buna sadece 1979 tarihli bir Danıştay içtihadı, vergi hukuku sebebiyle temas eder. Anayasa Mahkememiz hukuk güvenliği ve hukuk devleti bakımından aynı sonuca varır, Hoca zaten bunları anlattı. Yine, Danıştayımızın bir başka dairesi, sanıyorum 6. Daire, Anayasa Mahkemesi kararlarının üzerinde sonuca varır. Tamamlanmış durumlara dokunulmazlık ilkesi. Özellikle Erdal Onar'ın da ifade ettiği gibi, Cumhurbaşkanının anayasal konumu bu ilkenin uygulanmasını zorunlu kılar. Cumhurbaşkanımız yedi yıllığına seçilmiştir ve seçimini yöneten hukuk zamanların hukukunu da tanzim etmiştir. Aynı sonuca norm içi bir koşul sebebiyle varmak zorundasınız. Ne, kim? "5+5" kim şey yapacak, kim görev yapacak "5+5"? Şart ne? Halk tarafından seçilen, millet tarafından seçilen Cumhurbaşkanı yapacak. Yasama organı bu seçimden sonra bunu

“5+10”, “5+20” yapabilir mi? Bu, hukuk olmaz. Meşruiyet temeli yok, dünyada örneği, sadece 1921 Paramentosunun ki o dönemde Anayasa’mıza göre yılda bir seçim yapılıyor. 24 değişikliğinde - rahmetli Celal Nuri İleri, çok geniş gerekçeler yazmıştır -24 Anayasası’nda kendiliğinden uzatmıştır dört yıla ve bir yıllığına seçilen eski dönem parlamenterler için de o Anayasa’da dört yıl olarak uygulanmıştır Ali Bey’in ifade ettiği gibi. Felaket tartışmaları vardır o dönemde.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama şimdi de var, savaş hâlinde Meclis uzatabiliyor.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – O başka, karar ama, karar o.

Efendim, bakın, zaruretlar ve olağanüstü hukukla, olağan hukuku birbirine karıştırmayalım.

Arkadaşlar, başka bir şey, mantığımızı zorlayalım. Cumhurbaşkanımız ağustosta seçildi ama ekimde de halk tarafından seçim koşulu yürürlüğe girdi. Eğer geçmişi etkileyebiliyorsa yani dokunulamaz durumda olan statüye Anayasa dokunacaksa hemen ekimde seçimleri yenilemek gerekirdi. Demek ki zaten işleyiş de, siyasetin işleyişi de normun, geçmiş Cumhurbaşkanının statüsüne dokunulmazlığı yönünde işlemiş, kimse ses çıkarmamış. Burada sorun ne? Burada sorun şu: Gerçekten bir doktrinde iki ayrı damar görüş var. Savunulabilir, savunulamaz görüş değil, çok değerli. Çok değerli hukukçuların yayımladı arkadaşlar, 7-8 tane makale. Ben o makalelerin burada... Ben öyle yapıyorum Komisyonumda. Bir defa bibliyografyaya gönderiyorum arkadaşlara, genişçe okuyorlar, çok farklı açılımlar da ortaya çıkıyor.

BAŞKAN – Burada bir defa dağıttım, Atilla Bey, “Bu ne?” dedi.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – O anlamda değil efendim, herkesin..

Arkadaşlar, şimdi, o zaman yasama organının durumu ne? Yasama organı karar verici bir organ, Ali Bey çok güzel ifade ettiler. Yetkili, kurucu iktidar yetkili, yasa kurmaya yetkili, karar yetkili asal bir organ, asal egemenlik. Şimdi, burada nedir? Yasama organı, bir, durabilir, statik bir tutuma girebilir, o zaman Ali Bey’in ifade ettiği gibi, “diğer otantik organlar” diyoruz, bağlayıcı, karar veren organlar. Önüne varması hâlinde ki Yüksek Seçim Kurulunun önüne mecburen varacaktır, eğer bir düzenleme olursa Anayasa Mahkemesine varacaktır. Yasama organının durumunu... Yasama organı burada bir inisiyatif alıyor ve istikrar bakımından, demokrasi bakımından önemli olan bir alanda düzenleme ihtiyacını görüyor. İşte bu eş değer ağırlıkta farklı görüşlerin olması durumunda yasama organının inisiyatif alması doğaldır. Burada ne yapabilir yasama organı? Değerli Hocam, birincisi, kurucu iktidar yetkisi kullanabilir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – “Beş yıl” diyebilir, doğru.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Kurucu iktidar yetkisi kullanabilir. Onu demiyorum ben... Kurucu iktidarla çözebilir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, burada 11’inci Cumhurbaşkanının görev süresi...

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Onun içeriğini kurucu iktidar tayin eder.

İki: Yasayla çözülebilir. Üç: Parlamento kararla çözebilir. Şu anda tüm sorun eş değer veya yakın ağırlıklı tereddütlerin varlığı hâlinde yasama organı otantik bir yorumcudur. Yasayı koyuyor ve yasama organı üç yıl, beş yıl, yedi yıl, o yürürlükte, bu yürürlükte... Yüksek Seçim Kurulu o metnine bağlı. Buradaki amaçlanan bu.

Tabii, bu, Anayasa Mahkemesinin denetimine gidecek. O da demince söylediğim ilkeler içerisine gidecektir.

Ben faydalı, yararlı ve etkileşimli tartışmalarınız için teşekkür ediyorum, aydınlandım.

Çok sağ olun Hocam, söz verdiğiniz için de... Kusura bakmayın.

BAŞKAN – Değerli Başkanım, estağfurullah. Çok teşekkür ederiz, şeref verdiniz Komisyonumuza. Her zaman bekleriz sizi buraya.

İki tane önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısının Geçici 1 inci maddesinin, Anayasanın ilgili maddeleri ile TBMM İçtüzüğü’nün 38 inci maddesine açıkça aykırılık taşıdığından tasarı metninden çıkartılmasını arz ve talep ederiz.

Ercan Cengiz
İstanbul

Uğur Bayraktutan
Artvin

Ali Özgündüz
İstanbul

Rıza Türmen
İzmir

B. Süheyl Batum
Eskişehir

Gerekçe:

Anayasanın 101. Maddesinin 2. Fıkrasında açık bir şekilde (Cumhurbaşkanlığının görev süresi 5 yıldır, bir kimse en fazla 2 defa Cumhurbaşkanı seçilebilir) hükmü yer almıştır.

Anayasanın 102. Maddesinin son fıkrasında (Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir) hükmünü içermektedir.

Anayasanın 101. Maddesinde belirtilen görev süresi ile ilgili 5 yıllık süre Amir hüküm olup, kanunla düzenleme kapsamına alınmayacak bir emredici hükümdür. Bunun dışında Cumhurbaşkanlığı

makamı onursal yüce bir makamdır. Bu nedenle Cumhurbaşkanlığı makamına seçilmiş olmak bir kazanılmış hak değil, Cumhurbaşkanlığı makamına seçilmiş olmak onursal bir anayasal görevdir.

Cumhurbaşkanlığı seçimi ile genel kural açıkça belirlenmiş olup, yasa koyucu mevcut Cumhurbaşkanının görev süresi ile ilgili herhangi bir istisna getirme iradesini koymamıştır. Yedi yıllık süre Anayasanın 101. Maddesinin eski metninde yer almıştır. Bu nedenle bugün itibari ile yürürlükte değildir. 11. Cumhurbaşkanı ilk metne göre seçilmiş ama bu kural 12 Eylül 2010 tarihindeki halk oylaması ile ortadan kalkmıştır. Bu durumda yürürlükte olmayan bir kural, nasıl olurda yürürlükte olan bir kuralın yerini alır. Bunu anlamak zordur.

Esas itibari ile Cumhurbaşkanlığı seçimi ile ilgili olarak Anayasada usüle ilişkin bir değişiklik yapılmış olup, bu usul kuralının derhal uygulanması gerekir. Burada hukuka, güven ve buna bağlı olarak hukuk kurallarının olası etkilerini (önceden bilme ve kestirebilme) ilkesi de ihlal edilmiştir. Şöyle ki Cumhurbaşkanının görev süresini 5 yıla indiren anayasa değişikliği 11. Cumhurbaşkanı seçildiği tarihten 3 ay kadar önce 31.05.2007 gün ve 5678 sayılı yasa ile kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu yasa halk oyuna sunulmak üzere 16.06.2007 tarih ve 26554 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. 22 Temmuz 2007 seçimlerinden sonra oluşan TBMM, 27 Ağustos 2007 tarihinde 11. Cumhurbaşkanını seçmiştir. Bu gelişmelere göre Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül 101. Maddenin eski metnine göre seçildiği tarihte görev süresinin daha önce yapılan anayasa değişikliği ile 5 yıla indiğini ve bu değişikliğin 21.10.2007 tarihinde halk oylaması ile yürürlüğe gireceğini biliyordu. Bu durumda hukuka güven duygusunu sarsan bir durum söz konusu değildir. 11. Cumhurbaşkanının görev süresinin 7 yıl olduğuna ilişkin bir anayasal düzenleme ve bir intikal maddesi düzenlemesi yapılmamıştır. Bu konuda 2010 Anayasa değişikliği somut bir örnek içermemektedir. Bu değişiklikte daha önce 65 yaşını dolduruncaya kadar görevde kalması öngörülen Anayasa Mahkemesi üyelerinin görev süreleri 12 yıl olarak belirlenmiştir. (Anayasanın geçici 18/6 cümle 2) Bu maddeye göre bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte üye olanlar yaş haddine kadar görevlerine devam ederler hükmünü içermektedir. Eğer o tarihte Cumhurbaşkanı görevini sürdüren kişinin görev süresi 101. Maddenin değişiklikten önceki ilk metnine tabidir kuralı yer alsaydı bu şekilde tartışma yoluna gidilmezdi.

Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanı seçimi kanun tasarısının 11. Maddesinin adaylık konusunda Başbakanlık ve Bakanlarla alakalı adaylık sürecinde görevden ayrılma ile ilgili herhangi bir sınırın bulunmamasının, eşitlik ve adalet ilkesine aykırılık taşıdığını,

Propagandayı düzenleyen 13.maddesinde Anayasanın 67. ve 79. Maddeleri karşısında Anayasal dayanağı olmayan görevin TRT'ye verilmesinin adil olmadığı,

Adaylara yardım düzenleyen 14. Maddesinde Anayasanın 101 ve 102. Maddelerindeki 2007 değişiklikleri Başkanlık Sistemi kurgusunu taşıdığından siyasal sorumsuzluk, tarafsızlık ve tam

dokunulmazlık makamı olan Cumhurbaşkanlığının seçiminin finansal yapısı tam bir kargaşaya sebebiyet vermektedir. Cumhurbaşkanı adayının hazine yardımı alması veya kendi mali olanakları ile seçim propagandası götürmesi yöntemlerinde AKP grubu madde metnindeki yöntemi benimsemiştir. Cumhurbaşkanlığı adaylığında gerekli parasal kaynak adayın yaratacağı imkanlara bırakılmıştır. Yani Anayasadaki seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasında halk tarafından seçilir cümlesinin afaki olup mali olanakları çok büyük şahısların seçilebileceği sistem kabul edilmiştir. Belli bir el eme sonrası hazineden alınacak olan eşit yardımla herkesin aday olabilme ideali kabul edilmeyip, bir tarafta hükümet olanakları bunun yanında finans kaynakları daha da ötesinde farklı bir sebeple bir araya gelmiş kişi ve sermaye gruplarının aday çıkarabileceği sistem kabul edilmiştir. Bu madde içerisinde halktan birinin veya bugüne kadar seçilen Cumhurbaşkanları profillerine yakın birinin bulunma ihtimali yoktur. Burada hükümet eliyle devlet gücü ve çok farklı donelerle bir araya gelmiş, kişi ve sermaye topluluklarının belirleyeceği kişi profili vardır. Yani en büyük ihtimalle Başbakan vardır.

BAŞKAN – Şimdi, bu önerge, malumunuz, geçici 1’inci maddenin külliye metninden çıkarılmasına yönelik uzun da bir gerekçe, yazılmış. Zaten konuyu biz hep tartıştık, maddenin varlığı, yokluğu konusunda...

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sadece zamanınızı almak için değil fakat tekrar tutanaklara girsin diye.

Sabahleyin konuştuk. Bana göre bu düzenleme Anayasa’ya inanılmaz derecede aykırıdır. Net söylüyorum, Sayın Bakan gibi düşünmüyorum. Anayasa’da -tekrar tutanaklara girsin diye söylüyorum- Anayasa’nın 6’ncı maddesine göre, Anayasa’da açıkça düzenlenmemiş bir konuda, yedi yıl mıdır, beş yıl mıdır; bu akademik bir tartışmadır, bugün orada değiliz, bugün şuradayız: Anayasa’da yer almayan bir düzenlemede biz bugün burada şunu getiriyoruz, diyoruz ki: Anayasa’da çözümlenmemiş, ihtilaf olan, tartışma olan bir konuda, kesinlikle, Anayasa Mahkemesi üyeleri için yapmadığınız, HSYK üyeleri için yapmadığınız, Meclis Başkanı için yapmadığınız bir uygulamayı deniyorsunuz şimdi. Meclis Başkanını da Anayasa’yla değiştirmenize rağmen, şu anda, net söylüyorum, “Ya biz 330’u nereden bulacağız şimdi, bununla mı uğraşacağız.” diye açıkça yasayla getiriyorsunuz. Bu, Anayasa’nın 6’ncı maddesini bilerek, isteyerek ihlal etmektir bana göre. Anayasa’nın eşitlik maddesini “11’inci Başkan” diye yazmışsınız, Anayasa’nın eşitlik maddesini ihlaldir. Aynı şekilde, Anayasa’nın 101’inci maddesini ihlaldir.

Ben sadece bunları söyleyeyim dedim, değerli arkadaşlarımız da, hepsi, herkes de söylediğimizin, bunun farkında. Hepimiz de biliyoruz bunu.

BAŞKAN – Ali Bey, oylamaya geçeceğim.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bir cümle söyleyeceğim: Şimdi, bakın, siz buraya “yedi yıldır” süresini koymakla Meclisin süre belirleme yetkisini tanıyorsunuz, doğru mu? Yani yedi yılı koyan beş yılı da koyabilir. Bakın, bu yetkiyi tanıyorsunuz yani “Kanunla ben bunu belirlerim.” diyorsunuz.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Anayasa’da var olduğunu iddia eden...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, işte, bakın, siz iddia ediyorsunuz, biz de diyoruz beş yıl. Siz burada işte Anayasa’yı yorumluyorsunuz, kanunla yapıyorsunuz, yapmayın. Gelin, bunu çıkaralım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısına Alt Komisyonunda eklenen geçici maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Geçici Madde 1- (1) Onbirinci Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır.

(2) 31/5/2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce seçilen cumhurbaşkanları, iki defa seçilememeleri kuralı dahil, Anayasanın değişiklik öncesi hükümlerine tabidir.

İsmet Su

Bursa

Yusuf Başer

Yozgat

Hilmi Bilgin

Sivas

Gerekçe:

Alt Komisyon Raporunda gerekçesi belirtilen sebeplerle Tasarıya eklenen Geçici Maddede, ifade düzgünlüğünün ve kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN -Nevzat- böylece 7, 9, 10’uncu -Nevzat- Cumhurbaşkanlığı da gitti. Madem onu istiyordun.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ben bir teşekkür mahiyetinde...

BAŞKAN – Biz önce yazdık, sen demeden yazdık bunu, senin demene gerek yok ki.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu değişiklik önergesi doğrultusunda geçici 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi okutuyorum:

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi okutuyorum:

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Redaksiyon yetkisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Son cümlemiz şu: 16 Ocak 2012 Pazartesi saat 12.00'ye kadar muhalefet serhinizi bekliyoruz, dört buçuk günlük süre verdik.

Kapanma Saati: 18.35